

CODUL DE PROCEDURĂ PENALĂ AL ROMÂNIEI *** Republicat

Text în vigoare începând cu data de 5 iunie 2005
REALIZATOR: COMPANIA DE INFORMATICĂ NEAMȚ

Textul Codului de procedură penală, republicat în Monitorul Oficial nr. 78 din 30 aprilie 1997, a fost actualizat în baza actelor normative modificatoare, publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, până la 2 iunie 2005, respectiv:

- Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 207/2000, aprobată cu modificări prin Legea nr. 456/2001;
- Legea nr. 296/2001;
- Legea nr. 456/2001;
- Legea nr. 704/2001;
- Legea nr. 756/2001;
- Legea nr. 169/2002;
- Legea nr. 281/2003;
- Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 66/2003, aprobată prin Legea nr. 359/2003;
- Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 109/2003, aprobată cu modificări prin Legea nr. 159/2004;
- Rectificarea publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 756 din 29 octombrie 2003;
- Legea nr. 159/2004;
- Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 55/2004, aprobată prin Legea nr. 548/2004;
- Legea nr. 302/2004;
- Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 72/2004, aprobată prin Legea nr. 575/2004;
- Legea nr. 480/2004;
- Legea nr. 576/2004;
- Legea nr. 160/2005.

Codul de procedură penală a mai fost modificat și de:

- Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 58/2002, aprobată cu modificări prin Legea nr. 160/2005.

PARTEA GENERALĂ

TITLUL I

REGULILE DE BAZĂ ȘI ACȚIUNILE ÎN PROCESUL PENAL

CAP. 1

SCOPUL ȘI REGULILE DE BAZĂ ALE PROCESULUI PENAL

ART. 1

Scopul procesului penal

Procesul penal are ca scop constatarea la timp și în mod complet a faptelor care constituie infracțiuni, astfel ca orice persoană care a săvârșit o infracțiune să fie pedepsită potrivit vinovăției sale și nici o persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală.

Procesul penal trebuie să contribuie la apărarea ordinii de drept, la apărarea persoanei, a drepturilor și libertăților acesteia, la prevenirea infracțiunilor, precum și la educarea cetățenilor în spiritul respectării legilor.

ART. 2

Legalitatea și oficialitatea procesului penal

Procesul penal se desfășoară atât în cursul urmăririi penale cât și în cursul judecății, potrivit dispozițiilor prevăzute de lege.

Actele necesare desfășurării procesului penal se îndeplinesc din oficiu, afară de cazul când prin lege se dispune altfel.

ART. 3

Aflarea adevărului

În desfășurarea procesului penal trebuie să se asigure aflarea adevărului cu privire la faptele și împrejurările cauzei, precum și cu privire la persoana făptuitorului.

ART. 4

Rolul activ

Organele de urmărire penală și instanțele de judecată sunt obligate să aibă rol activ în desfășurarea procesului penal.

ART. 5

Garantarea libertății persoanei

În tot cursul procesului penal este garantată libertatea persoanei.

Nici o persoană nu poate fi reținută, arestată sau privată de libertate în alt mod și nici nu poate fi supusă vreunei forme de restrângere a libertății decât în cazurile și condițiile prevăzute de lege.

Dacă cel împotriva căruia s-a luat măsura arestării preventive sau s-a dispus internarea medicală ori o măsură de restrângere a libertății consideră că aceasta este ilegală, are dreptul, în tot cursul procesului penal, să se adreseze instanței competente, potrivit legii.

Orice persoană care a fost, în cursul procesului penal, privată de libertate sau căreia i s-a restrâns libertatea, ilegal sau pe nedrept, are dreptul la repararea pagubei suferite, în condițiile prevăzute de lege.

În tot cursul procesului penal, învinuitul sau inculpatul arestat preventiv poate cere punerea în libertate provizorie, sub control judiciar sau pe cauțiune.

ART. 5¹

Respectarea demnității umane

Orice persoană care se află în curs de urmărire penală sau de judecată trebuie tratată cu respectarea demnității umane. Supunerea acesteia la tortură sau la tratamente cu cruzime, inumane ori degradante este pedepsită prin lege.

ART. 5²

Prezumția de nevinovăție

Orice persoană este considerată nevinovată până la stabilirea vinovăției sale printr-o hotărâre penală definitivă.

ART. 6

Garantarea dreptului de apărare

Dreptul de apărare este garantat învinuitului, inculpatului și celorlalte părți în tot cursul procesului penal.

În cursul procesului penal, organele judiciare sunt obligate să asigure părților deplina exercitare a drepturilor procesuale în condițiile prevăzute de lege și să administreze probele necesare în apărare.

Organele judiciare au obligația să-l încunoștințeze, de îndată și mai înainte de a-l audia, pe învinuit sau pe inculpat despre fapta pentru care este cercetat, încadrarea juridică a acesteia și să-i asigure posibilitatea pregătirii și exercitării apărării.

Orice parte are dreptul să fie asistată de apărător în tot cursul procesului penal.

Organele judiciare au obligația să încunoștințeze pe învinuit sau inculpat, înainte de a i se lua prima declarație, despre dreptul de a fi asistat de un apărător, consemnându-se aceasta în procesul-verbal de ascultare. În condițiile și în cazurile prevăzute de lege, organele judiciare sunt obligate să ia măsuri pentru asigurarea asistenței juridice a învinuitului sau inculpatului, dacă acesta nu are apărător ales.

ART. 7

Limba în care se desfășoară procesul penal

În procesul penal procedura judiciară se desfășoară în limba română.

În fața organelor judiciare se asigură părților și altor persoane chemate în proces folosirea limbii materne, actele procedurale întocmindu-se în limba română.

ART. 8

Folosirea limbii oficiale prin interpret

Părților care nu vorbesc sau nu înțeleg limba română ori nu se pot exprima li se asigură, în mod gratuit, posibilitatea de a lua cunoștință de piesele dosarului, dreptul de a vorbi, precum și dreptul de a pune concluzii în instanță, prin interpret.

CAP. 2

ACȚIUNEA PENALĂ ȘI ACȚIUNEA CIVILĂ ÎN PROCESUL PENAL

Secțiunea I

Acțiunea penală

ART. 9

Obiectul și exercitarea acțiunii penale

Acțiunea penală are ca obiect tragerea la răspundere penală a persoanelor care au săvârșit infracțiuni.

Acțiunea penală se pune în mișcare prin actul de inculpare prevăzut de lege.

Acțiunea penală se poate exercita în tot cursul procesului penal.

ART. 10

Cazurile în care punerea în mișcare sau exercitarea acțiunii penale este împiedicată

Acțiunea penală nu poate fi pusă în mișcare, iar când a fost pusă în mișcare nu mai poate fi exercitată dacă:

- a) fapta nu există;
- b) fapta nu este prevăzută de legea penală;
- b¹) fapta nu prezintă gradul de pericol social al unei infracțiuni;
- c) fapta nu a fost săvârșită de învinuit sau de inculpat;
- d) faptei îi lipsește unul din elementele constitutive ale infracțiunii;
- e) există vreuna din cauzele care înlătură caracterul penal al faptei;
- f) lipsește plângerea prealabilă a persoanei vătămate, autorizarea sau sesizarea organului competent ori altă condiție prevăzută de lege, necesară pentru punerea în mișcare a acțiunii penale;
- g) a intervenit amnistia sau prescripția ori decesul făptuitorului;
- h) a fost retrasă plângerea prealabilă ori părțile s-au împăcat, în cazul infracțiunilor pentru care retragerea plângerii sau împăcarea părților înlătură răspunderea penală;
- i) s-a dispus înlocuirea răspunderii penale;
- i¹) există o cauză de nepedepsire prevăzută de lege;
- j) există autoritate de lucru judecat. Împiedicarea produce efecte chiar dacă faptei definitiv judecate i s-ar da o altă încadrare juridică.

În cazul prevăzut la lit. f), acțiunea penală poate fi pusă în mișcare ulterior în condiții legale.

ART. 11

Clasarea, scoaterea de sub urmărire, încetarea urmăririi penale, achitarea și încetarea procesului penal

Când se constată existența vreunui din cazurile prevăzute în [art. 10](#):

1. În cursul urmăririi penale procurorul, la propunerea organului de cercetare penală sau din oficiu, dispune:

- a) clasarea, când nu există învinuit în cauză;
- b) scoaterea de sub urmărire, în cazurile prevăzute în [art. 10](#) lit. a) - e), când există învinuit sau inculpat în cauză;
- c) încetarea urmăririi penale, în cazurile prevăzute în [art. 10](#) lit. f) - h) și j), când există învinuit sau

inculpat în cauză;

2. În cursul judecării instanța pronunță:

a) achitarea în cazurile prevăzute în [art. 10](#) lit. a) - e);

b) încetarea procesului penal în cazurile prevăzute în [art. 10](#) lit. f) - j).

ART. 12

Sesizarea altor organe decât cele judiciare

În cazurile arătate în [art. 10](#) lit. b), d) și e), procurorul care dispune clasarea sau scoaterea de sub urmărire, ori instanța de judecată care pronunță achitarea, dacă apreciază că fapta ar putea atrage măsuri ori sancțiuni altele decât cele prevăzute de legea penală, sesizează organul competent.

ART. 13

Continuarea procesului penal în caz de amnistie, prescripție sau retragere a plângerii prealabile ori de existență a unei cauze de nepedepsire

În caz de amnistie, prescripție sau retragere a plângerii prealabile, precum și în cazul existenței unei cauze de nepedepsire, învinuitul sau inculpatul poate cere continuarea procesului penal.

Dacă se constată vreunul din cazurile prevăzute în [art. 10](#) lit. a) - e), procurorul dispune scoaterea de sub urmărire, iar instanța de judecată pronunță achitarea.

Dacă nu se constată vreunul dintre cazurile prevăzute în [art. 10](#) alin. 1 lit. a) - e), procurorul dispune încetarea urmăririi penale, cu excepția cazurilor prevăzute în [art. 10](#) alin. 1 lit. i) și i¹), iar instanța de judecată pronunță încetarea procesului penal.

Secțiunea II

Acțiunea civilă

ART. 14

Obiectul și exercitarea acțiunii civile

Acțiunea civilă are ca obiect tragerea la răspundere civilă a inculpatului, precum și a părții responsabile civilmente.

Acțiunea civilă poate fi alăturată acțiunii penale în cadrul procesului penal, prin constituirea persoanei vătămate ca parte civilă.

Repararea pagubei se face potrivit dispozițiilor legii civile:

a) în natură, prin restituirea lucrului, prin restabilirea situației anterioare săvârșirii infracțiunii, prin desființarea totală ori parțială a unui înscris și prin orice alt mijloc de reparare;

b) prin plata unei despăgubiri bănești, în măsura în care repararea în natură nu este cu putință.

De asemenea, se acordă despăgubiri bănești pentru folosul de care a fost lipsită partea civilă.

Acțiunea civilă poate avea ca obiect și tragerea la răspundere civilă pentru repararea daunelor morale, potrivit legii civile.

ART. 15

Constituirea ca parte civilă

Persoana vătămată se poate constitui parte civilă în contra învinuitului sau inculpatului și persoanei responsabile civilmente.

Constituirea ca parte civilă se poate face în cursul urmăririi penale, precum și în fața instanței de judecată până la citirea actului de sesizare.

Calitatea de parte civilă a persoanei care a suferit o vătămare prin infracțiune nu înlătură dreptul acestei persoane de a participa în calitate de parte vătămată în aceeași cauză.

Acțiunea civilă este scutită de taxa de timbru.

ART. 16

Partea responsabilă civilmente

Introducerea în procesul penal a persoanei responsabile civilmente poate avea loc, la cerere sau din oficiu, fie în cursul urmăririi penale, fie în fața instanței de judecată până la citirea actului de sesizare.

Persoana responsabilă civilmente poate interveni în procesul penal până la terminarea cercetării judecătorești la prima instanță, luând procedura din stadiul în care se află în momentul intervenției.

Partea responsabilă civilmente are, în ce privește acțiunea civilă, toate drepturile pe care legea le prevede pentru învinuit sau inculpat.

ART. 17

Exercitarea din oficiu a acțiunii civile

Acțiunea civilă se pornește și se exercită și din oficiu, când cel vătămat este o persoană lipsită de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă.

În acest scop, organul de urmărire penală sau instanța de judecată va cere persoanei vătămate ca, prin reprezentantul său legal, ori, după caz, persoanei care îi încuviințează actele, să prezinte situația cu privire la întinderea pagubei materiale și a daunelor morale, precum și date cu privire la faptele prin care acestea au fost pricinuite.

Instanța este obligată să se pronunțe din oficiu asupra reparării pagubei și a daunelor morale, chiar dacă persoana vătămată nu este constituită parte civilă.

ART. 18

Susținerea acțiunii civile de către procuror

Procurorul poate susține în fața instanței acțiunea civilă pornită de persoana vătămată.

Când cel vătămat este o persoană lipsită de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă, procurorul, când participă la judecată, este obligat să susțină interesele civile ale acesteia, chiar dacă nu este constituită parte civilă.

ART. 19

Acțiunea adresată instanței civile

Persoana vătămată care nu s-a constituit parte civilă în procesul penal poate introduce la instanța civilă acțiune pentru repararea pagubei materiale și a daunelor morale pricinuite prin infracțiune.

Judecata în fața instanței civile se suspendă până la rezolvarea definitivă a cauzei penale.

De asemenea, poate să pornească acțiune în fața instanței civile persoana vătămată care s-a constituit parte civilă sau pentru care s-a pornit din oficiu acțiunea civilă în procesul penal, dar acesta a fost suspendat. În caz de reluare a procesului penal, acțiunea introdusă la instanța civilă se suspendă.

Persoana vătămată care a pornit acțiunea în fața instanței civile poate să părăsească această instanță și să se adreseze organului de urmărire penală sau instanței de judecată, dacă punerea în mișcare a acțiunii penale a avut loc ulterior sau procesul penal a fost reluat după suspendare. Părăsirea instanței civile nu poate avea loc dacă aceasta a pronunțat o hotărâre chiar nedefinitivă.

ART. 20

Cazuri speciale de rezolvare a acțiunii civile

Persoana vătămată constituită parte civilă în procesul penal poate să pornească acțiune în fața instanței civile, dacă instanța penală, prin hotărârea rămasă definitivă, a lăsat nesoluționată acțiunea civilă.

În cazurile în care acțiunea civilă a fost exercitată din oficiu, dacă se constată din probe noi că paguba și daunele morale nu au fost integral reparate, diferența poate fi cerută pe calea unei acțiuni la instanța civilă.

De asemenea, persoana vătămată se poate adresa cu acțiune la instanța civilă pentru repararea pagubelor materiale și a daunelor morale care s-au născut ori s-au descoperit după pronunțarea hotărârii penale de prima instanță.

ART. 21

Exercitarea acțiunii civile de către sau față de succesori

Acțiunea civilă rămâne în competența instanței penale în caz de deces al uneia din părți, introducându-se în cauză moștenitorii acesteia.

Dacă una din părți este o persoană juridică, în caz de reorganizare a acesteia, se introduce în cauză unitatea succesoare în drepturi, iar în caz de desființare sau de dizolvare se introduc în cauză

lichidatorii.

ART. 22

Autoritatea hotărârii penale în civil și efectele hotărârii civile în penal

Hotărârea definitivă a instanței penale are autoritate de lucru judecat în fața instanței civile care judecă acțiunea civilă, cu privire la existența faptei, a persoanei care a săvârșit-o și a vinovăției acesteia.

Hotărârea definitivă a instanței civile prin care a fost soluționată acțiunea civilă nu are autoritate de lucru judecat în fața organului de urmărire penală și a instanței penale, cu privire la existența faptei penale, a persoanei care a săvârșit-o și a vinovăției acesteia.

Secțiunea III

Părțile în procesul penal

ART. 23

Inculpatul

Persoana împotriva căreia s-a pus în mișcare acțiunea penală este parte în procesul penal și se numește inculpat.

ART. 24

Alte părți în procesul penal

Persoana care a suferit prin fapta penală o vătămare fizică, morală sau materială, dacă participă în procesul penal, se numește parte vătămată.

Persoana vătămată care exercită acțiunea civilă în cadrul procesului penal se numește parte civilă.

Persoana chemată în procesul penal să răspundă, potrivit legii civile, pentru pagubele provocate prin fapta învinuitului sau inculpatului, se numește parte responsabilă civilmente.

TITLUL II

COMPETENȚA

CAP. 1

FELURILE COMPETENȚEI

Secțiunea I

Competența după materie și după calitatea persoanei

ART. 25

Competența judecătorei

Judecătoria judecă în primă instanță toate infracțiunile, cu excepția celor date prin lege în competența altor instanțe.

Judecătoria soluționează și alte cazuri anume prevăzute de lege.

ART. 26

Competența tribunalului militar

Tribunalul militar:

1. judecă în primă instanță:

a) infracțiunile prevăzute în [art. 331](#) - 352 din Codul penal, precum și alte infracțiuni săvârșite în legătură cu îndatoririle de serviciu, comise de militari până la gradul de colonel inclusiv, cu excepția celor date în competența altor instanțe;

b) infracțiunile prevăzute de Codul penal în [art. 348](#) - 354, săvârșite de civili;

2. judecă și soluționează și alte cauze anume prevăzute de lege.

ART. 27

Competența tribunalului

Tribunalul:

1. judecă în primă instanță:

a) infracțiunile prevăzute de Codul penal în [art. 174 - 177](#), [179](#), [art. 189](#) alin. 3, [art. 190](#), [art. 197](#) alin. 3, [art. 209](#) alin. 3 și 4, [art. 211](#) alin. 2, 2¹ și 3, [art. 212](#), [art. 215](#) alin. 5, [art. 215¹](#) alin. 2, [art. 252](#), [254](#), [255](#), [257](#), [266](#) - 270, [273](#) - 276 când s-a produs o catastrofă de cale ferată, [art. 279¹](#), [298](#), [312](#) și [317](#), precum și infracțiunea de contrabandă, dacă a avut ca obiect arme, muniții sau materii explozive ori radioactive;

b) infracțiunile săvârșite cu intenție, care au avut ca urmare moartea unei persoane;

c) infracțiunile privind siguranța națională a României prevăzute în legi speciale;

d) infracțiunea de spălare a banilor, precum și infracțiunile privind traficul și consumul ilicit de droguri;

e) infracțiunea de bancrută frauduloasă, dacă fapta privește sistemul bancar;

f) alte infracțiuni date prin lege în competența sa;

2. ca instanță de apel, judecă apelurile împotriva hotărârilor penale pronunțate de judecătorii în primă instanță, cu excepția celor privind infracțiunile menționate în [art. 279](#) alin. 2 lit. a);

3. ca instanță de recurs, judecă recursurile împotriva hotărârilor penale pronunțate de judecătorii, în cazul infracțiunilor menționate în [art. 279](#) alin. 2 lit. a), precum și în alte cazuri anume prevăzute de lege;

4. soluționează conflictele de competență ivite între judecătoriile din circumscripția sa, precum și alte cazuri anume prevăzute de lege.

ART. 28

Competența tribunalului militar teritorial

Tribunalul militar teritorial:

1. judecă în primă instanță:

a) infracțiunile menționate în [art. 27](#) pct. 1 lit. a) - e), săvârșite în legătură cu îndatoririle de serviciu, de militari până la gradul de colonel inclusiv;

b) alte infracțiuni date prin lege în competența sa;

2. ca instanță de apel, judecă apelurile împotriva hotărârilor pronunțate în primă instanță de tribunalele militare, cu excepția infracțiunilor menționate în [art. 279](#) alin. 2 lit. a) și a infracțiunilor contra ordinii și disciplinei militare, sancționate de lege cu pedeapsa închisorii de cel mult 2 ani;

3. ca instanță de recurs, judecă recursurile împotriva hotărârilor pronunțate de tribunalele militare în cazul infracțiunilor menționate în [art. 279](#) alin. 2 lit. a) și al infracțiunilor contra ordinii și disciplinei militare, sancționate de lege cu pedeapsa închisorii de cel mult 2 ani, precum și în alte cazuri anume prevăzute de lege;

4. soluționează conflictele de competență ivite între tribunalele militare din circumscripția sa, precum și alte cazuri anume prevăzute de lege.

ART. 28¹

Competența Curții de Apel

Curtea de Apel:

1. judecă în primă instanță:

a) infracțiunile prevăzute de Codul penal în [art. 155](#) - 173 și [356](#) - 361;

b) infracțiunile săvârșite de judecătorii de la judecătorii și tribunale, de procurorii de la parchetele de pe lângă aceste instanțe, precum și de notarii publici;

c) infracțiunile săvârșite de judecătorii, procurorii și controlorii financiari ai camerelor de conturi județene, precum și de controlorii financiari de la Curtea de Conturi;

d) alte infracțiuni date prin lege în competența sa;

e) *** Abrogată

f) *** Abrogată

2. ca instanță de apel, judecă apelurile împotriva hotărârilor penale pronunțate în primă instanță de tribunale;

3. ca instanță de recurs, judecă recursurile împotriva hotărârilor penale pronunțate de tribunale în apel, precum și în alte cazuri anume prevăzute de lege;

4. soluționează conflictele de competență ivite între tribunale sau între judecătorii și tribunale din circumscripția sa ori între judecătorii din circumscripția unor tribunale diferite aflate în circumscripția Curții, precum și alte cazuri anume prevăzute de lege;

5. soluționează cererile prin care s-a solicitat extrădarea sau transferul persoanelor condamnate în străinătate.

ART. 28²

Competența Curții Militare de Apel

Curtea Militară de Apel:

1. judecă în primă instanță:

a) infracțiunile prevăzute de Codul penal în [art. 155](#) - 173 și [art. 356](#) - 361, săvârșite de militari;

b) infracțiunile săvârșite de judecătorii tribunalelor militare și ai tribunalelor militare teritoriale, precum și de procurorii militari de la parchetele militare de pe lângă aceste instanțe;

c) alte infracțiuni date prin lege în competența sa;

2. ca instanță de apel, judecă apelurile împotriva hotărârilor pronunțate în primă instanță de tribunalele militare teritoriale;

3. ca instanță de recurs, judecă recursurile împotriva hotărârilor pronunțate de tribunalele militare teritoriale în apel, precum și în alte cazuri anume prevăzute de lege;

4. soluționează conflictele de competență ivite între tribunalele militare teritoriale sau între tribunalele militare și tribunalele militare teritoriale ori între tribunalele militare din raza de competență a unor tribunale militare teritoriale diferite, precum și alte cazuri anume prevăzute de lege.

ART. 29

Competența Înaltei Curți de Casație și Justiție

Înalta Curte de Casație și Justiție:

1. judecă în primă instanță:

a) infracțiunile săvârșite de senatori și deputați;

b) infracțiunile săvârșite de membrii Guvernului;

c) infracțiunile săvârșite de judecătorii Curții Constituționale, de membrii, judecătorii și procurorii Curții de Conturi, de președintele Consiliului Legislativ și de Avocatul Poporului;

d) infracțiunile săvârșite de mareșali, amirali, generali și chestori;

e) infracțiunile săvârșite de șefii cultelor religioase organizate în condițiile legii și de ceilalți membri ai Înalțului Cler, care au cel puțin rangul de arhieru sau echivalent al acestuia;

f) infracțiunile săvârșite de judecătorii și magistrații asistenți de la Înalta Curte de Casație și Justiție, de judecătorii de la curțile de apel și Curtea Militară de Apel, precum și de procurorii de la parchetele de pe lângă aceste instanțe și de procurorii Parchetului Național Anticorupție;

g) alte cauze date prin lege în competența sa;

2. ca instanță de recurs, judecă:

a) recursurile împotriva hotărârilor penale pronunțate, în primă instanță, de curțile de apel și Curtea Militară de Apel;

b) recursurile împotriva hotărârilor penale pronunțate, ca instanțe de apel, de curțile de apel și Curtea Militară de Apel;

c) recursurile împotriva hotărârilor penale pronunțate, în primă instanță, de secția penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție, precum și alte cazuri prevăzute de lege;

3. judecă recursurile în interesul legii;

4. *** Abrogat

5. soluționează:

- a) conflictele de competență în cazurile în care Înalta Curte de Casație și Justiție este instanța superioară comună;
- b) cazurile în care cursul justiției este întrerupt;
- c) cererile de strămutare.
- d) *alte cazuri anume prevăzute de lege.*

Secțiunea II

Competența teritorială

ART. 30

Competența pentru infracțiunile săvârșite în țară

Competența după teritoriu este determinată de:

- a) locul unde a fost săvârșită infracțiunea;
- b) locul unde a fost prins făptuitorul;
- c) locul unde locuiește făptuitorul;
- d) locul unde locuiește persoana vătămată.

Judecarea cauzei revine aceleia dintre instanțele competente potrivit alin. 1, în a cărei circumscripție s-a efectuat urmărirea penală.

Când urmărirea penală se efectuează de către Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție sau de către parchetele de pe lângă curțile de apel ori de pe lângă tribunale sau de către un organ de cercetare central ori județean, procurorul, prin rechizitoriu, stabilește căreia dintre instanțele prevăzute în alin. 1 îi revine competența de a judeca, ținând seama ca, în raport cu împrejurările cauzei, să fie asigurată buna desfășurare a procesului penal.

Prin "locul săvârșirii infracțiunii" se înțelege locul unde s-a desfășurat activitatea infracțională, în totul sau în parte, ori locul unde s-a produs rezultatul acesteia.

ART. 31

Competența pentru infracțiunile săvârșite în străinătate

Infracțiunile săvârșite în afara teritoriului țării se judecă, după caz, de către instanțele civile sau militare în a căror circumscripție își are domiciliul sau locuiește făptuitorul. Dacă acesta nu are domiciliul și nici nu locuiește în România, iar fapta este de competența judecătorei, se judecă de Judecătoria Sectorului 2, iar în celelalte cazuri, de instanța competentă după materie și calitatea persoanei, din municipiul București, afară de cazul când prin lege se dispune altfel.

Infracțiunea săvârșită pe o navă este de competența instanței în a cărei circumscripție se află primul port român în care ancorează nava, afară de cazul în care prin lege se dispune altfel.

Infracțiunea săvârșită pe o aeronavă este de competența instanței în a cărei circumscripție se află primul loc de aterizare pe teritoriul român.

Dacă nava nu ancorează într-un port român sau dacă aeronava nu aterizează pe teritoriul român, competența este cea prevăzută în alin. 1, afară de cazul în care prin lege se dispune altfel.

Secțiunea III

Competența în caz de indivizibilitate și conexitate

ART. 32

Reunirea cauzelor

În caz de indivizibilitate sau de conexitate, judecata în primă instanță, dacă are loc în același timp pentru toate faptele și pentru toți făptuitorii, se efectuează de aceeași instanță.

ART. 33

Cazurile de indivizibilitate

Este indivizibilitate:

- a) când la săvârșirea unei infracțiuni au participat mai multe persoane;
- b) când două sau mai multe infracțiuni au fost săvârșite prin același act;
- c) în cazul infracțiunii continuate sau în orice alte cazuri când două sau mai multe acte materiale alcătuiesc o singură infracțiune.

ART. 34

Cazurile de conexitate

Este conexitate:

- a) când două sau mai multe infracțiuni sunt săvârșite prin acte diferite, de una sau de mai multe persoane împreună, în același timp și în același loc;
- b) când două sau mai multe infracțiuni sunt săvârșite în timp ori în loc diferit, după o prealabilă înțelegere între infractori;
- c) când o infracțiune este săvârșită pentru a pregăti, a înlesni sau a ascunde comiterea altei infracțiuni, ori este săvârșită pentru a înlesni sau a asigura sustragerea de la răspundere penală a făptuitorului altei infracțiuni;
- d) când între două sau mai multe infracțiuni există legătură și reunirea cauzelor se impune pentru o bună desfășurare a justiției.

ART. 35

Competența în caz de indivizibilitate sau conexitate

În caz de indivizibilitate sau conexitate, dacă competența în raport cu diferiții făptuitori ori diferitele fapte aparține, potrivit legii, mai multor instanțe de grad egal, competența de a judeca toate faptele și pe toți făptuitorii revine instanței mai întâi sesizate, iar dacă competența după natura faptelor sau după calitatea persoanelor aparține unor instanțe de grad diferit, competența de a judeca toate cauzele reunite revine instanței superioare în grad.

Dacă dintre instanțe una este civilă, iar alta militară, competența revine instanței militare.

Dacă instanța civilă este superioară în grad, competența revine instanței militare echivalente în grad cu instanța civilă. Dacă instanța civilă superioară este Înalta Curte de Casație și Justiție, competența revine acesteia.

Competența de a judeca cauzele reunite rămâne dobândită instanței, chiar dacă pentru fapta sau pentru făptuitorul care a determinat competența acestei instanțe s-a dispus încetarea procesului penal ori s-a pronunțat achitarea.

Tănuirea, favorizarea infractorului și nedenunțarea unor infracțiuni sunt de competența instanței care judecă infracțiunea la care acestea se referă.

ART. 36

Instanța competentă a hotărî reunirea cauzelor

Reunirea cauzelor se hotărăște de instanța căreia îi revine competența de judecată, potrivit dispozițiilor [art. 35](#).

În cazul prevăzut în [art. 35](#) alin. 3, reunirea cauzelor se hotărăște de instanța civilă, care trimite dosarul instanței militare căreia îi revine competența.

ART. 37

Cazuri speciale

În cazurile de indivizibilitate prevăzute în [art. 33](#) lit. a) și b), precum și în cele de conexitate, cauzele sunt reunite dacă ele se află în fața primei instanțe de judecată, chiar după desființarea hotărârii cu trimitere de către instanța de apel sau după casarea cu trimitere de către instanța de recurs.

Cauzele se reunesc și la instanțele de apel, precum și la cele de recurs, de același grad, dacă se află în același stadiu de judecată.

În cazul de indivizibilitate prevăzut în [art. 33](#) lit. c) cauzele trebuie să fie reunite întotdeauna.

ART. 38

Disjungerea

În cazul de indivizibilitate prevăzut în [art. 33](#) lit. a), precum și în toate cazurile de conexitate, instanța poate dispune, în interesul unei bune judecări, disjungerea cauzei, astfel ca judecarea unora dintre infractori sau dintre infracțiuni să se facă separat.

Secțiunea IV Dispoziții comune

ART. 39

Excepții de necompetență

Excepția de necompetență materială și cea de necompetență după calitatea persoanei pot fi ridicate în tot cursul procesului penal, până la pronunțarea hotărârii definitive.

Excepția de necompetență teritorială poate fi ridicată numai până la citirea actului de sesizare în fața primei instanțe de judecată.

Excepțiile de necompetență pot fi ridicate de procuror, de oricare dintre părți, sau puse în discuția părților din oficiu.

ART. 40

Competența în caz de schimbare a calității inculpatului

Când competența instanței este determinată de calitatea inculpatului, instanța rămâne competentă să judece chiar dacă inculpatul, după săvârșirea infracțiunii, nu mai are acea calitate, în cazurile când:

- a) fapta are legătură cu atribuțiile de serviciu ale făptuitorului;*
- b) s-a dat o hotărâre în primă instanță.*

Dobândirea calității după săvârșirea infracțiunii nu determină schimbarea competenței, cu excepția infracțiunilor săvârșite de persoanele prevăzute în [art. 29](#) pct. 1.

ART. 41

Competența în caz de schimbare a încadrării juridice sau a calificării

Instanța sesizată cu judecarea unei infracțiuni rămâne competentă a o judeca chiar dacă constată, după efectuarea cercetării judecătorești, că infracțiunea este de competența instanței inferioare.

Schimbarea calificării faptei printr-o lege nouă, intervenită în cursul judecării cauzei, nu atrage incompetența instanței de judecată, afară de cazul când prin acea lege s-ar dispune altfel.

ART. 42

Declinarea de competență

Instanța de judecată care își declină competența trimite dosarul instanței de judecată arătată ca fiind competentă prin hotărârea de declinare.

Dacă declinarea a fost determinată de competența materială sau după calitatea persoanei, instanța căreia i s-a trimis cauza poate folosi actele îndeplinite și poate menține măsurile dispuse de instanța desesizată.

În cazul declinării pentru necompetență teritorială, actele îndeplinite ori măsurile dispuse se mențin.

Hotărârea de declinare a competenței nu este supusă apelului și nici recursului.

ART. 43

Conflictul de competență

Când două sau mai multe instanțe se recunosc competente a judeca aceeași cauză ori își declină competența, conflictul pozitiv sau negativ de competență se soluționează de instanța ierarhic superioară comună.

Când conflictul de competență se ivește între o instanță civilă și una militară, soluționarea conflictului este de competența Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Instanța ierarhic superioară comună este sesizată în caz de conflict pozitiv, de către instanța care s-a declarat cea din urmă competentă, iar în caz de conflict negativ, de către instanța care și-a declinat cea din urmă competența.

În toate cazurile, sesizarea se poate face și de procuror sau de părți.

Până la soluționarea conflictului pozitiv de competență judecata se suspendă.

Instanța care și-a declinat competența ori s-a declarat competentă cea din urmă ia măsurile și efectuează actele ce reclamă urgență.

Instanța ierarhic superioară comună hotărăște asupra conflictului de competență cu citarea părților.

Când instanța sesizată cu soluționarea conflictului de competență constată că acea cauză este de competența altei instanțe decât cele între care a intervenit conflictul și față de care nu este instanță superioară comună trimite dosarul instanței superioare comune.

Instanța căreia i s-a trimis cauza prin hotărârea de stabilire a competenței nu se mai poate declara necompetentă, afară de cazul în care, în urma noii situații de fapt ce rezultă din completarea cercetării judecătorești, se constată că fapta constituie o infracțiune dată prin lege în competența altei instanțe.

Instanța căreia i s-a trimis cauza aplică în mod corespunzător dispozițiile [art. 42](#) alin. 2.

ART. 44

Chestiuni prelabile

Instanța penală este competentă să judece orice chestiune prelabilă de care depinde soluționarea cauzei, chiar dacă prin natura ei acea chestiune este de competența altei instanțe.

Chestiunea prelabilă se judecă de către instanța penală, potrivit regulilor și mijloacelor de probă privitoare la materia căreia îi aparține acea chestiune.

Hotărârea definitivă a instanței civile, asupra unei împrejurări ce constituie o chestiune prelabilă în procesul penal, are autoritate de lucru judecat în fața instanței penale.

[ART. 45](#)

Dispoziții care se aplică la urmărirea penală

(1) Dispozițiile cuprinse în [art. 30](#) - 36, [38](#), [40](#), [42](#) și [44](#) se aplică în mod corespunzător și în cursul urmăririi penale.

(1¹) Prevederile [art. 35](#) alin. 4 nu se aplică în cazul în care scoaterea de sub urmărire penală sau încetarea urmăririi penale a fost dispusă de un procuror militar.

(1²) Declinarea de competență se dispune prin ordonanță.

(2) Când nici unul din locurile arătate în [art. 30](#) alin. 1 nu este cunoscut, competența revine organului de urmărire penală care a fost mai întâi sesizat.

(3) În caz de sesizări simultane, precăderea se stabilește în ordinea enumerării de la [art. 30](#) alin. 1.

(4) Dacă în raport cu vreunul din criteriile arătate în [art. 30](#) alin. 1 sunt competente mai multe organe de urmărire penală, competența revine organului care a fost mai întâi sesizat.

(5) Urmărirea penală a infracțiunilor săvârșite în condițiile prevăzute în [art. 31](#) se efectuează de către organul de urmărire penală din circumscripția instanței competente să judece cauza.

(6) Conflictul de competență între doi sau mai mulți procurori se rezolvă de către procurorul superior comun acestora. Când conflictul se ivește între două sau mai multe organe de cercetare penală, competența se stabilește de către procurorul care exercită supravegherea activității de cercetare penală a acestor organe.

CAP. 2

INCOMPATIBILITATEA ȘI STRĂMUTAREA

Secțiunea I

Incompatibilitatea

ART. 46

Rudenia între judecători

Judecătorii care sunt soți sau rude apropiate între ei nu pot face parte din același complet de judecată.

ART. 47

Judecător care s-a pronunțat anterior

Judecătorul care a luat parte la soluționarea unei cauze nu mai poate participa la judecarea aceleiași cauze într-o instanță superioară, sau la judecarea cauzei după desființarea hotărârii cu trimitere în apel sau după casarea cu trimitere în recurs.

De asemenea, nu mai poate participa la judecarea cauzei judecătorul care și-a exprimat anterior părerea cu privire la soluția care ar putea fi dată în acea cauză.

ART. 48

Alte cauze de incompatibilitate

Judecătorul este de asemenea incompatibil de a judeca, dacă în cauza respectivă:

a) a pus în mișcare acțiunea penală sau a dispus trimiterea în judecată ori a pus concluzii în fond în calitate de procuror la instanța de judecată sau a emis mandatul de arestare preventivă în cursul urmăririi penale;

b) a fost reprezentant sau apărător al vreuneia din părți;

c) a fost expert sau martor;

d) există împrejurări din care rezultă că este interesat sub orice formă, el, soțul sau vreo rudă apropiată.

ART. 49

Incompatibilitatea procurorului, a organului de cercetare penală, a magistratului-asistent și a greșierului

Dispozițiile art. 46 se aplică procurorului și magistratului-asistent sau, după caz, greșierului de ședință, când cauza de incompatibilitate există între ei sau între vreunul dintre ei și unul dintre membrii completului de judecată.

Dispozițiile privind cazurile de incompatibilitate prevăzute în art. 48 lit. b) - d) se aplică procurorului, persoanei care efectuează cercetarea penală, magistratului-asistent și greșierului de ședință.

Procurorul care a participat ca judecător la soluționarea cauzei în primă instanță nu poate pune concluzii la judecarea ei în căile de atac.

Persoana care a efectuat urmărirea penală este incompatibilă să procedeze la completarea sau refacerea acesteia, când completarea sau refacerea este dispusă de instanță.

ART. 50

Abținerea

Persoana incompatibilă este obligată să declare, după caz, președintelui instanței, procurorului care supraveghează cercetarea penală sau procurorului ierarhic superior, că se abține de a participa la procesul penal, cu arătarea cazului de incompatibilitate ce constituie motivul abținerii.

Declarația de abținere se face de îndată ce persoana obligată la aceasta a luat cunoștință de existența cazului de incompatibilitate.

ART. 51

Recuzarea

În cazul în care persoana incompatibilă nu a făcut declarație de abținere, poate fi recuzată atât în cursul urmăririi penale cât și în cursul judecății, de oricare dintre părți, de îndată ce partea a aflat despre existența cazului de incompatibilitate.

Recuzarea se formulează oral sau scris, cu arătarea cazului de incompatibilitate ce constituie motivul recuzării.

ART. 52

Procedura de soluționare în cursul judecății

(1) *Abținerea sau recuzarea judecătorului, procurorului, magistratului-asistent sau greșierului se soluționează de un alt complet, în ședință secretă, fără participarea celui ce declară că se abține sau care este recuzat.*

(2) *Examinarea declarației de abținere sau a cererii de recuzare se face de îndată, ascultându-se*

procurorul când este prezent în instanță, iar dacă se găsește necesar, și părțile, precum și persoana care se abține sau a cărei recuzare se cere.

(3) Când abținerea sau recuzarea privește cazul prevăzut în [art. 46](#) și [49](#) alin. 1, instanța, admitând recuzarea, stabilește care dintre persoanele arătate în menționatele texte nu va lua parte la judecarea cauzei.

(4) În caz de admitere a abținerii sau a recuzării, se va stabili în ce măsură actele îndeplinite ori măsurile dispuse se mențin.

(5) Abținerea sau recuzarea care privește întreaga instanță trebuie să cuprindă indicarea concretă a cazului de incompatibilitate în care se află fiecare judecător și se soluționează de instanța ierarhic superioară. Aceasta, în cazul când găsește întemeiată abținerea sau recuzarea, desemnează pentru judecarea cauzei o instanță egală în grad cu instanța în fața căreia s-a produs abținerea sau recuzarea.

(5¹) În cauzele în care sunt inculpați arestați preventiv, când se recuză întreaga instanță, instanța ierarhic superioară competentă să soluționeze cererea de recuzare, înainte de a se pronunța asupra recuzării, dispune cu privire la arestarea preventivă în condițiile prevăzute de lege.

(6) Încheierea prin care s-a admis sau s-a respins abținerea, ca și aceea prin care s-a admis recuzarea, nu sunt supuse nici unei căi de atac.

(7) *** Abrogat

[ART. 53](#)

Procedura de soluționare în cursul urmăririi penale

În cursul urmăririi penale, asupra abținerii sau recuzării persoanei care efectuează cercetarea penală ori a procurorului se pronunță procurorul care supraveghează cercetarea penală sau procurorul ierarhic superior.

Cererea de recuzare privitoare la persoana care efectuează cercetarea penală se adresează fie acestei persoane, fie procurorului. În cazul în care cererea este adresată persoanei care efectuează cercetarea penală, aceasta este obligată să o înainteze împreună cu lămuririle necesare, în termen de 24 de ore, procurorului, fără a întrerupe cursul cercetării penale.

Procurorul este obligat să soluționeze cererea în cel mult 3 zile, printr-o ordonanță.

Cererea de recuzare care privește pe procuror se soluționează în același termen și în aceleași condiții de procurorul ierarhic superior.

Abținerea se soluționează potrivit dispozițiilor din alin. 3 și 4, care se aplică în mod corespunzător.

ART. 54

Incompatibilitatea expertului și interpretului

Dispozițiile [art. 48](#), [50](#), [51](#), [52](#) și [53](#) se aplică în mod corespunzător expertului și interpretului.

Calitatea de expert este incompatibilă cu aceea de martor în aceeași cauză. Calitatea de martor are întâietate.

Participarea ca expert sau ca interpret de mai multe ori în aceeași cauză nu constituie un motiv de recuzare.

Secțiunea II

Strămutarea judecății cauzei penale

ART. 55

Temeiul strămutării

Înalta Curte de Casație și Justiție strămută judecarea unei cauze de la instanța competentă la o altă instanță egală în grad, în cazul în care, apreciind temeinicia motivelor de strămutare, consideră că prin aceasta se asigură desfășurarea normală a procesului.

Strămutarea poate fi cerută de partea interesată, de procuror sau de ministrul justiției.

[ART. 56](#)

Cererea și efectele ei

Cererea de strămutare se adresează Înaltei Curți de Casație și Justiție și trebuie motivată. Înscrierile pe care se sprijină cererea se alătură la aceasta, când sunt deținute de partea care cere strămutarea.

În cerere se face mențiune dacă în cauză se găsesc arestați.

Suspendarea judecării cauzei poate fi dispusă de președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție la primirea cererii, sau de către Înalta Curte de Casație și Justiție după ce aceasta a fost investită.

Cererea făcută de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție suspendă de drept judecarea cauzei.

ART. 57

Procedura de informare

Președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție cere, pentru lămurirea instanței, informații de la președintele instanței ierarhic superioare celei la care se află cauza a cărei strămutare se cere, comunicându-i totodată termenul fixat pentru judecarea cererii de strămutare.

Când Înalta Curte de Casație și Justiție este instanța ierarhic superioară, informațiile se cer Ministerului Justiției.

În cazul introducerii unei noi cereri de strămutare cu privire la aceeași cauză, cererea de informații este facultativă.

ART. 58

Înștiințarea părților

Președintele instanței ierarhic superioare celei la care se află cauza ia măsuri pentru încunoștințarea părților despre introducerea cererii de strămutare, despre termenul fixat pentru soluționarea acesteia, cu mențiunea că părțile pot trimite memorii și se pot prezenta la termenul fixat pentru soluționarea cererii.

În informațiile trimise Înaltei Curți de Casație și Justiție se face mențiune expresă despre efectuarea încunoștințărilor, atașându-se și dovezile de comunicare a acestora.

Când în cauza a cărei strămutare se cere sunt arestați, președintele dispune desemnarea unui apărător din oficiu.

ART. 59

Examinarea cererii

Examinarea cererii de strămutare se face în ședință secretă.

Când părțile se înfățișează, se ascultă și concluziile acestora.

ART. 60

Soluționarea cererii

Înalta Curte de Casație și Justiție dispune, fără arătarea motivelor, admiterea sau respingerea cererii.

În cazul în care găsește cererea întemeiată, dispune strămutarea judecării cauzei, hotărând totodată în ce măsură actele îndeplinite în fața instanței de la care s-a strămutat cauza se mențin.

Această instanță va fi înștiințată de îndată despre admiterea cererii de strămutare.

Dacă instanța la care se află cauza a cărei strămutare se cere a procedat între timp la judecarea cauzei, hotărârea pronunțată este desființată prin efectul admiterii cererii de strămutare.

ART. 61

Repetarea cererii

Strămutarea cauzei nu poate fi cerută din nou, afară de cazul când noua cerere se întemeiază pe împrejurări necunoscute Înaltei Curți de Casație și Justiție la soluționarea cererii anterioare sau invite după aceasta.

TITLUL III

PROBELE ȘI MIJLOACELE DE PROBĂ

CAP. 1

DISPOZIȚII GENERALE

ART. 62

Lămurirea cauzei prin probe

În vederea aflării adevărului, organul de urmărire penală și instanța de judecată sunt obligate să lămurească cauza sub toate aspectele, pe bază de probe.

ART. 63

Probele și aprecierea lor

Constituie probă orice element de fapt care servește la constatarea existenței sau inexistenței unei infracțiuni, la identificarea persoanei care a săvârșit-o și la cunoașterea împrejurărilor necesare pentru justa soluționare a cauzei.

Probele nu au valoare mai dinainte stabilită. Aprecierea fiecărei probe se face de organul de urmărire penală sau de instanța de judecată în urma examinării tuturor probelor administrate, în scopul aflării adevărului.

ART. 64

Mijloacele de probă

Mijloacele de probă prin care se constată elementele de fapt ce pot servi ca probă sunt: declarațiile învinuitului sau ale inculpatului, declarațiile părții vătămate, ale părții civile și ale părții responsabile civilmente, declarațiile martorilor, înscrisurile, înregistrările audio sau video, fotografiile, mijloacele materiale de probă, constatările tehnico-științifice, constatările medico-legale și expertizele.

Mijloacele de probă obținute în mod ilegal nu pot fi folosite în procesul penal.

ART. 65

Sarcina administrării probelor

Sarcina administrării probelor în procesul penal revine organului de urmărire penală și instanței de judecată.

La cererea organului de urmărire penală ori a instanței de judecată, orice persoană care cunoaște vreo probă sau deține vreun mijloc de probă este obligată să le aducă la cunoștință sau să le înfățișeze.

ART. 66

Dreptul de a proba lipsa de temeinicie a probelor

Învinuitul sau inculpatul beneficiază de prezumția de nevinovăție și nu este obligat să-și dovedească nevinovăția.

În cazul când există probe de vinovăție, învinuitul sau inculpatul are dreptul să probeze lipsa lor de temeinicie.

ART. 67

Concludența și utilitatea probei

În cursul procesului penal părțile pot propune probe și cere administrarea lor.

Cererea pentru administrarea unei probe nu poate fi respinsă, dacă proba este concludentă și utilă.

Admiterea sau respingerea cererii se face motivat.

ART. 68

Interzicerea mijloacelor de constrângere

Este oprit a se întrebuița violențe, amenințări ori alte mijloace de constrângere, precum și promisiuni sau îndemnuri, în scopul de a se obține probe.

De asemenea, este oprit a determina o persoană să săvârșească sau să continue săvârșirea unei fapte penale, în scopul obținerii unei probe.

CAP. 2

MIJLOACELE DE PROBĂ

Secțiunea I

Declarațiile învinuitului sau ale inculpatului

ART. 69

Declarațiile învinuitului sau ale inculpatului

Declarațiile învinuitului sau ale inculpatului făcute în cursul procesului penal pot servi la aflarea adevărului, numai în măsura în care sunt coroborate cu fapte și împrejurări ce rezultă din ansamblul probelor existente în cauză.

ART. 70

Întrebări și lămuriri prealabile

Învinuitul sau inculpatul, înainte de a fi ascultat, este întrebat cu privire la nume, prenume, poreclă, data și locul nașterii, numele și prenumele părinților, cetățenie, studii, situația militară, loc de muncă, ocupație, adresă, antecedente penale și alte date pentru stabilirea situației sale personale.

Învinuitului sau inculpatului i se aduc apoi la cunoștință fapta care formează obiectul cauzei, dreptul de a avea un apărător, precum și dreptul de a nu face nici o declarație, atrăgându-i-se totodată atenția că ceea ce declară poate fi folosit și împotriva sa. Dacă învinuitul sau inculpatul dă o declarație, i se pune în vedere să declare tot ce știe cu privire la faptă și la învinuirea ce i se aduce în legătură cu aceasta.

Dacă învinuitul sau inculpatul consimte să dea o declarație, organul de urmărire penală, înainte de a-l asculta, îi cere să dea o declarație, scrisă personal, cu privire la învinuirea ce i se aduce.

ART. 71

Modul de ascultare

Fiecare învinuit sau inculpat este ascultat separat.

În cursul urmăririi penale, dacă sunt mai mulți învinuiți sau inculpați, fiecare este ascultat fără să fie de față ceilalți.

Învinuitul sau inculpatul este mai întâi lăsat să declare tot ce știe în cauză.

Ascultarea învinuitului sau inculpatului nu poate începe cu citirea sau reamintirea declarațiilor pe care acesta le-a dat anterior în cauză.

Învinuitul sau inculpatul nu poate prezenta ori citi o declarație scrisă de mai înainte, însă se poate servi de însemnări asupra amănuntelor greu de reținut.

ART. 72

Întrebări cu privire la faptă

După ce învinuitul sau inculpatul a făcut declarația, i se pot pune întrebări cu privire la fapta care formează obiectul cauzei și la învinuirea ce i se aduce. De asemenea, este întrebat cu privire la probele pe care înțelege să le propună.

ART. 73

Consemnarea declarațiilor

Declarațiile învinuitului sau inculpatului se consemnează în scris. În fiecare declarație se vor consemna, totodată, ora începerii și ora încheierii ascultării învinuitului sau inculpatului. Declarația scrisă se citește acestuia, iar dacă cere, i se dă să o citească. Când este de acord cu conținutul ei, o semnează pe fiecare pagină și la sfârșit.

Când învinuitul sau inculpatul nu poate sau refuză să semneze, se face mențiune în declarația scrisă.

Declarația scrisă este semnată și de organul de urmărire penală care a procedat la ascultarea învinuitului sau inculpatului ori de președintele completului de judecată și de grefier, precum și de interpret când declarația a fost luată printr-un interpret.

Dacă învinuitul sau inculpatul revine asupra vreuneia din declarațiile sale sau are de făcut completări, rectificări sau precizări, acestea se consemnează și se semnează în condițiile arătate în prezentul articol.

ART. 74

Ascultarea învinuitului sau inculpatului la locul unde se află

Ori de câte ori învinuitul sau inculpatul se găsește în imposibilitate de a se prezenta pentru a fi

ascultat, organul de urmărire penală sau instanța de judecată procedează la ascultarea acestuia la locul unde se află, cu excepția cazurilor în care legea prevede altfel.

Secțiunea II

Declarațiile părții vătămate, părții civile și ale părții responsabile civilmente

ART. 75

Declarațiile celorlalte părți din proces

Declarațiile părții vătămate, ale părții civile și ale părții responsabile civilmente făcute în cursul procesului penal pot servi la aflarea adevărului, numai în măsura în care sunt coroborate cu fapte sau împrejurări ce rezultă din ansamblul probelor existente în cauză.

ART. 76

Explicații prealabile

Organul de urmărire penală sau instanța de judecată are obligația să cheme, spre a fi ascultate, persoana care a suferit o vătămare prin infracțiune, precum și persoana civilmente responsabilă.

Înainte de ascultare, persoanei vătămate i se pune în vedere că poate participa în proces ca parte vătămată, iar dacă a suferit o pagubă materială sau o daună morală, că se poate constitui parte civilă. De asemenea, i se atrage atenția că declarația de participare în proces ca parte vătămată sau de constituire ca parte civilă se poate face în tot cursul urmăririi penale, iar în fața primei instanțe de judecată, până la citirea actului de sesizare.

ART. 77

Modul de ascultare

Ascultarea părții vătămate, a părții civile și a părții responsabile civilmente se face potrivit dispozițiilor privitoare la ascultarea învinuitului sau inculpatului, care se aplică în mod corespunzător.

Secțiunea III

Declarațiile martorilor

ART. 78

Martorul

Persoana care are cunoștință despre vreo faptă sau despre vreo împrejurare de natură să servească la aflarea adevărului în procesul penal poate fi ascultată în calitate de martor.

ART. 79

Ascultarea persoanei obligate a păstra secretul profesional

Persoana obligată a păstra secretul profesional nu poate fi ascultată ca martor cu privire la faptele și împrejurările de care a luat cunoștință în exercițiul profesiei, fără încuviințarea persoanei sau a unității față de care este obligată a păstra secretul.

Calitatea de martor are întâietate față de calitatea de apărător, cu privire la faptele și împrejurările pe care acesta le-a cunoscut înainte de a fi devenit apărător sau reprezentant al vreuneia dintre părți.

ART. 80

Ascultarea soțului și a rudelor apropiate

Soțul și rudele apropiate ale învinuitului sau inculpatului nu sunt obligate să depună ca martori.

Organele judiciare vor aduce aceasta la cunoștință persoanelor arătate în alineatul precedent, de îndată ce au fost îndeplinite dispozițiile alin. 3 din [art. 84](#).

ART. 81

Martor minor

Minorul poate fi ascultat ca martor. Până la vârsta de 14 ani ascultarea lui se face în prezența unuia dintre părinți ori a tutorelui sau a persoanei căreia îi este încredințat minorul spre creștere și educare.

ART. 82

Persoana vătămată

Persoana vătămată poate fi ascultată ca martor, dacă nu este constituită parte civilă sau nu participă în proces ca parte vătămată.

ART. 83

Obligația de prezentare

Persoana chemată ca martor este obligată să se înfățișeze la locul, ziua și ora arătate în citație și are datoria să declare tot ce știe cu privire la faptele cauzei.

ART. 84

Întrebări prealabile

Martorul este întrebat mai întâi despre nume, prenume, etate, adresă și ocupație.

În caz de îndoială asupra identității martorului, aceasta se stabilește prin orice mijloc de probă.

Martorul va fi apoi întrebat dacă este soț sau rudă a vreunuia dintre părți și în ce raporturi se află cu acestea, precum și dacă a suferit vre o pagubă de pe urma infracțiunii.

ART. 85

Jurământul martorului

Înainte de a fi ascultat, martorul depune următorul jurământ: "Jur că voi spune adevărul și că nu voi ascunde nimic din ceea ce știu. Așa să-mi ajute Dumnezeu!"

În timpul depunerii jurământului, martorul ține mâna pe cruce sau pe biblie.

Referirea la divinitate din formula jurământului se schimbă potrivit credinței religioase a martorului.

Martorului de altă religie decât cea creștină nu îi sunt aplicabile prevederile alin. 2. Martorul fără confesiune va depune următorul jurământ: "Jur pe onoare și conștiință că voi spune adevărul și că nu voi ascunde nimic din ceea ce știu".

Martorii care din motive de conștiință sau confesiune nu depun jurământul vor rosti în fața instanței următoarea formulă: "Mă oblig că voi spune adevărul și că nu voi ascunde nimic din ceea ce știu".

Situațiile la care se referă alin. 3, 4 și 5 se rețin de organul judiciar pe baza afirmațiilor făcute de martor.

După depunerea jurământului sau după rostirea formulei prevăzute în alin. 5, se va pune în vedere martorului că, dacă nu va spune adevărul, săvârșește infracțiunea de mărturie mincinoasă.

Despre toate acestea se face mențiune în declarația scrisă.

Minorul care nu a împlinit 14 ani nu depune jurământ; i se atrage însă atenția să spună adevărul.

ART. 86

Modul și limitele ascultării martorului

Martorului i se face cunoscut obiectul cauzei și i se arată care sunt faptele sau împrejurările pentru dovedirea cărora a fost propus ca martor, cerându-i-se să declare tot ce știe cu privire la acestea.

După ce martorul a făcut declarații, i se pot pune întrebări cu privire la faptele și împrejurările care trebuie constatate în cauză, cu privire la persoana părților, precum și în ce mod a luat cunoștință despre cele declarate.

Dispozițiile [art. 71](#) - 74 se aplică în mod corespunzător și la ascultarea martorului.

[ART. 86¹](#)

Protecția datelor de identificare a martorului

Dacă există probe sau indicii temeinice că prin declararea identității reale a martorului sau a localității acestuia de domiciliu ori de reședință ar fi periclitată viața, integritatea corporală sau libertatea lui ori a altei persoane, martorului i se poate încuviința să nu declare aceste date, atribuindu-i-se o altă identitate sub care urmează să apară în fața organului judiciar.

Această măsură poate fi dispusă de către procuror în cursul urmăririi penale, iar în cursul judecății de instanță, la cererea motivată a procurorului, a martorului sau a oricărei alte persoane îndreptățite.

Datele despre identitatea reală a martorului se consemnează într-un proces-verbal, care va fi păstrat, la sediul parchetului care a efectuat sau a supravegheat efectuarea urmăririi penale ori, după caz, la sediul instanței, într-un loc special, în plic sigilat, în condiții de maximă siguranță. Procesul-

verbal va fi semnat de cel care a înaintat cererea, precum și de cel care a dispus măsura.

Documentele privind identitatea reală a martorului vor fi prezentate procurorului sau, după caz, completului de judecată, în condiții de strictă confidențialitate.

În toate cazurile, documentele privind identitatea reală a martorului vor fi introduse în dosarul penal numai după ce procurorul, prin ordonanță sau, după caz, instanța, prin încheiere, a constatat că a dispărut pericolul care a determinat luarea măsurilor de protecție a martorului.

Declarațiile martorilor cărora li s-a atribuit o altă identitate, redată în procesul-verbal al procurorului potrivit [art. 86²](#) alin. 5, precum și declarația martorului, consemnată în cursul judecății și semnată de procurorul care a fost prezent la ascultarea martorului și de președintele completului de judecată, potrivit [art. 86²](#) alin. 6, teza I, pot servi la aflarea adevărului numai în măsura în care sunt coroborate cu fapte și împrejurări ce rezultă din ansamblul probelor existente în cauză.

Pot fi audiați ca martori cărora li s-a atribuit o altă identitate și investigatorii sub acoperire.

Dispozițiile prevăzute în alin. 1 - 6 se aplică și experților.

ART. 86²

Modalități speciale de ascultare a martorului

În situațiile prevăzute în [art. 86¹](#), dacă există mijloace tehnice corespunzătoare, procurorul sau, după caz, instanța poate admite ca martorul să fie ascultat fără a fi prezent fizic la locul unde se află organul de urmărire penală sau în sala în care se desfășoară ședința de judecată, prin intermediul mijloacelor tehnice prevăzute în alineatele următoare.

Luarea declarației martorului, în condițiile arătate în alin. 1, se face în prezența procurorului.

Martorul poate fi ascultat prin intermediul unei rețele de televiziune cu imaginea și vocea distorsionate, astfel încât să nu poată fi recunoscut.

Declarația martorului ascultat, în condițiile arătate în alin. 1 și 2, se înregistrează prin mijloace tehnice video și audio și se redă integral în formă scrisă.

În cursul urmăririi penale, se întocmește un proces-verbal în care se redă cu exactitate declarația martorului și acesta se semnează de procurorul care a fost prezent la ascultarea martorului și de organul de urmărire penală și se depune la dosarul cauzei. Declarația martorului, transcrisă, va fi semnată și de acesta și va fi păstrată în dosarul depus la parchet, într-un loc special, în plic sigilat, în condiții de maximă siguranță.

În cursul judecății, declarația martorului va fi semnată de procurorul care a fost prezent la ascultarea martorului și de președintele completului de judecată. Declarația martorului, transcrisă, va fi semnată și de martor, fiind păstrată în dosarul depus la instanță, în condițiile prevăzute în alin. 5.

Casetele video și audio pe care a fost înregistrată declarația martorului, în original, sigilate cu sigiliul parchetului sau, după caz, al instanței de judecată în fața căreia s-a făcut declarația, se păstrează în condițiile prevăzute în alin. 5. Casetele video și audio înregistrate în cursul urmăririi penale vor fi înaintate la terminarea urmăririi penale instanței competente, împreună cu dosarul cauzei, și vor fi păstrate în aceleași condiții.

Dispozițiile [art. 78](#), [85](#) și ale [art. 86](#) alin. 1 și 2 se aplică în mod corespunzător.

ART. 86³

Verificări privind mijloacele de ascultare a martorilor

Instanța de judecată poate admite, la cererea procurorului, a părților sau din oficiu, efectuarea unei expertize tehnice privind mijloacele prin care au fost audiați martorii, în condițiile prevăzute în [art. 86²](#).

ART. 86⁴

Audierea martorilor sub 16 ani în anumite cauze

În cauzele privind infracțiunile de violență între membrii aceleiași familii, instanța poate dispune ca martorul sub 16 ani să nu fie audiat în ședința de judecată, admitându-se prezentarea unei audieri efectuate în prealabil, prin înregistrări audio-video, în condițiile [art. 86²](#) alin. 2, 4, 5 și 7.

ART. 86⁵

Protejarea deplasărilor martorului

Procurorul care efectuează sau supraveghează cercetarea penală ori, după caz, instanța de judecată poate dispune ca organele poliției să supravegheze domiciliul sau reședința martorului ori să-i asigure o reședință temporară supravegheată, precum și să-l însoțească la sediul parchetului sau al instanței și înapoi la domiciliu sau la reședință.

Măsurile prevăzute în alin. 1 vor fi ridicate de procuror sau, după caz, de instanță, când se constată că pericolul care a impus luarea lor a încetat.

Secțiunea IV Confruntarea

ART. 87

Obiectul confruntării

Când se constată că există contradicții între declarațiile persoanelor ascultate în aceeași cauză, se procedează la confruntarea acelor persoane, dacă aceasta este necesară pentru lămurirea cauzei.

ART. 88

Procedura confruntării

Persoanele confruntate sunt ascultate cu privire la faptele și împrejurările în privința cărora declarațiile date anterior se contradic.

Organul de urmărire penală sau instanța de judecată poate încuviința ca persoanele confruntate să-și pună reciproc întrebări.

Declarațiile date de persoanele confruntate se consemnează în proces-verbal.

Secțiunea V Înscrisurile

ART. 89

Mijloacele de probă scrise

Înscrisurile pot servi ca mijloace de probă, dacă în conținutul lor se arată fapte sau împrejurări de natură să contribuie la aflarea adevărului.

ART. 89¹

Formularele în care urmează să se consemneze orice declarație, în faza de urmărire penală, vor fi în prealabil înregistrate și înseriate, ca formulare cu regim special, iar după completare vor fi introduse în dosarul cauzei.

ART. 90

Procesul-verbal ca mijloc de probă

Procesele-verbale încheiate de organul de urmărire penală sau de instanța de judecată sunt mijloace de probă.

De asemenea, sunt mijloace de probă procesele-verbale și actele de constatare, încheiate de alte organe, dacă legea prevede aceasta.

ART. 91

Cuprinsul și forma procesului-verbal

Procesul-verbal trebuie să cuprindă:

- a) data și locul unde este încheiat;
- b) numele, prenumele și calitatea celui care îl încheie;
- c) numele, prenumele, ocupația și adresa martorilor asistenți, când există;
- d) descrierea amănunțită a celor constatate, precum și a măsurilor luate;
- e) numele, prenumele, ocupația și adresa persoanelor la care se referă procesul-verbal, obiecțiile și explicațiile acestora;

f) mențiunile prevăzute de lege pentru cazurile speciale.

Procesul-verbal trebuie semnat pe fiecare pagină și la sfârșit de cel care îl încheie, precum și de persoanele arătate la lit. c) și e). Dacă vreuna dintre aceste persoane nu poate sau refuză să semneze, se face mențiune despre aceasta.

Secțiunea V¹

Interceptările și înregistrările audio sau video

ART. 91¹

Condițiile și cazurile de interceptare și înregistrare a convorbirilor sau comunicărilor

Interceptările și înregistrările pe bandă magnetică sau pe orice alt tip de suport ale unor convorbiri ori comunicări se vor efectua cu autorizarea motivată a instanței, la cererea procurorului, în cazurile și în condițiile prevăzute de lege, dacă sunt date sau indicii temeinice privind pregătirea sau săvârșirea unei infracțiuni pentru care urmărirea penală se efectuează din oficiu, iar interceptarea și înregistrarea se impun pentru aflarea adevărului. Autorizația se dă de către președintele instanței căreia i-ar reveni competența să judece cauza în primă instanță, în camera de consiliu. Interceptarea și înregistrarea convorbirilor se impun pentru aflarea adevărului, atunci când stabilirea situației de fapt sau identificarea făptuitorului nu poate fi realizată în baza altor probe.

Interceptarea și înregistrarea convorbirilor sau comunicărilor pot fi autorizate în cazul infracțiunilor contra siguranței naționale prevăzute de Codul penal și de alte legi speciale, precum și în cazul infracțiunilor de trafic de stupefiante, trafic de arme, trafic de persoane, acte de terorism, spălare a banilor, falsificare de monede sau alte valori, în cazul infracțiunilor prevăzute de Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție ori al unor alte infracțiuni grave care nu pot fi descoperite sau ai căror făptuitori nu pot fi identificați prin alte mijloace ori în cazul infracțiunilor care se săvârșesc prin mijloace de comunicare telefonică sau prin alte mijloace de telecomunicații.

Autorizarea se dă pentru durata necesară înregistrării, până la cel mult 30 de zile.

Autorizarea poate fi prelungită în aceleași condiții, pentru motive temeinic justificate, fiecare prelungire neputând depăși 30 de zile. Durata maximă a înregistrărilor autorizate este de 4 luni.

Măsurile dispuse de instanță vor fi ridicate înainte de expirarea duratei pentru care au fost autorizate, îndată ce au încetat motivele care le-au justificat.

Înregistrările prevăzute în alin. 1 pot fi făcute și la cererea motivată a persoanei vătămate privind comunicările ce-i sunt adresate, cu autorizarea instanței de judecată.

Autorizarea interceptării și a înregistrării convorbirilor sau comunicărilor se face prin încheiere motivată, care va cuprinde: indiciile concrete și faptele care justifică măsura; motivele pentru care măsura este indispensabilă aflării adevărului; persoana, mijlocul de comunicare sau locul supus supravegherii; perioada pentru care sunt autorizate interceptarea și înregistrarea.

ART. 91²

Organele care efectuează interceptarea și înregistrarea

Procurorul procedează personal la interceptările și înregistrările prevăzute în art. 91¹ sau poate dispune ca acestea să fie efectuate de organul de cercetare penală. Persoanele care sunt chemate să dea concurs tehnic la interceptări și înregistrări sunt obligate să păstreze secretul operațiunii efectuate, încălcarea acestei obligații fiind pedepsită potrivit Codului penal.

În caz de urgență, când întârzierea obținerii autorizării prevăzute în art. 91¹ alin. 1 ar aduce grave prejudicii activității de urmărire, procurorul poate dispune, cu titlu provizoriu, prin ordonanță motivată, interceptarea și înregistrarea pe bandă magnetică sau pe orice alt tip de suport a convorbirilor sau comunicărilor, comunicând aceasta instanței imediat, dar nu mai târziu de 24 de ore.

Instanța trebuie să se pronunțe în cel mult 24 de ore asupra ordonanței procurorului și, dacă o confirmă și este necesar, va dispune autorizarea pe mai departe a interceptării și înregistrării, în

condițiile [art. 91¹](#) alin. 1 - 3. Dacă instanța nu confirmă ordonanța procurorului, ea trebuie să dispună încetarea, de îndată, a interceptărilor și înregistrărilor și distrugerea celor efectuate.

Instanța dispune, până la terminarea urmăririi penale, aducerea la cunoștință, în scris, persoanelor ale căror convorbiri sau comunicări au fost interceptate și înregistrate, datele la care s-au efectuat acestea.

ART. 91³

Certificarea înregistrărilor

Despre efectuarea interceptărilor și înregistrărilor menționate în [art. 91¹](#) și [91²](#), procurorul sau organul de cercetare penală întocmește un proces-verbal în care se menționează autorizația dată de instanță pentru efectuarea acestora, numărul sau numerele posturilor telefonice între care s-au purtat convorbirile, numele persoanelor care le-au purtat, dacă sunt cunoscute, data și ora fiecărei convorbiri în parte și numărul de ordine al benzii magnetice sau al oricărui alt tip de suport pe care se face imprimarea.

Convorbirile înregistrate sunt redade integral în formă scrisă și se atașează la procesul-verbal, cu certificarea pentru autenticitate de către organul de cercetare penală, verificat și contrasemnat de procurorul care efectuează sau supraveghează urmărirea penală în cauză. În cazul în care procurorul procedează la interceptări și înregistrări, certificarea pentru autenticitate se face de către acesta, iar verificarea și contrasemnarea, de către procurorul ierarhic superior. Corespondențele în altă limbă decât cea română sunt transcrise în limba română, prin intermediul unui interpret. La procesul-verbal se atașează banda magnetică sau orice alt tip de suport, care conține înregistrarea convorbirii, sigilată cu sigiliul organului de urmărire penală.

Banda magnetică sau orice alt tip de suport cu înregistrarea convorbirii, redarea scrisă a acesteia și procesul-verbal se înaintează instanței care, după ce ascultă procurorul și părțile, hotărăște care dintre informațiile culese prezintă interes în cercetarea și soluționarea cauzei, încheind un proces-verbal în acest sens. Convorbirile sau comunicările care conțin secrete de stat sau profesionale nu se menționează în procesul-verbal. Dacă săvârșirea unor infracțiuni are loc prin convorbiri sau comunicări care conțin secrete de stat, consemnarea se face în procese-verbale separate, iar dispozițiile [art. 97](#) alin. 3 se aplică în mod corespunzător.

Banda magnetică sau orice alt tip de suport, însoțită de transcrierea integrală și copii de pe procesele-verbale, se păstrează la greșa instanței, în locuri speciale, în plic sigilat.

Instanța poate aproba, la cererea motivată a inculpatului, a părții civile sau a avocatului acestora, consultarea părților din înregistrare și din transcrierea integrală, depuse la greșă, care nu sunt consemnate în procesul-verbal.

Instanța dispune prin încheiere distrugerea înregistrărilor care nu au fost folosite ca mijloace de probă în cauză. Celelalte înregistrări vor fi păstrate până la arhivarea dosarului.

Înregistrarea convorbirilor dintre avocat și justițiabil nu poate fi folosită ca mijloc de probă.

ART. 91⁴

Alte înregistrări

Condițiile și modalitățile de efectuare a interceptărilor și înregistrărilor prevăzute în [art. 91¹](#) - [91³](#) sunt aplicabile, în mod corespunzător, și în cazul înregistrării de convorbiri efectuate prin alte mijloace de telecomunicație, autorizate în condițiile legii.

ART. 91⁵

Înregistrările de imagini

Dispozițiile [art. 91¹](#) și [91²](#) se aplică în mod corespunzător și în cazul înregistrării de imagini, iar procedura de certificare a acestora este cea prevăzută în [art. 91³](#), cu excepția redării în formă scrisă, după caz.

ART. 91⁶

Verificarea mijloacelor de probă

Mijloacele de probă prevăzute în prezenta secțiune pot fi supuse expertizei tehnice la cererea

procurorului, a părților sau din oficiu.

Înregistrările prevăzute în prezenta secțiune, prezentate de părți, pot servi ca mijloace de probă, dacă nu sunt interzise de lege.

Secțiunea VI Martorii asistenți

ART. 92

Prezența martorilor asistenți

Când legea prevede că la efectuarea unui act procedural este necesară prezența unor martori asistenți, numărul acestora trebuie să fie de cel puțin doi.

Nu pot fi martori asistenți minorii sub 14 ani, persoanele interesate în cauză și cei ce fac parte din aceeași unitate cu organul care efectuează actul procedural.

ART. 93

Stabilirea identității martorilor asistenți

Organul care procedează la efectuarea unui act procedural în prezența martorilor asistenți este obligat să constate și să consemneze în procesul-verbal pe care îl încheie date privind identitatea martorilor asistenți, menționând și observațiile pe care aceștia au fost invitați să le facă cu privire la cele constatate și la desfășurarea operațiilor la care asistă.

Secțiunea VII Mijloacele materiale de probă

ART. 94

Obiectele ca mijloc de probă

Obiectele care conțin sau poartă o urmă a faptei săvârșite, precum și orice alte obiecte care pot servi la aflarea adevărului, sunt mijloace materiale de probă.

ART. 95

Corpuri delictive

Sunt de asemenea mijloace materiale de probă obiectele care au fost folosite sau au fost destinate să servească la săvârșirea unei infracțiuni, precum și obiectele care sunt produsul infracțiunii.

Secțiunea VIII Ridicarea de obiecte și înscrisuri. Efectuarea perchezițiilor

ART. 96

Ridicarea de obiecte și înscrisuri

Organul de urmărire penală sau instanța de judecată are obligația să ridice obiectele și înscrisurile ce pot servi ca mijloc de probă în procesul penal.

ART. 97

Predarea obiectelor și înscrisurilor

Orice persoană fizică sau persoană juridică, în posesia căreia se află un obiect sau un înscris ce poate servi ca mijloc de probă, este obligată să-l prezinte și să-l predea, sub luare de dovadă, organului de urmărire penală sau instanței de judecată, la cererea acestora.

Dacă organul de urmărire penală sau instanța de judecată apreciază că și o copie de pe un înscris poate servi ca mijloc de probă, reține numai copia.

Dacă obiectul sau înscrisul are caracter secret ori confidențial, prezentarea sau predarea se face în condiții care să asigure păstrarea secretului ori a confidențialității.

ART. 98

Reținerea și predarea corespondenței și a obiectelor

(1) *Instanța de judecată, la propunerea procurorului, în cursul urmăririi penale, sau din oficiu, în cursul judecării, poate dispune ca orice unitate poștală sau de transport să rețină și să predea scrisorile, telegramele și oricare altă corespondență, ori obiectele trimise de învinuit sau inculpat, ori adresate acestuia, fie direct, fie indirect.*

(1¹) *Măsura prevăzută în alin. 1 se dispune dacă sunt întrunite condițiile arătate în [art. 91¹](#) alin. 1 și potrivit procedurii acolo prevăzute.*

(1²) *Reținerea și predarea scrisorilor, telegramelor și a oricăror alte corespondențe ori obiecte la care se referă alin. 1 pot fi dispuse, în scris, în cazuri urgente și temeinic justificate și de procuror, care este obligat să informeze de îndată despre aceasta instanța.*

(2) *Corespondența și obiectele ridicate care nu au legătură cu cauza se restituie destinatarului.*

ART. 99

Ridicarea silită de obiecte sau de înscrisuri

Dacă obiectul sau înscrisul cerut nu este predat de bunăvoie, organul de urmărire penală sau instanța de judecată dispune ridicarea silită.

În cursul judecării dispoziția de ridicare silită a obiectelor sau înscrisurilor se comunică procurorului, care ia măsuri de aducere la îndeplinire prin organul de cercetare penală.

[ART. 100](#)

Percheziția

Când persoana căreia i s-a cerut să predea vreun obiect sau vreun înscris dintre cele arătate în [art. 98](#) tăgăduiește existența sau deținerea acestora, precum și ori de câte ori există indicii temeinice că efectuarea unei percheziții este necesară pentru descoperirea și strângerea probelor, se poate dispune efectuarea acesteia.

Percheziția poate fi domiciliară sau corporală.

Percheziția domiciliară poate fi dispusă numai de judecător, prin încheiere motivată, în cursul urmăririi penale, la cererea procurorului, sau în cursul judecării.

Percheziția domiciliară se dispune în cursul urmăririi penale în camera de consiliu, fără citarea părților. Participarea procurorului este obligatorie.

Percheziția corporală poate fi dispusă, după caz, de organul de cercetare penală, de procuror sau de judecător.

Percheziția domiciliară nu poate fi dispusă înainte de începerea urmăririi penale.

[ART. 101](#)

Percheziția domiciliară în cursul urmăririi penale

Percheziția dispusă în cursul urmăririi penale, potrivit [art. 100](#), se efectuează de procuror sau de organul de cercetare penală, însoțit, după caz, de lucrători operativi.

ART. 102

Percheziția domiciliară în cursul judecării

Instanța poate proceda la efectuarea percheziției cu ocazia unei cercetări locale.

În celelalte cazuri, dispoziția instanței de judecată de a se efectua o percheziție se comunică procurorului, în vederea efectuării acesteia.

[ART. 103](#)

Timpul de efectuare a percheziției

Ridicarea de obiecte și înscrisuri, precum și percheziția domiciliară se pot face între orele 6,00 - 20,00, iar în celelalte ore numai în caz de infracțiune flagrantă sau când percheziția urmează să se efectueze într-un local public. Percheziția începută între orele 6,00 - 20,00 poate continua și în timpul nopții.

[ART. 104](#)

Procedura percheziției

Organul judiciar care urmează a efectua percheziția este obligat ca, în prealabil, să se legitimeze și,

în cazurile prevăzute de lege, să prezinte autorizația dată de judecător.

Ridicarea de obiecte și înscrisuri precum și percheziția domiciliară se fac în prezența persoanei de la care se ridică obiecte ori înscrisuri, sau la care se efectuează percheziția, iar în lipsa acesteia, în prezența unui reprezentant, a unui membru al familiei, sau a unui vecin, având capacitate de exercițiu.

Aceste operațiuni se efectuează de organul judiciar în prezența unor martori asistenți.

Când persoana la care se face percheziția este reținută ori arestată, va fi adusă la percheziție. În cazul în care nu poate fi adusă, ridicarea de obiecte și înscrisuri, precum și percheziția domiciliară se fac în prezența unui reprezentant ori a unui membru de familie, iar în lipsa acestora, a unui vecin, având capacitate de exercițiu.

ART. 105

Efectuarea percheziției domiciliare

Organul judiciar care efectuează percheziția are dreptul să deschidă încăperile sau alte mijloace de păstrare în care s-ar putea găsi obiectele sau înscrisurile căutate, dacă cel în măsură să le deschidă refuză aceasta.

Organul judiciar este obligat să se limiteze la ridicarea numai a obiectelor și înscrisurilor care au legătură cu fapta săvârșită; obiectele sau înscrisurile a căror circulație sau deținere este interzisă se ridică totdeauna.

Organul judiciar trebuie să ia măsuri ca faptele și împrejurările din viața personală a celui la care se efectuează percheziția și care nu au legătură cu cauza, să nu devină publice.

ART. 106

Efectuarea percheziției corporale

Percheziția corporală se efectuează de organul judiciar care a dispus-o, cu respectarea dispozițiilor [art. 104](#) alin. 1, sau de persoana desemnată de acest organ.

Percheziția corporală se face numai de o persoană de același sex cu cea percheziționată.

ART. 107

Identificarea și păstrarea obiectelor

Obiectele sau înscrisurile se prezintă persoanei de la care sunt ridicate și celor care asistă, pentru a fi recunoscute și a fi însemnate de către acestea spre neschimbare, după care se etichetează și se sigilează.

Obiectele care nu pot fi însemnate ori pe care nu se pot aplica etichete și sigilii se împachetează sau se închid, pe cât posibil laolaltă, după care se aplică sigilii.

Obiectele care nu pot fi ridicate se sechestrează și se lasă în păstrare fie celui la care se află, fie unui custode.

Probele pentru analiză se iau cel puțin în dublu și se sigilează. Una din probe se lasă celui de la care se ridică, iar în lipsa acestuia, uneia din persoanele arătate în [art. 108](#) alin. final.

ART. 108

Procesul-verbal de percheziție și de ridicare a obiectelor și înscrisurilor

Despre efectuarea percheziției și ridicarea de obiecte și înscrisuri se întocmește proces-verbal.

Procesul-verbal trebuie să cuprindă, în afară de mențiunile prevăzute în [art. 91](#), și următoarele mențiuni: locul, timpul și condițiile în care înscrisurile și obiectele au fost descoperite și ridicate, enumerarea și descrierea lor amănunțită, pentru a putea fi recunoscute.

În procesul-verbal se face mențiune și despre obiectele care nu au fost ridicate, precum și de acelea care au fost lăsate în păstrare.

Copie de pe procesul-verbal se lasă persoanei la care s-a făcut percheziția sau de la care s-au ridicat obiectele și înscrisurile, ori reprezentantului acesteia sau unui membru al familiei, iar în lipsă, celor cu care locuiește sau unui vecin și, dacă este cazul, custodelui.

ART. 109

Măsuri privind obiectele ridicate

Organul de urmărire penală sau instanța de judecată dispune ca obiectele ori înscrisurile ridicate care constituie mijloace de probă să fie, după caz, atașate la dosar sau păstrate în alt mod.

Obiectele și înscrisurile ridicate, care nu sunt atașate la dosar, pot fi fotografiate. În acest caz fotografiile se vizează și se atașează la dosar.

Până la soluționarea definitivă a cauzei, mijloacele materiale de probă se păstrează de organul de urmărire penală sau de instanța de judecată la care se găsește dosarul.

Obiectele și înscrisurile predate sau ridicate în urma percheziției și care nu au legătură cu cauza se restituie persoanei căreia îi aparțin. Obiectele supuse confiscării nu se restituie.

Obiectele ce servesc ca mijloc de probă, dacă nu sunt supuse confiscării, pot fi restituite persoanei căreia îi aparțin, chiar înainte de soluționarea definitivă a procesului, afară de cazul când prin această restituire s-ar putea stânjeni aflarea adevărului. Organul de urmărire penală sau instanța de judecată pune în vedere persoanei căreia i-au fost restituite obiectele, că este obligată să le păstreze până la soluționarea definitivă a cauzei.

ART. 110

Conservarea sau valorificarea obiectelor ridicate

Obiectele ce servesc ca mijloc de probă, dacă sunt dintre acelea arătate în [art. 165](#) alin. 2 și dacă nu este cazul a fi restituite, se conservă sau se valorifică potrivit dispozițiilor aceluia articol.

ART. 111

Dispoziții speciale privind unitățile publice și alte persoane juridice

Dispozițiile din prezenta secțiune se aplică în mod corespunzător și atunci când actele procedurale se efectuează la o unitate dintre cele la care se referă [art. 145](#) din Codul penal sau la o altă persoană juridică, dispoziții care se completează după cum urmează:

a) organul judiciar se legitimează și, după caz, înfățișează reprezentantului unității publice sau al altei persoane juridice autorizația dată;

b) ridicarea de obiecte și înscrisuri, precum și percheziția se efectuează în prezența reprezentantului unității;

c) atunci când este obligatorie prezența martorilor asistenți, aceștia pot face parte din personalul unității;

d) copie de pe procesul-verbal se lasă reprezentantului unității.

Secțiunea IX

Constatarea tehnico-științifică și constatarea medico-legală

ART. 112

Folosirea unor specialiști

Când există pericol de dispariție a unor mijloace de probă sau de schimbare a unor situații de fapt și este necesară lămurirea urgentă a unor fapte sau împrejurări ale cauzei, organul de urmărire penală poate folosi cunoștințele unui specialist sau tehnician, dispunând, din oficiu sau la cerere, efectuarea unei constatări tehnico-științifice.

Constatarea tehnico-științifică se efectuează, de regulă, de către specialiști sau tehnicieni care funcționează în cadrul ori pe lângă instituția de care aparține organul de urmărire penală. Ea poate fi efectuată și de către specialiști sau tehnicieni care funcționează în cadrul altor organe.

ART. 113

Obiectul și materialul constatării tehnico-științifice

Organul de urmărire penală care dispune efectuarea constatării tehnico-științifice stabilește obiectul acesteia, formulează întrebările la care trebuie să se răspundă și termenul în care urmează a fi efectuată lucrarea.

Constatarea tehnico-științifică se efectuează asupra materialelor și datelor puse la dispoziție sau indicate de către organul de urmărire penală. Celui însărcinat cu efectuarea constatării nu i se pot delega și nici acesta nu-și poate însuși atribuții de organ de urmărire penală sau de organ de control.

Specialistul sau tehnicianul însărcinat cu efectuarea lucrării, dacă socotește că materialele puse la

dispoziție ori datele indicate sunt insuficiente, comunică aceasta organului de urmărire penală, în vederea completării lor.

ART. 114

Constatarea medico-legală

În caz de moarte violentă, de moarte a cărei cauză nu se cunoaște ori este suspectă, sau când este necesară o examinare corporală asupra învinutului ori persoanei vătămate pentru a constata pe corpul acestora existența urmelor infracțiunii, organul de urmărire penală dispune efectuarea unei constatări medico-legale și cere organului medico-legal, căruia îi revine competența potrivit legii, să efectueze această constatare.

Exhumarea în vederea constatării cauzelor morții se face numai cu încuviințarea procurorului.

ART. 115

Raportul de constatare tehnico-științifică sau medico-legală

Operațiunile și concluziile constatării tehnico-științifice sau medico-legale se consemnează într-un raport.

Organul de urmărire penală sau instanța de judecată, din oficiu sau la cererea oricăreia dintre părți, dacă apreciază că raportul tehnico-științific ori medico-legal nu este complet sau concluziile acestuia nu sunt precise, dispune refacerea sau completarea constatării tehnico-științifice ori medico-legale, sau efectuarea unei expertize.

Când refacerea sau completarea constatării tehnico-științifice ori medico-legale este dispusă de instanța de judecată, raportul se trimite procurorului, pentru ca acesta să ia măsuri în vederea completării sau refacerii lui.

Secțiunea X

Expertizele

ART. 116

Ordonarea efectuării expertizei

Când pentru lămurirea unor fapte sau împrejurări ale cauzei, în vederea aflării adevărului, sunt necesare cunoștințele unui expert, organul de urmărire penală ori instanța de judecată dispune, la cerere sau din oficiu, efectuarea unei expertize.

ART. 117

Expertiza obligatorie

Efectuarea unei expertize psihiatrice este obligatorie în cazul infracțiunii de omor deosebit de grav, precum și atunci când organul de urmărire penală sau instanța de judecată are îndoială asupra stării psihice a învinutului sau inculpatului.

Expertiza în aceste cazuri se efectuează în instituții sanitare de specialitate. În vederea efectuării expertizei, organul de cercetare penală cu aprobarea procurorului sau instanța de judecată dispune internarea învinutului ori inculpatului pe timpul necesar. Această măsură este executorie și se aduce la îndeplinire, în caz de opunere, de organele de poliție.

De asemenea, efectuarea unei expertize este obligatorie pentru a se stabili cauzele morții, dacă nu s-a întocmit un raport medico-legal.

ART. 118

Procedura expertizei

Expertiza se efectuează potrivit dispozițiilor din prezentul cod, afară de cazul când prin lege se dispune altfel. Dispozițiile [art. 113](#) se aplică în mod corespunzător.

Expertul este numit de organul de urmărire penală sau de instanța de judecată, cu excepția expertizei prevăzute în [art. 119](#) alin. 2.

Fiecare dintre părți are dreptul să ceară ca un expert recomandat de ea să participe la efectuarea expertizei.

ART. 119

Experți oficiali

Dacă există experți medico-legali sau experți oficiali în specialitatea respectivă, nu poate fi numit expert o altă persoană, decât dacă împrejurări deosebite ar cere aceasta.

Când expertiza urmează să fie efectuată de un serviciu medico-legal, de un laborator de expertiză criminalistică sau de orice institut de specialitate, organul de urmărire penală ori instanța de judecată se adresează acestora pentru efectuarea expertizei.

Când serviciul medico-legal ori laboratorul de expertiză criminalistică sau institutul de specialitate consideră necesar ca la efectuarea expertizei să participe sau să-și dea părerea și specialiști de la alte instituții, poate folosi asistența sau avizul acestora.

ART. 120

Lămuriri date expertului și părților

Organul de urmărire penală sau instanța de judecată, când dispune efectuarea unei expertize, fixează un termen la care sunt chemate părțile, precum și expertul, dacă acesta a fost desemnat de organul de urmărire penală sau de instanță.

La termenul fixat se aduce la cunoștință părților și expertului obiectul expertizei și întrebările la care expertul trebuie să răspundă și li se pune în vedere că au dreptul să facă observații cu privire la aceste întrebări și că pot cere modificarea sau completarea lor.

Părțile mai sunt încunoscute că au dreptul să ceară numirea și a câte unui expert recomandat de fiecare dintre ele, care să participe la efectuarea expertizei.

După examinarea obiecțiilor și cererilor făcute de părți și expert, organul de urmărire penală sau instanța de judecată pune în vedere expertului termenul în care urmează a fi efectuată expertiza, încunoscându-l totodată dacă la efectuarea acesteia urmează să participe părțile.

*Alineatul 5 *** Abrogat*

ART. 121

Drepturile expertului

Expertul are dreptul să ia cunoștință de materialul dosarului necesar pentru efectuarea expertizei. În cursul urmăririi penale cercetarea dosarului se face cu încuviințarea organului de urmărire.

Expertul poate cere lămuriri organului de urmărire penală sau instanței de judecată cu privire la anumite fapte ori împrejurări ale cauzei.

Părțile, cu încuviințarea și în condițiile stabilite de organul de urmărire penală sau de instanța de judecată, pot da expertului explicațiile necesare.

ART. 122

Raportul de expertiză

După efectuarea expertizei, expertul întocmește un raport scris.

Când sunt mai mulți experți se întocmește un singur raport de expertiză. Dacă sunt deosebiri de păreri, opiniile separate sunt consemnate în cuprinsul raportului sau într-o anexă.

Raportul de expertiză se depune la organul de urmărire penală sau la instanța de judecată care a dispus efectuarea expertizei.

ART. 123

Conținutul raportului

Raportul de expertiză cuprinde:

a) partea introductivă, în care se arată organul de urmărire penală sau instanța de judecată care a dispus efectuarea expertizei, data când s-a dispus efectuarea acesteia, numele și prenumele expertului, data și locul unde a fost efectuată, data întocmirii raportului de expertiză, obiectul acesteia și întrebările la care expertul urma să răspundă, materialul pe baza căruia expertiza a fost efectuată și dacă părțile care au participat la aceasta au dat explicații în cursul expertizei;

b) descrierea în amănunt a operațiilor de efectuare a expertizei, obiecțiile sau explicațiile părților, precum și analiza acestor obiecții ori explicații în lumina celor constatate de expert;

c) concluziile, care cuprind răspunsurile la întrebările puse și părerea expertului asupra obiectului expertizei.

ART. 124

Suplimentul de expertiză

Când organul de urmărire penală sau instanța de judecată constată, la cerere sau din oficiu, că expertiza nu este completă, dispune efectuarea unui supliment de expertiză fie de către același expert, fie de către altul.

De asemenea, când se socotește necesar, se cer expertului lămuriri suplimentare în scris, ori se dispune chemarea lui spre a da explicații verbale asupra raportului de expertiză. În acest caz, ascultarea expertului se face potrivit dispozițiilor privitoare la ascultarea martorilor.

Lămuririle suplimentare în scris pot fi cerute și serviciului medico-legal, laboratorului de expertiză criminalistică ori institutului de specialitate care a efectuat expertiza.

ART. 125

Efectuarea unei noi expertize

Dacă organul de urmărire penală sau instanța de judecată are îndoieli cu privire la exactitatea concluziilor raportului de expertiză, dispune efectuarea unei noi expertize.

ART. 126

Lămuriri cerute la institutul de emisiune

În cazurile privitoare la infracțiunea de falsificare de monedă sau de alte valori, organul de urmărire penală sau instanța de judecată poate cere lămuriri institutului de emisiune.

ART. 127

Prezentarea scriptelor de comparație

În cauzele privind infracțiuni de fals în înscrisuri, organul de urmărire penală sau instanța de judecată poate ordona să fie prezentate scripte de comparație.

Dacă scriptele se găsesc în depozite publice, autoritățile în drept sunt obligate a le elibera.

Dacă scriptele se găsesc la un particular care nu este soț sau rudă apropiată cu învinuitul sau inculpatul, organul de urmărire penală ori instanța de judecată îi pune în vedere să le prezinte.

Scriptele de comparație trebuie vizate de organul de urmărire penală sau de președintele completului de judecată și semnate de acela care le prezintă.

Organul de urmărire penală ori instanța de judecată poate dispune ca învinuitul sau inculpatul să prezinte o piesă scrisă cu mâna sa, ori să scrie după dictarea ce i s-ar face.

Dacă învinuitul sau inculpatul refuză, se face mențiune în procesul-verbal.

Secțiunea XI

Folosirea interpreților

ART. 128

Cazurile și procedura de folosire a interpreților

Când una dintre părți sau o altă persoană care urmează să fie ascultată nu cunoaște limba română ori nu se poate exprima, organul de urmărire penală sau instanța de judecată îi asigură în mod gratuit folosirea unui interpret. Interpretul poate fi desemnat sau ales de părți; în acest din urmă caz, el trebuie să fie un interpret autorizat, potrivit legii.

Dispozițiile alineatului precedent se aplică în mod corespunzător și în cazul când unele dintre înscrisurile aflate în dosarul cauzei sau prezentate în instanță sunt redactate într-o altă limbă decât cea română.

Dispozițiile [art. 83](#), [84](#) și [85](#) se aplică în mod corespunzător și interpretului.

Secțiunea XII

Cercetarea la fața locului și reconstituirea

ART. 129

Cercetarea la fața locului

Cercetarea la fața locului se efectuează atunci când este necesar să se facă constatări cu privire la situația locului săvârșirii infracțiunii, să se descopere și să se fixeze urmele infracțiunii, să se stabilească poziția și starea mijloacelor materiale de probă și împrejurările în care infracțiunea a fost săvârșită.

Organul de urmărire penală efectuează cercetarea la fața locului în prezența martorilor asistenți, afară de cazul când aceasta nu este posibil. Cercetarea la fața locului se face în prezența părților, atunci când este necesar. Neprezentarea părților încunoștințate nu împiedică efectuarea cercetării.

Când învinuitul sau inculpatul este reținut ori arestat, dacă nu poate fi adus la cercetare, organul de urmărire penală îi pune în vedere că are dreptul să fie reprezentat și îi asigură, la cerere, reprezentarea.

Instanța de judecată efectuează cercetarea la fața locului cu citarea părților și în prezența procurorului, când participarea acestuia la judecată este obligatorie.

Organul de urmărire penală sau instanța de judecată poate interzice persoanelor care se află ori vin la locul unde se efectuează cercetarea, să comunice între ele sau cu alte persoane, ori să plece înainte de terminarea cercetării.

ART. 130

Reconstituirea

Organul de urmărire penală sau instanța de judecată, dacă găsește necesar pentru verificarea și precizarea unor date, poate să procedeze la reconstituirea la fața locului, în întregime sau în parte, a modului și a condițiilor în care a fost săvârșită fapta.

Reconstituirea se face în prezența învinuitului sau inculpatului. Dispozițiile [art. 129](#) alin. 2 se aplică în mod corespunzător.

ART. 131

Procesul-verbal de cercetare la fața locului

Despre efectuarea cercetării la fața locului se încheie proces-verbal, care trebuie să cuprindă, în afara mențiunilor arătate în [art. 91](#), descrierea amănunțită a situației locului, a urmelor găsite, a obiectelor examinate și a celor ridicate, a poziției și stării celorlalte mijloace materiale de probă, astfel încât acestea să fie redată cu precizie și pe cât posibil cu dimensiunile respective.

În caz de reconstituire a modului în care a fost săvârșită fapta, se consemnează amănunțit și desfășurarea reconstituirii.

În toate cazurile se pot face schițe, desene sau fotografii, ori alte asemenea lucrări, care se vizează și se anexează la procesul-verbal.

Secțiunea XIII

Comisia rogatorie și delegarea

ART. 132

Condiții pentru dispunerea comisiei rogatorii

Când un organ de urmărire penală sau instanța de judecată nu are posibilitatea să asculte un martor, să facă o cercetare la fața locului, să procedeze la ridicarea unor obiecte sau să efectueze orice alt act procedural, se poate adresa unui alt organ de urmărire penală ori unei alte instanțe, care are posibilitatea să le efectueze.

Punerea în mișcare a acțiunii penale, luarea măsurilor preventive, încuviințarea de probatorii, precum și dispunerea celorlalte acte procesuale sau măsuri procesuale nu pot forma obiectul comisiei rogatorii.

Comisia rogatorie se poate adresa numai unui organ sau unei instanțe egale în grad.

ART. 133

Conținutul comisiei rogatorii

Rezoluția sau încheierea prin care s-a dispus comisia rogatorie trebuie să conțină toate lămuririle referitoare la îndeplinirea actului care face obiectul acesteia, iar în cazul când urmează să fie ascultată o persoană, se vor arăta și întrebările ce trebuie să i se pună.

Organul de urmărire penală sau instanța de judecată care efectuează comisia rogatorie poate pune și alte întrebări, dacă necesitatea acestora rezultă în cursul ascultării.

ART. 134

Drepturile părților în cazul comisiei rogatorii

Când comisia rogatorie s-a dispus de instanța de judecată, părțile pot formula în fața acesteia întrebări, care vor fi transmise instanței ce urmează a efectua comisia rogatorie.

Totodată, oricare dintre părți poate cere să fie citată la efectuarea comisiei rogatorii.

Când inculpatul este arestat, instanța care urmează a efectua comisia rogatorie dispune desemnarea unui apărător din oficiu, care îl va reprezenta.

ART. 135

Delegarea

Organul de urmărire penală sau instanța de judecată poate dispune, în condițiile arătate în [art. 132](#), efectuarea unui act de procedură și prin delegare. Delegarea poate fi dată numai unui organ sau unei instanțe de judecată ierarhic inferioare.

Dispozițiile privitoare la comisia rogatorie se aplică în mod corespunzător și în caz de delegare.

TITLUL IV

MĂSURILE PREVENTIVE ȘI ALTE MĂSURI PROCESUALE

CAP. 1

MĂSURILE PREVENTIVE

Secțiunea I

Dispoziții generale

ART. 136

Scopul și categoriile măsurilor preventive

În cauzele privitoare la infracțiuni pedepsite cu detențiune pe viață sau cu închisoare, pentru a se asigura buna desfășurare a procesului penal ori pentru a se împiedica sustragerea învinutului sau inculpatului de la urmărirea penală, de la judecată ori de la executarea pedepsei, se poate lua față de acesta una dintre următoarele măsuri preventive:

- a) reținerea;*
- b) obligarea de a nu părăsi localitatea;*
- c) obligarea de a nu părăsi țara;*
- d) arestarea preventivă.*

Scopul măsurilor preventive poate fi realizat și prin liberarea provizorie sub control judiciar sau pe cauțiune.

Măsura prevăzută în alin. 1 lit. a) poate fi luată de organul de cercetare penală sau de procuror.

Măsurile prevăzute în alin. 1 lit. b) și c) se pot lua de procuror, în cursul urmăririi penale, sau de instanța de judecată, în cursul judecării.

Măsura prevăzută în alin. 1 lit. d) poate fi luată de judecător.

Măsura arestării preventive nu poate fi dispusă în cazul infracțiunilor pentru care legea prevede alternativ pedeapsa amenzii.

Liberarea provizorie se dispune de instanța de judecată.

Alegerea măsurii ce urmează a fi luată se face ținându-se seama de scopul acesteia, de gradul de pericol social al infracțiunii, de sănătatea, vârsta, antecedentele și alte situații privind persoana față

de care se ia măsura.

ART. 137

Cuprinsul actului prin care se ia măsura preventivă

Actul prin care se ia măsura preventivă trebuie să arate fapta care face obiectul învinuirii sau inculpării, textul de lege în care aceasta se încadrează, pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită și temeiurile concrete care au determinat luarea măsurii preventive.

ART. 137¹

Aducerea la cunoștință a motivelor luării măsurilor preventive și a învinuirii

Persoanei reținute sau arestate i se aduc, de îndată, la cunoștință, motivele reținerii sau ale arestării. Învinuirea se aduce la cunoștința celui arestat, în cel mai scurt termen, în prezența unui avocat.

Când se dispune arestarea preventivă a învinuitului sau inculpatului, judecătorul încunoștințează despre măsura luată, în termen de 24 de ore, un membru al familiei acestuia ori o altă persoană pe care o desemnează învinuitul sau inculpatul, consemnându-se aceasta într-un proces-verbal.

Cel reținut poate să ceară să fie încunoștințat despre măsura luată un membru de familie sau una dintre persoanele arătate în alin. 2. Atât cererea celui reținut, cât și încunoștințarea se consemnează într-un proces-verbal. În mod excepțional, dacă organul de cercetare penală apreciază că acest lucru ar afecta urmărirea penală, îl informează pe procuror, care va decide cu privire la înștiințarea solicitată de reținut.

ART. 138

Sesizarea procurorului pentru luarea unor măsuri preventive

Dacă organul de cercetare penală consideră că este cazul să se ia una dintre măsurile prevăzute în [art. 136](#) alin. 1 lit. b) - d), înaintează în acest sens un referat motivat procurorului.

În cazul măsurilor prevăzute în [art. 136](#) alin. 1 lit. b) și c), procurorul este obligat să se pronunțe în termen de 24 de ore.

În cazul măsurii prevăzute în [art. 136](#) alin. 1 lit. d), procurorul, dacă apreciază că sunt întrunite condițiile prevăzute de lege, procedează, după caz, potrivit [art. 146](#) sau [149¹](#).

ART. 139

Înlocuirea sau revocarea măsurilor preventive

(1) Măsura preventivă luată se înlocuiește cu altă măsură preventivă, când s-au schimbat temeiurile care au determinat luarea măsurii.

(2) Când nu mai există vreun temei care să justifice menținerea măsurii preventive, aceasta trebuie revocată din oficiu sau la cerere.

(3) *În cazul în care măsura preventivă a fost luată, în cursul urmăririi penale, de instanță sau de procuror, organul de cercetare penală are obligația să-l informeze de îndată pe procuror despre schimbarea sau încetarea temeiurilor care au motivat luarea măsurii preventive.*

(3¹) *Când măsura preventivă a fost luată, în cursul urmăririi penale, de procuror sau de instanță, procurorul, dacă apreciază că informațiile primite de la organul de cercetare penală justifică înlocuirea sau revocarea măsurii, dispune aceasta ori, după caz, sesizează instanța.*

(3²) *Procurorul este obligat să sesizeze și din oficiu instanța, pentru înlocuirea sau revocarea măsurii preventive luate de către aceasta, când constată el însuși că nu mai există temeiul care a justificat luarea măsurii.*

(3³) *Măsura preventivă se revocă din oficiu și când a fost luată cu încălcarea prevederilor legale, dispunându-se, în cazul reținerii și arestării preventive, punerea de îndată în libertate a învinuitului sau inculpatului, dacă nu este arestat în altă cauză.*

(3⁴) *De asemenea, dacă instanța constată, pe baza unei expertize medico-legale, că cel arestat preventiv suferă de o boală care nu poate fi tratată în rețeaua medicală a Direcției Generale a Penitenciarelor, dispune, la cerere sau din oficiu, revocarea măsurii arestării preventive.*

(3⁵) *Măsura arestării preventive poate fi înlocuită cu una dintre măsurile prevăzute de [art. 136](#) alin. 1 lit. b) și c).*

(4) Dispozițiile alineatelor precedente se aplică chiar dacă organul judiciar urmează să-și decline competența.

ART. 140

Încetarea de drept a măsurilor preventive

Măsurile preventive încetează de drept:

a) la expirarea termenelor prevăzute de lege sau stabilite de organele judiciare;

b) în caz de scoatere de sub urmărire, de încetare a urmăririi penale sau de încetare a procesului penal ori de achitare.

Măsura arestării preventive încetează de drept și atunci când, înainte de pronunțarea unei hotărâri de condamnare în primă instanță, durata arestării a atins jumătatea maximului pedepsei prevăzute de lege pentru infracțiunea care face obiectul învinuirii, fără a se putea depăși, în cursul urmăririi penale, maximele prevăzute în [art. 159](#) alin. 13, precum și în alte cazuri anume prevăzute de lege.

În cazurile arătate în alin. 1 și 2, instanța de judecată, din oficiu sau la sesizarea procurorului, ori procurorul în cazul reținerii, din oficiu sau în urma informării organului de cercetare penală, are obligația să dispună punerea de îndată în libertate a celui reținut sau arestat, trimițând administrației locului de deținere o copie de pe dispozitiv sau ordonanță ori un extras cuprinzând următoarele mențiuni: datele necesare pentru identificarea învinuitului sau inculpatului, numărul mandatului de arestare, numărul și data ordonanței, ale încheierii sau hotărârii prin care s-a dispus liberarea, precum și temeiul legal al liberării.

ART. 140¹

Plângerea împotriva ordonanței organului de cercetare penală sau a procurorului privind măsura reținerii

Împotriva ordonanței organului de cercetare penală prin care s-a luat măsura preventivă a reținerii se poate face plângere, înainte de expirarea celor 24 de ore de la luarea măsurii, la procurorul care supraveghează cercetarea penală, iar împotriva ordonanței procurorului prin care s-a luat această măsură se poate face plângere, înainte de expirarea a 24 de ore, la prim-procurorul parchetului sau, după caz, la procurorul ierarhic superior, în condițiile [art. 278](#) alin. 1 și 2.

Procurorul se pronunță prin ordonanță înainte de expirarea celor 24 de ore de la luarea măsurii reținerii.

Când consideră că măsura reținerii este ilegală sau nu este justificată, procurorul dispune revocarea ei.

ART. 140²

Plângerea împotriva ordonanței procurorului privind măsurile preventive prevăzute în [art. 136](#) lit. b) și c)

Împotriva ordonanței procurorului prin care se dispune luarea măsurii obligării de a nu părăsi localitatea ori a măsurii obligării de a nu părăsi țara, învinuitul sau inculpatul poate face plângere în termen de 3 zile de la luarea măsurii, la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în primă instanță.

Plângerea se va soluționa în camera de consiliu.

Citarea învinuitului sau inculpatului este obligatorie. Neprezentarea acestuia nu împiedică judecarea plângerii.

Participarea procurorului la judecarea plângerii este obligatorie.

Dosarul va fi înaintat instanței în termen de 24 de ore, iar plângerea se soluționează în termen de 3 zile.

Instanța se pronunță în aceeași zi, prin încheiere.

Când consideră că măsura preventivă este ilegală sau nu este justificată, instanța dispune revocarea ei.

Plângerea învinuitului sau inculpatului împotriva ordonanței procurorului, prin care s-a dispus luarea măsurii preventive, nu este suspensivă de executare.

Dosarul se restituie procurorului în termen de 24 de ore de la soluționarea plângerii.

ART. 140³

Calea de atac împotriva încheierii pronunțate de instanță în cursul urmăririi penale privind arestarea preventivă

Împotriva încheierii prin care se dispune, în timpul urmăririi penale, luarea măsurii arestării preventive a învinuitului sau inculpatului, împotriva încheierii prin care se dispune revocarea, înlocuirea, încetarea sau prelungirea arestării preventive, precum și împotriva încheierii de respingere a propunerii de arestare preventivă, învinuitul sau inculpatul și procurorul pot face recurs la instanța superioară în termen de 24 de ore de la pronunțare, pentru cei prezenți, și de la comunicare, pentru cei lipsă.

*Alineatul 2 *** Abrogat*

Învinuitul sau inculpatul arestat va fi adus în fața instanței și va fi ascultat în prezența apărătorului său. În cazul în care acesta se află internat în spital și din cauza stării sănătății nu poate fi adus în fața instanței sau în alte cazuri în care deplasarea sa nu este posibilă, recursul va fi examinat în lipsa inculpatului, dar numai în prezența apărătorului, căruia i se dă cuvântul pentru a pune concluzii.

Participarea procurorului la judecarea recursului este obligatorie.

Dosarul va fi înaintat instanței de recurs în termen de 24 de ore, iar recursul se soluționează în termen de 48 de ore, în cazul arestării învinuitului, și în 3 zile, în cazul arestării inculpatului.

Instanța se pronunță în aceeași zi, prin încheiere.

Când consideră că măsura preventivă este ilegală sau nu este justificată, instanța dispune revocarea ei și punerea de îndată în libertate a învinuitului sau inculpatului, dacă acesta nu este arestat în altă cauză.

Recursul declarat împotriva încheierii prin care s-a dispus luarea măsurii arestării preventive sau prin care s-a constatat încetarea de drept a acestei măsuri nu este suspensiv de executare.

Dosarul se restituie instanței a cărei încheiere a fost atacată în termen de 24 de ore de la soluționarea recursului.

ART. 141

Calea de atac împotriva încheierii pronunțate de instanță în cursul judecării privind măsurile preventive

Încheierea dată în primă instanță și în apel, prin care se dispune luarea, revocarea, înlocuirea, încetarea sau menținerea unei măsuri preventive ori prin care se constată încetarea de drept a arestării preventive, poate fi atacată separat, cu recurs, de procuror sau de inculpat. Termenul de recurs este de 24 de ore și curge de la pronunțare, pentru cei prezenți, și de la comunicare, pentru cei lipsă.

Dosarul va fi înaintat instanței de recurs în termen de 24 de ore, iar recursul se judecă în 3 zile. Instanța de recurs va restitui dosarul primei instanțe în termen de 24 de ore de la soluționarea recursului.

Recursul declarat împotriva încheierii prin care s-a dispus luarea sau menținerea unei măsuri preventive ori prin care s-a constatat încetarea de drept a arestării preventive nu este suspensiv de executare.

ART. 142

Ținerea separată a unor categorii de infractori

În timpul reținerii și arestării, minorii se țin separat de majori, iar femeile separat de bărbați.

Secțiunea II

Reținerea

ART. 143

Condițiile reținerii

(1) Măsura reținerii poate fi luată de organul de cercetare penală față de învinuit, dacă sunt probe

sau indicii temeinice că a săvârșit o faptă prevăzută de legea penală. Organul de cercetare penală este obligat să-l încunoștințeze, de îndată, pe procuror cu privire la luarea măsurii reținerii.

(1¹) Organul de cercetare penală va aduce la cunoștință învinuitului că are dreptul să-și angajeze apărător. De asemenea, i se aduce la cunoștință că are dreptul de a nu face nici o declarație, atrăgându-i-se atenția că ceea ce declară poate fi folosit și împotriva sa.

(1²) Măsura reținerii poate fi luată și de procuror, în condițiile alin. 1 și 1¹, caz în care este încunoștințat conducătorul parchetului din care face parte.

(2) Măsura reținerii se ia în cazurile prevăzute în [art. 148](#), oricare ar fi limitele pedepsei cu închisoare prevăzute de lege pentru fapta săvârșită.

(3) Sunt indicii temeinice atunci când din datele existente în cauză rezultă presupunerea că persoana față de care se efectuează urmărirea penală a săvârșit fapta.

ART. 144

Durata reținerii

Măsura reținerii poate dura cel mult 24 de ore. Din durata măsurii reținerii se deduce timpul cât persoana a fost privată de libertate ca urmare a măsurii administrative a conducerii la sediul poliției, prevăzută în [art. 31](#) alin. 1 lit. b) din Legea nr. 218/2002 privind organizarea și funcționarea Poliției Române.

În ordonanța prin care s-a dispus reținerea trebuie să se menționeze ziua și ora la care reținerea a început, iar în ordonanța de punere în libertate, ziua și ora la care reținerea a încetat.

Instanța, în camera de consiliu, procedează potrivit [art. 300¹](#).

ART. 160^a

Arestarea inculpatului în cursul judecății

Arestarea preventivă a inculpatului poate fi dispusă în cursul judecății, prin încheiere motivată, dacă sunt întrunite condițiile prevăzute în [art. 143](#) și există vreunul dintre cazurile prevăzute de [art. 148](#).

Încheierea poate fi atacată separat cu recurs. Termenul de recurs este de 24 de ore și curge de la pronunțare, pentru cei prezenți, și de la comunicare, pentru cei lipsă. Dosarul va fi înaintat instanței de recurs în termen de 24 de ore, iar recursul se judecă în 3 zile. Recursul declarat împotriva încheierii prin care s-a dispus arestarea nu este suspensiv de executare.

Dispozițiile [art. 151](#) se aplică și în cazul arestării inculpatului în cursul judecății.

Față de inculpatul care a mai fost anterior arestat în aceeași cauză, în cursul urmăririi penale sau al judecății, se poate dispune din nou această măsură, dacă au intervenit elemente noi care fac necesară privarea sa de libertate.

ART. 160^b

Verificări privind arestarea inculpatului în cursul judecății

În cursul judecății, instanța verifică periodic, dar nu mai târziu de 60 de zile, legalitatea și temeinicia arestării preventive.

Dacă instanța constată că temeiurile care au determinat arestarea preventivă au încetat sau că nu există temeiuri noi care să justifice privarea de libertate, dispune, prin încheiere, revocarea arestării preventive și punerea de îndată în libertate a inculpatului.

Când instanța constată că temeiurile care au determinat arestarea impun în continuare privarea de libertate sau că există temeiuri noi care justifică privarea de libertate, instanța dispune, prin încheiere motivată, menținerea arestării preventive.

Încheierea poate fi atacată cu recurs, prevederile [art. 160^a](#) alin. 2 aplicându-se în mod corespunzător.

ART. 160^c *** Abrogat

Prelungirea arestării în cursul judecății

ART. 160^d *** Abrogat

Arestarea și prelungirea arestării inculpatului condamnat de instanța de fond

Secțiunea IV¹

Dispoziții speciale pentru minori

ART. 160^e

Dispoziții generale

Reținerea și arestarea preventivă a minorului se fac potrivit dispozițiilor prevăzute în secțiunile I, II și IV, cu derogările și completările din prezenta secțiune.

ART. 160^f

Drepturile proprii și regimul special pentru minori

Minorilor reținuți sau arestați preventiv li se asigură, pe lângă drepturile prevăzute de lege pentru deținuții preventiv ce au depășit 18 ani, drepturi proprii și un regim special de detenție preventivă, în raport cu particularitățile vârstei lor, astfel încât măsurile privative de libertate, luate față de minori în scopul bunei desfășurări a procesului penal ori al împiedicării sustragerii lor de la urmărirea penală, judecată ori de la executarea pedepsei, să nu prejudicieze dezvoltarea fizică, psihică sau morală a minorului.

Învinuților sau inculpaților minori, reținuți ori arestați preventiv, li se asigură în toate cazurile asistență juridică obligatorie, organele judiciare fiind obligate să ia măsuri pentru desemnarea unui apărător din oficiu dacă minorul nu și-a ales unul și pentru ca acesta să poată lua contact direct cu

minorul arestat și să comunice cu el.

Atunci când se dispune reținerea sau arestarea preventivă a unui învinuit ori inculpat minor se încunoștințează despre aceasta imediat, în cazul reținerii, și în termen de 24 de ore, în cazul arestării, părinții, tutorele, persoana în îngrijirea sau supravegherea căreia se află minorul, alte persoane pe care le desemnează acesta, iar în caz de arestare, și serviciul de reintegrare socială a infractorilor și de supraveghere a executării sancțiunilor neprivative de libertate de pe lângă instanța căreia i-ar reveni să judece în primă instanță cauza, consemnându-se aceasta într-un proces-verbal.

În timpul reținerii sau arestării preventive, minorii se țin separat de majori, în locuri anume destinate minorilor arestați preventiv.

Respectarea drepturilor și a regimului special prevăzute de lege pentru minorii reținuți sau arestați preventiv este asigurată prin controlul unui judecător anume desemnat de președintele instanței, prin vizitarea locurilor de deținere preventivă de către procuror, precum și prin controlul altor organisme abilitate de lege să viziteze deținuții preventiv.

ART. 160^g

Reținerea minorului la dispoziția organului de cercetare penală sau a procurorului

În mod cu totul excepțional, minorul între 14 și 16 ani, care răspunde penal, poate fi reținut la dispoziția procurorului sau a organului de cercetare penală, cu înștiințarea și sub controlul procurorului, pentru o durată ce nu poate depăși 10 ore, dacă există date certe că minorul a comis o infracțiune pedepsită de lege cu detențiunea pe viață sau închisoare de 10 ani ori mai mare.

Reținerea poate fi prelungită numai dacă se impune, prin ordonanță motivată, de procuror, pentru o durată de cel mult 10 ore.

ART. 160^h

Arestarea preventivă a minorului

Minorul între 14 și 16 ani nu poate fi arestat preventiv decât dacă pedeapsa prevăzută de lege pentru fapta de care este învinuit este detențiunea pe viață sau închisoarea de 10 ani ori mai mare și o altă măsură preventivă nu este suficientă.

Durata arestării inculpatului minor între 14 și 16 ani este, în cursul urmăririi penale, de cel mult 15 zile, iar verificarea legalității și temeiniciei arestării preventive se efectuează în cursul judecății periodice, dar nu mai târziu de 30 de zile. Prelungirea acestei măsuri în cursul urmăririi penale sau menținerea ei în cursul judecății nu poate fi dispusă decât în mod excepțional. Arestarea preventivă a minorului în cursul urmăririi penale nu poate să depășească, în total, un termen rezonabil și nu mai mult de 60 de zile, fiecare prelungire neputând depăși 15 zile. În mod excepțional, când pedeapsa prevăzută de lege este detențiunea pe viață sau închisoarea de 20 de ani sau mai mare, arestarea preventivă a inculpatului minor între 14 și 16 ani în cursul urmăririi penale poate fi prelungită până la 180 de zile.

Inculpatul minor mai mare de 16 ani poate fi arestat preventiv în cursul urmăririi penale pe o durată de cel mult 20 de zile. Durata măsurii preventive poate fi prelungită în cursul urmăririi penale, de fiecare dată cu 20 de zile. Arestarea preventivă a inculpatului minor în cursul urmăririi penale nu poate să depășească, în total, un termen rezonabil și nu mai mult de 90 de zile. În mod excepțional, când pedeapsa prevăzută de lege este detențiunea pe viață sau închisoarea de 10 ani ori mai mare, arestarea preventivă a inculpatului minor în cursul urmăririi penale poate fi prelungită până la 180 de zile. Verificarea legalității și temeiniciei arestării preventive a inculpatului minor mai mare de 16 ani în cursul judecății se efectuează periodic, dar nu mai târziu de 40 de zile.

Durata arestării învinuitului minor este de cel mult 3 zile.

Secțiunea V

Liberarea provizorie sub control judiciar și liberarea provizorie pe cauțiune

ART. 160ⁱ

Modalitățile liberării provizorii

În tot cursul procesului penal, învinuitul sau inculpatul arestat preventiv poate cere punerea sa în libertate provizorie, sub control judiciar sau pe cauțiune.

&1. Liberarea provizorie sub control judiciar

ART. 160²

Condițiile liberării

Liberarea provizorie sub control judiciar se poate acorda în cazul infracțiunilor săvârșite din culpă, precum și în cazul infracțiunilor intenționate pentru care legea prevede pedeapsa închisorii ce nu depășește 12 ani.

Liberarea provizorie sub control judiciar nu se acordă în cazul în care învinuitul sau inculpatul este recidivist ori când există date din care rezultă necesitatea de a-l împiedica să săvârșească alte infracțiuni sau că acesta va încerca să zădărnicească aflarea adevărului prin influențarea unor martori sau experți, alterarea ori distrugerea mijloacelor de probă sau prin alte asemenea fapte.

Organul judiciar dispune ca, pe timpul liberării provizorii, inculpatul să respecte una sau mai multe din următoarele obligații:

- a) să nu depășească limita teritorială fixată decât în condițiile stabilite de organul judiciar;
- b) să comunice organului judiciar orice schimbare de domiciliu sau reședință;
- c) să nu meargă în locuri anume stabilite;
- d) să se prezinte la organul de urmărire penală sau, după caz, la instanța de judecată ori de câte ori este chemat;
- e) să nu intre în legătură cu anumite persoane determinate;
- f) să nu conducă nici un autovehicul sau anumite autovehicule;
- g) să nu exercite o profesie de natura aceleia de care s-a folosit la săvârșirea faptei.

ART. 160^{2a}

Organul care dispune liberarea provizorie

Liberarea provizorie sub control judiciar se dispune, atât în cursul urmăririi penale, cât și în cursul judecății, de instanța de judecată.

ART. 160^{2b}

Organul care efectuează controlul respectării obligațiilor

Controlul modului în care învinuitul sau inculpatul respectă obligațiile stabilite de instanță revine judecătorului delegat cu executarea, precum și procurorului și organului de poliție.

ART. 160³

Modificarea sau ridicarea controlului judiciar

Controlul judiciar instituit de instanță poate fi oricând modificat sau ridicat de aceasta, în total sau în parte, pentru motive temeinice.

&2. Liberarea provizorie pe cauțiune

ART. 160⁴

Condițiile liberării

Liberarea provizorie pe cauțiune se poate acorda de instanța de judecată, atât în cursul urmăririi penale, cât și al judecății, la cerere, când s-a depus cauțiunea și sunt îndeplinite condițiile prevăzute în [art. 160²](#) alin. 1 și 2.

Pe timpul liberării provizorii, învinuitul sau inculpatul este obligat să se prezinte, la chemarea instanței, să comunice orice schimbare de domiciliu sau reședință și să respecte obligațiile prevăzute în [art. 160²](#) alin. 3 pe care instanța le dispune.

ART. 160⁵

Cauțiunea

Cauțiunea garantează respectarea de către învinuit sau inculpat a obligațiilor ce-i revin în timpul

liberării provizorii.

Cuquantumul cauțiunii este de cel puțin 10.000.000 lei.

Consemnarea cauțiunii se face pe numele învinuitului sau inculpatului și la dispoziția instanței care a stabilit cuantumul cauțiunii.

Cauțiunea se restituie când:

a) se revocă liberarea provizorie pentru cazul prevăzut în [art. 160¹⁰](#) alin. 1 lit. a);

b) se constată de instanță, prin încheiere, că nu mai există temeiurile care au justificat măsura arestării preventive;

c) se dispune scoaterea de sub urmărire penală, încetarea urmăririi penale, achitarea sau încetarea procesului penal;

d) se pronunță pedeapsa amenzii sau pedeapsa închisorii cu suspendarea condiționată a executării ori cu suspendarea executării sub supraveghere sau cu executarea la locul de muncă;

e) se dispune condamnarea la pedeapsa închisorii.

f) cererea de liberare provizorie a fost respinsă potrivit [art. 160^{8a}](#) alin. 6.

Cauțiunea nu se restituie, în cazul prevăzut la lit. e), când liberarea provizorie s-a revocat potrivit dispozițiilor [art. 160¹⁰](#) alin. 1 lit. b). Cauțiunea se face venit la bugetul de stat, la rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare.

În cazurile prevăzute la lit. b) - e) se dispune și încetarea stării de liberare provizorie.

&3. Dispoziții comune

[ART. 160⁶](#)

Cererea de liberare provizorie și organul competent să o rezolve

Cererea de liberare provizorie poate fi făcută, atât în cursul urmăririi penale, cât și în cursul judecății, de către învinuit sau inculpat, soțul ori rudele apropiate ale acestuia.

Cererea trebuie să cuprindă numele, prenumele, domiciliul și calitatea persoanei care o face, precum și mențiunea cunoașterii dispozițiilor legii privitoare la cazurile de revocare a liberării provizorii.

În cazul liberării provizorii pe cauțiune, cererea trebuie să cuprindă și obligația depunerii cauțiunii și mențiunea cunoașterii dispozițiilor legii privind cazurile de nerestituire a cauțiunii.

Rezolvarea cererii, în cursul urmăririi penale, revine instanței căreia i-ar reveni competența să judece cauza în fond, iar în cursul judecății, instanței sesizate cu judecarea cauzei.

Cererea depusă la organul de cercetare penală, la procuror ori la administrația locului de deținere se înaintează, în termen de 24 de ore, instanței competente.

[ART. 160⁷](#)

Măsurile premergătoare examinării cererii

Instanța verifică dacă cererea de liberare provizorie cuprinde mențiunile prevăzute în [art. 160⁶](#) alin. 2 și 3 și, dacă este cazul, ia măsuri pentru completarea acesteia. Când cererea este depusă la instanță înaintea termenului de judecată, aceste obligații revin președintelui, care procedează și la încunoștințarea persoanei care a făcut cererea despre termenul de judecare a cererii.

Când cererea este făcută de o altă persoană decât învinuitul sau inculpatul, din cele arătate în [art. 160⁶](#) alin. 1, instanța îl întreabă pe învinuit sau pe inculpat dacă își însușește cererea, iar declarația acestuia se consemnează pe cerere.

[ART. 160⁸](#)

Examinarea și admiterea în principiu a cererii

Instanța examinează, de urgență, cererea, verificând dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege pentru admisibilitatea în principiu a acesteia.

În cazul cererii de liberare pe cauțiune, dacă instanța constată că sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege, stabilește cuantumul cauțiunii și termenul în care cauțiunea trebuie depusă, încunoștințând despre aceasta persoana care a făcut cererea. După depunerea dovezii de consemnare

a cauțiunii, instanța admite în principiu cererea și fixează termenul pentru soluționarea ei.

Dacă nu sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege și doada de consemnare a cauțiunii nu a fost depusă, cererea se respinge.

ART. 160^{8a}

Soluționarea cererii

Soluționarea cererii se face după ascultarea învinuitului sau a inculpatului, a concluziilor apărătorului, precum și ale procurorului.

În cazul în care se constată că sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege și cererea este întemeiată, instanța admite cererea și dispune punerea în libertate provizorie a învinuitului sau inculpatului.

Instanța, în cazul admiterii cererii de liberare provizorie, stabilește și obligațiile ce urmează a fi respectate de învinuit sau inculpat.

Copia dispozitivului încheierii rămase definitive ori un extras al acesteia se trimite administrației locului de deținere și organului de poliție în a cărui rază teritorială locuiește învinuitul sau inculpatul. Persoanele interesate se încunoștințează.

Administrația locului de deținere este obligată să ia măsuri pentru punerea de îndată în libertate a învinuitului sau inculpatului.

În cazul în care nu sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege, când cererea este neîntemeiată sau când aceasta a fost făcută de către o altă persoană și nu a fost însușită de învinuit sau de inculpat, instanța respinge cererea.

ART. 160⁹

Recursul împotriva încheierilor privind liberarea provizorie

Împotriva încheierii prin care s-a admis ori s-a respins cererea de liberare provizorie se poate face recurs de către învinuit sau inculpat ori de către procuror, la instanța superioară.

Termenul de recurs este de 24 de ore și curge de la pronunțare, pentru cei prezenți, și de la comunicare, pentru cei lipsă.

Dosarul va fi înaintat instanței de recurs în termen de 24 de ore.

Recursul se judecă în termen de două zile.

Recursul se va soluționa în camera de consiliu.

Învinuitul sau inculpatul este adus la judecarea recursului. Participarea procurorului este obligatorie.

Instanța se pronunță în aceeași zi asupra admiterii sau respingerii recursului.

Recursul împotriva încheierii prin care s-a respins cererea de liberare provizorie nu este suspensiv de executare.

Dosarul se restituie în termen de 24 de ore de la soluționarea recursului.

Dispozițiile alineatelor precedente se aplică în mod corespunzător și în cazul modificării sau ridicării controlului judiciar.

ART. 160¹⁰

Revocarea liberării

Liberarea provizorie poate fi revocată dacă:

a) se descoperă fapte sau împrejurări ce nu au fost cunoscute la data admiterii cererii de liberare provizorie și care justifică arestarea învinuitului sau inculpatului;

b) învinuitul sau inculpatul nu îndeplinește, cu rea-credință, obligațiile ce-i revin potrivit [art. 160²](#) alin. 3 și [art. 160⁴](#) alin. 2 sau încearcă să zădărnicească aflarea adevărului ori săvârșește din nou, cu intenție, o infracțiune pentru care este urmărit sau judecat.

Revocarea liberării provizorii se dispune de instanță, prin încheiere, cu ascultarea învinuitului sau inculpatului asistat de apărător. Revocarea se dispune și în lipsa învinuitului sau inculpatului, când acesta, fără motive temeinice, nu se prezintă la chemarea făcută.

În caz de revocare a liberării provizorii, instanța dispune arestarea preventivă a învinuitului sau

inculpatului și emite un nou mandat de arestare.

Împotriva încheierii instanței prin care s-a dispus revocarea liberării provizorii se poate face recurs. Dispozițiile [art. 160⁹](#) se aplică în mod corespunzător.

CAP. 2

ALTE MĂSURI PROCESUALE

Secțiunea I

Luarea măsurilor de ocrotire și de siguranță

ART. 161

Măsurile de ocrotire în caz de reținere sau de arestare preventivă

Când măsura reținerii sau a arestării preventive a fost luată față de un învinuit sau inculpat în a cărui ocrotire se află un minor, o persoană pusă sub interdicție, o persoană căreia i s-a instituit curatela, ori o persoană care datorită vârstei, bolii sau altei cauze are nevoie de ajutor, trebuie să fie înștiințată autoritatea competentă în vederea luării măsurilor de ocrotire. Obligația de încunoaștințare revine organului judiciar care a luat măsura reținerii ori a arestării preventive.

ART. 162

Luarea măsurilor de siguranță

(1) Dacă procurorul, în cursul urmăririi penale, constată că învinuitul sau inculpatul se află în vreuna dintre situațiile arătate în [art. 113](#) sau [114](#) din Codul penal, sesizează instanța care, dacă este cazul, dispune luarea, în mod provizoriu, a măsurii de siguranță corespunzătoare. În cursul judecării măsura de siguranță corespunzătoare este dispusă, de asemenea, în mod provizoriu de instanța de judecată.

(1[^]1) Instanța dispune luarea măsurilor de siguranță prevăzute în alin. 1 numai după ascultarea învinuitului ori inculpatului și în prezența apărătorului și a procurorului.

(2) Instanța ia măsuri pentru aducerea la îndeplinire a internării medicale provizorii și, totodată, sesizează comisia medicală competentă să avizeze internarea bolnavilor mintali și a toxicomanilor periculoși.

(3) Măsura internării provizorii durează până la confirmarea acesteia de către instanța de judecată.

(4) Confirmarea se face pe baza avizului comisiei medicale.

(5) În cazul în care s-a dispus internarea medicală, se vor lua și măsurile prevăzute în [art. 161](#).

(6) Hotărârea instanței de judecată prin care s-a confirmat măsura internării poate fi atacată separat cu recurs. Recursul nu suspendă executarea.

Secțiunea II

Măsurile asigurătorii, restituirea lucrurilor și restabilirea situației anterioare săvârșirii infracțiunii

ART. 163

Măsurile asigurătorii

Măsurile asigurătorii se iau în cursul procesului penal de procuror sau de instanța de judecată și constau în indisponibilizarea, prin instituirea unui sechestr, a bunurilor mobile și imobile, în vederea reparării pagubei produse prin infracțiune, precum și pentru garantarea executării pedepsei amenzii.

Măsurile asigurătorii în vederea reparării pagubei se pot lua asupra bunurilor învinuitului sau inculpatului și ale persoanei responsabile civilmente, până la concurența valorii probabile a pagubei.

Măsurile asigurătorii pentru garantarea executării pedepsei amenzii se iau numai asupra bunurilor învinuitului sau inculpatului.

Nu pot fi sechestrate bunuri care aparțin unei unități dintre cele la care se referă [art. 145](#) din Codul penal, precum și cele exceptate de lege.

Măsurile asigurătorii în vederea reparării pagubei se pot lua la cererea părții civile sau din oficiu.

Luarea măsurilor asigurătorii este obligatorie:

a) *** *Abrogată*

b) în cazul în care cel vătămat este o persoană lipsită de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă.

ART. 164

Organele care aduc la îndeplinire măsurile asigurătorii

Ordonanța de luare a măsurii asigurătorii se aduce la îndeplinire de către organul de urmărire penală care a luat măsura.

Încheierea instanței judecătorești prin care s-a dispus luarea măsurii asigurătorii se aduce la îndeplinire prin executorul judecătoresc.

Măsurile asigurătorii dispuse de procuror sau de instanța de judecată pot fi aduse la îndeplinire și prin organele proprii de executare ale unității păgubite, în cazul în care aceasta este una dintre cele la care se referă [art. 145](#) din Codul penal.

În cazurile în care urmărirea penală se efectuează de către procuror, acesta poate dispune ca măsura asigurătorie luată să fie adusă la îndeplinire de către secretarul parchetului.

ART. 165

Procedura sechestrului

Organul care procedează la aplicarea sechestrului este obligat să identifice și să evalueze bunurile sechestrate, putând recurge în caz de necesitate și la experți.

Bunurile perisabile, obiectele din metale sau pietre prețioase, mijloacele de plată străine, titlurile de valoare interne, obiectele de artă și de muzeu, colecțiile de valoare, precum și sumele de bani care fac obiectul sechestrului, vor fi ridicate în mod obligatoriu.

Bunurile perisabile se predau unităților comerciale cu capital majoritar de stat, potrivit profilului activității, care sunt obligate să le primească și să le valorifice de îndată.

Metalele sau pietrele prețioase ori obiectele confecționate cu acestea și mijloacele de plată străine se depun la cea mai apropiată instituție bancară competentă.

Titlurile de valoare interne, obiectele de artă sau de muzeu și colecțiile de valoare se predau spre păstrare instituțiilor de specialitate.

Obiectele prevăzute în alin. 4 și 5 se predau în termen de 48 de ore de la ridicare. Dacă obiectele sunt strict necesare urmăririi penale, depunerea se face ulterior, dar nu mai târziu de 48 de ore de la rezolvarea cauzei de către procuror, după terminarea urmăririi penale.

Obiectele sechestrate se păstrează până la ridicarea sechestrului.

Sumele de bani rezultate din valorificarea făcută potrivit alin. 3 și 7, precum și sumele de bani ridicate potrivit alin. 2, se consemnează, după caz, pe numele învinuitului, inculpatului sau persoanei responsabile civilmente, la dispoziția organului care a dispus instituirea sechestrului, căruia i se predă recipisa de consemnare a sumei, în termen de cel mult 3 zile de la ridicarea banilor ori de la valorificarea bunurilor.

Dacă există pericol de înstrăinare, celelalte bunuri mobile sechestrate vor fi puse sub sigiliu sau ridicate, putându-se numi un custode.

ART. 166

Procesul-verbal de sechestr și inscripția ipotecară

Organul care aplică sechestrul încheie proces-verbal despre toate actele efectuate potrivit [art. 165](#), descriind amănunțit bunurile sechestrate, cu indicarea valorii lor. În procesul-verbal se arată bunurile exceptate de lege de la urmărire, găsite la persoana căreia i s-a aplicat sechestrul. De asemenea, se consemnează obiectele părților sau ale altor persoane interesate.

Un exemplar de pe procesul-verbal se lasă persoanei căreia i s-a aplicat sechestrul, iar în lipsă, celor cu care locuiește, administratorului, portarului, ori celui care în mod obișnuit îl înlocuiește sau unui vecin. În cazul când parte din bunuri ori totalitatea lor au fost predate unui custode, se lasă acestuia o

copie de pe procesul-verbal. Un exemplar se înaintează și organului care a dispus luarea măsurii asigurătorii, în termen de 24 de ore de la încheierea procesului-verbal.

Pentru bunurile imobile sechestrate, organul care a dispus instituirea sechestrului cere organului competent luarea inscripției ipotecare asupra bunurilor sechestrate, anexând copii de pe actul prin care s-a dispus sechestrul și un exemplar al procesului-verbal de sechestr.

ART. 167

Poprirea

Sumele de bani datorate cu orice titlu învinuitului, inculpatului sau părții responsabile civilmente de către o a treia persoană, ori de către cel păgubit, sunt poprite în mâinile acestora și în limitele prevăzute de lege, de la data primirii actului prin care se înființează sechestrul. Aceste sume vor fi consemnate de debitori, după caz, la dispoziția organului care a dispus poprirea sau a organului de executare, în termen de 5 zile de la scadență, recipisele urmând a fi predate aceluiași organ în 24 de ore de la consemnare.

ART. 168

Contestarea măsurii asigurătorii

În contra măsurii asigurătorii luate și a modului de aducere la îndeplinire a acesteia, învinuitul sau inculpatul, partea responsabilă civilmente, precum și orice altă persoană interesată se pot plânde procurorului sau instanței de judecată, în orice fază a procesului penal.

Hotărârea instanței de judecată poate fi atacată separat cu recurs. Recursul nu suspendă executarea.

După soluționarea definitivă a procesului penal, dacă nu s-a făcut plângere împotriva aducerii la îndeplinire a măsurii asigurătorii, se poate face contestație potrivit legii civile.

ART. 169

Restituirea lucrurilor

Dacă procurorul sau instanța de judecată constată că lucrurile ridicate de la învinuit ori inculpat, sau de la orice persoană care le-a primit spre a le păstra, sunt proprietatea persoanei vătămate ori au fost luate pe nedrept din posesia sau deținerea sa, dispune restituirea acestor lucruri persoanei vătămate. Orice altă persoană care pretinde un drept asupra lucrurilor ridicate poate cere, potrivit dispozițiilor [art. 168](#), stabilirea acestui drept și restituirea.

Restituirea lucrurilor ridicate are loc numai dacă prin aceasta nu se stingherește aflarea adevărului și justa soluționare a cauzei și cu obligația pentru cel căruia îi sunt restituite să le păstreze până la rămânerea definitivă a hotărârii.

ART. 170

Restabilirea situației anterioare

Procurorul sau instanța de judecată poate lua măsuri de restabilire a situației anterioare săvârșirii infracțiunii, când schimbarea acelei situații a rezultat în mod vădit din comiterea infracțiunii, iar restabilirea este posibilă.

TITLUL V

ACTE PROCESUALE ȘI PROCEDURALE COMUNE

CAP. 1

ASISTENȚA JURIDICĂ ȘI REPREZENTAREA

ART. 171

Asistența învinuitului sau a inculpatului

(1) Învinuitul sau inculpatul are dreptul să fie asistat de apărător, în tot cursul urmăririi penale și al judecății, iar organele judiciare sunt obligate să-i aducă la cunoștință acest drept.

(2) *Asistența juridică este obligatorie când învinuitul sau inculpatul este minor, militar în termen, militar cu termen redus, rezervist concentrat sau mobilizat, elev al unei instituții militare de învățământ, internat într-un centru de reeducare sau într-un institut medical educativ, când este arestat*

chiar în altă cauză ori când organul de urmărire penală sau instanța apreciază că învinuitul ori inculpatul nu și-ar putea face singur apărarea, precum și în alte cazuri prevăzute de lege.

(3) În cursul judecății, asistența juridică este obligatorie și în cauzele în care legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa detențiunii pe viață sau pedeapsa închisorii de 5 ani sau mai mare.

(4) Când asistența juridică este obligatorie, dacă învinuitul sau inculpatul nu și-a ales un apărător, se iau măsuri pentru desemnarea unui apărător din oficiu.

(4¹) Când asistența juridică este obligatorie, dacă apărătorul ales nu se prezintă nejustificat la două termene consecutive, după caz, la data stabilită pentru efectuarea unui act de urmărire penală sau la termenul de judecată fixat, îngreunând astfel în mod voit desfășurarea și soluționarea procesului penal, organul judiciar desemnează un apărător din oficiu care să-l înlocuiască, acordându-i timpul necesar pentru pregătirea apărării, care nu poate fi mai mic de 3 zile, cu excepția soluționării cererilor privind arestarea preventivă, unde termenul nu poate fi mai mic de 24 de ore.

(5) Delegația apărătorului desemnat din oficiu încetează la prezentarea apărătorului ales.

(6) Dacă la judecarea cauzei apărătorul lipsește și nu poate fi înlocuit în condițiile alin. 4¹, cauza se amână.

ART. 172

Drepturile apărătorului

În cursul urmăririi penale, apărătorul învinuitului sau inculpatului are dreptul să asiste la efectuarea oricărui act de urmărire penală și poate formula cereri și depune memorii. Lipsa apărătorului nu împiedică efectuarea actului de urmărire penală, dacă există dovada că apărătorul a fost încunoștințat de data și ora efectuării actului.

Când asistența juridică este obligatorie, organul de urmărire penală va asigura prezența apărătorului la ascultarea inculpatului.

În cazul în care apărătorul învinuitului sau inculpatului este prezent la efectuarea unui act de urmărire penală, se face mențiune despre aceasta, iar actul este semnat și de apărător.

Persoana reținută sau arestată are dreptul să ia contact cu apărătorul, asigurându-i-se confidențialitatea convorbirilor.

Luarea de contact cu apărătorul nu poate fi interzisă la prelungirea duratei arestării de către instanța de judecată, iar la prezentarea materialului de urmărire penală aceasta este obligatorie.

Apărătorul are dreptul de a se plânge, potrivit [art. 275](#), dacă cererile sale nu au fost acceptate; în situațiile prevăzute în alin. 2, 4 și 5, procurorul este obligat să rezolve plângerea în cel mult 48 de ore.

În cursul judecății, apărătorul are dreptul să asiste pe inculpat, să exercite drepturile procesuale ale acestuia, iar în cazul când inculpatul este arestat, să ia contact cu acesta.

Apărătorul ales sau desemnat din oficiu este obligat să asigure asistența juridică a învinuitului sau inculpatului. Pentru nerespectarea acestei obligații, organul de urmărire penală sau instanța de judecată poate sesiza conducerea baroului de avocați, spre a lua măsuri.

ART. 173

Asistența celorlalte părți

Apărătorul părții vătămate, al părții civile și al părții responsabile civilmente are dreptul să asiste la efectuarea oricărui act de urmărire penală și poate formula cereri și depune memorii.

În cursul judecății, apărătorul exercită drepturile părții pe care o asistă.

Când instanța apreciază că din anumite motive partea vătămată, partea civilă sau partea responsabilă civilmente nu și-ar putea face singură apărarea, dispune din oficiu sau la cerere luarea măsurilor pentru desemnarea unui apărător.

ART. 174

Reprezentarea

În cursul judecății învinuitul și inculpatul, precum și celelalte părți pot fi reprezentați, cu excepția cazurilor în care prezența învinuitului sau inculpatului este obligatorie.

În cazurile în care legea admite reprezentarea învinuitului sau inculpatului, instanța de judecată,

când apreciază necesară prezența învinuitului sau inculpatului, dispune aducerea lui.

CAP. 2

CITAREA, COMUNICAREA ACTELOR PROCEDURALE, MANDATUL DE ADUCERE

ART. 175

Modul de citare

Chemarea unei persoane în fața organului de urmărire penală sau a instanței de judecată se face prin citație scrisă. Citarea se poate face și prin notă telefonică sau telegrafică.

Citațiile se înmânează de agenți anume însărcinați cu îndeplinirea acestei atribuții sau prin mijlocirea serviciului poștal.

ART. 176

Conținutul citației

Citația este individuală și trebuie să cuprindă următoarele mențiuni:

a) denumirea organului de urmărire penală sau a instanței de judecată care emite citația, sediul său, data emiterii și numărul dosarului;

b) numele, prenumele celui citat, calitatea în care este citat și indicarea obiectului cauzei;

c) adresa celui citat, care trebuie să cuprindă în orașe și municipii: localitatea, județul, strada, numărul și apartamentul unde locuiește, iar în comune: județul, comuna și satul.

În citație se menționează, când este cazul, orice alte date necesare pentru stabilirea adresei celui citat;

d) ora, ziua, luna și anul, locul de înfățișare, precum și invitarea celui citat să se prezinte la data și locul indicate, cu arătarea consecințelor legale în caz de neprezentare.

Citația se semnează de cel care o emite.

ART. 177

Locul de citare

Învinuitul sau inculpatul se citează la adresa unde locuiește, iar dacă aceasta nu este cunoscută, la adresa locului său de muncă, prin serviciul de personal al unității la care lucrează.

Dacă printr-o declarație dată în cursul procesului penal învinuitul sau inculpatul a indicat un alt loc pentru a fi citat, el este citat la locul indicat.

În caz de schimbare a adresei arătată în declarația învinuitului sau inculpatului, acesta este citat la noua sa adresă, numai dacă a încunostințat organul de urmărire penală ori instanța de judecată de schimbarea intervenită, sau dacă organul judiciar apreciază pe baza datelor obținute potrivit [art. 180](#) că s-a produs o schimbare de adresă.

Dacă nu se cunoaște adresa unde locuiește învinuitul sau inculpatul și nici locul său de muncă, citația se afișează la sediul consiliului local în a cărui rază teritorială s-a săvârșit infracțiunea. Când activitatea infracțională s-a desfășurat în mai multe locuri, citația se afișează la sediul consiliului local în a cărui rază teritorială se află organul care efectuează urmărirea penală.

Bolnavii aflați în spital sau într-o casă de sănătate se citează prin administrația acestora.

Deținuții se citează la locul de deținere, prin administrația acestuia.

Militarii încazarmați se citează la unitatea din care fac parte, prin comandantul acesteia.

Dacă învinuitul sau inculpatul locuiește în străinătate, citarea se face prin scrisoare recomandată, în afară de cazul în care, prin lege, se dispune altfel. Avizul de primire a scrisorii recomandate, semnat de destinatar, ține loc de dovadă a îndeplinirii procedurii de citare.

Citarea altor persoane decât învinuitul sau inculpatul se face potrivit dispozițiilor din prezentul articol. Unitățile la care se referă [art. 145](#) din Codul penal și alte persoane juridice se citează la sediul acestora, iar în cazul neidentificării sediului, citația se afișează la sediul consiliului local în a cărui rază teritorială s-a săvârșit infracțiunea.

ART. 178

Înmânarea citației

(1) Citația se înmânează personal celui citat, care va semna dovada de primire.

(2) Dacă persoana citată nu vrea să primească citația, sau primind-o nu voiește sau nu poate să semneze dovada de primire, agentul lasă citația celui citat ori, în cazul refuzului de primire, o afișează pe ușa locuinței acestuia, încheind despre aceasta proces-verbal.

(2[^]1) În cazul în care scrisoarea recomandată prin care se citează un învinuit sau inculpat care locuiește în străinătate nu poate fi înmănată datorită refuzului primirii ei sau din orice alt motiv, precum și în cazul în care statul destinatarului nu permite citarea prin poștă a cetățenilor săi, citația se va afișa la sediul parchetului sau al instanței, după caz.

(3) Când citarea se face potrivit [art. 177](#) alin. 1 partea finală, alin. 5, 6 și 7, unitățile acolo arătate sunt obligate a înmâna de îndată citația persoanei citate sub luare de dovadă, certificându-i semnătura sau arătând motivul pentru care nu s-a putut obține semnătura acesteia. Dovada este predată agentului procedural, iar acesta o înaintează organului de urmărire penală sau instanței de judecată care a emis citația.

(4) Citația destinată unei unități dintre cele la care se referă [art. 145](#) din Codul penal sau altei persoane juridice se predă la registratură sau funcționarului însărcinat cu primirea corespondenței. Dispozițiile alin. 2 se aplică în mod corespunzător.

ART. 179

Înmânarea citației altor persoane

Dacă persoana citată nu se află acasă, agentul înmânează citația soțului, unei rude sau oricărei persoane care locuiește cu ea, ori care în mod obișnuit îi primește corespondența. Citația nu poate fi înmănată unui minor sub 14 ani sau unei persoane lipsite de uzul rațiunii.

Dacă persoana citată locuiește într-un imobil cu mai multe apartamente sau într-un hotel, în lipsa persoanelor arătate în alin. 1, citația se predă administratorului, portarului ori celui care în mod obișnuit îl înlocuiește.

Persoana care primește citația semnează dovada de primire, iar agentul, certificând identitatea și semnătura, încheie proces-verbal. Dacă aceasta nu voiește sau nu poate semna dovada de primire, agentul afișează citația pe ușa locuinței, încheind proces-verbal.

În lipsa persoanelor arătate în alin. 1 și 2, agentul este obligat să se intereseze când poate găsi persoana citată pentru a-i înmâna citația. Când nici pe această cale nu se poate ajunge la înmânare, agentul afișează citația pe ușa locuinței persoanei citate, încheind proces-verbal.

În cazul când persoana citată locuiește într-un imobil cu mai multe apartamente sau într-un hotel, dacă în citație nu s-a indicat apartamentul ori camera în care locuiește, agentul este obligat să facă investigații pentru a afla aceasta. Dacă investigațiile au rămas fără rezultat, agentul afișează citația pe ușa principală a clădirii, încheind proces-verbal și făcând mențiune despre împrejurările care au făcut imposibilă înmânarea citației.

ART. 180

Cercetări în vederea înmânării citației

Dacă persoana citată și-a schimbat adresa, agentul afișează citația pe ușa locuinței arătate în citație și se informează pentru aflarea noii adrese, menționând în procesul-verbal datele obținute.

ART. 181

Dovada de primire și procesul-verbal de predare a citației

Dovada de primire a citației trebuie să cuprindă numărul dosarului, denumirea organului de urmărire penală sau a instanței care a emis citația, numele, prenumele și calitatea persoanei citate, precum și data pentru care este citată. De asemenea, trebuie să cuprindă data înmânării citației, numele, prenumele, calitatea și semnătura celui ce înmânează citația, certificarea de către acesta a identității și semnăturii persoanei căreia i s-a înmănat citația, precum și arătarea calității acesteia.

Ori de câte ori cu prilejul predării sau afișării unei citații se încheie un proces-verbal, acesta va cuprinde în mod corespunzător și mențiunile arătate în alineatul precedent.

ART. 182

Comunicarea altor acte procedurale

Comunicarea celorlalte acte de procedură se face potrivit dispozițiilor prevăzute în prezentul capitol.

ART. 183

Mandatul de aducere

O persoană poate fi adusă în fața organului de urmărire penală sau a instanței de judecată pe baza unui mandat de aducere, întocmit potrivit dispozițiilor [art. 176](#), dacă fiind anterior citată nu s-a prezentat, iar ascultarea ori prezența ei este necesară.

Învinuitul sau inculpatul poate fi adus cu mandat chiar înainte de a fi fost chemat prin citație, dacă organul de urmărire penală sau instanța constată motivat că în interesul rezolvării cauzei se impune această măsură.

Persoanele aduse cu mandat, potrivit alin. 1 și 2, nu pot rămâne la dispoziția organului judiciar decât timpul strict necesar pentru audierea lor; în afară de cazul când s-a dispus reținerea ori arestarea preventivă a acestora.

Persoana adusă cu mandat de aducere este ascultată de îndată de către organul judiciar.

ART. 184

Executarea mandatului de aducere

(1) Mandatul de aducere se execută prin organele poliției.

(2) *Dacă persoana arătată în mandatul de aducere nu poate fi adusă din motive de boală, cel însărcinat cu executarea mandatului constată aceasta printr-un proces-verbal, care se înaintează de îndată organului de urmărire penală ori instanței de judecată.*

(2¹) Dispozițiile alin. 2 se aplică și în cazul în care persoana arătată în mandat, cu excepția învinuitului sau inculpatului, nu poate fi adusă din orice altă cauză.

(3) Dacă cel însărcinat cu executarea mandatului de aducere nu găsește persoana prevăzută în mandat la adresa indicată, face cercetări și dacă acestea au rămas fără rezultat, încheie un proces-verbal care va cuprinde mențiuni despre cercetările făcute.

(3¹) Dacă învinuitul sau inculpatul refuză să se supună mandatului sau încearcă să fugă, va fi constrâns la aceasta.

(4) Executarea mandatelor de aducere privind pe militari se face prin comandantul unității militare sau prin comandantul garnizoanei.

CAP. 3

TERMENELE

ART. 185

Consecințele nerespectării termenului

Când pentru exercitarea unui drept procesual legea prevede un anumit termen, nerespectarea acestuia atrage decăderea din exercițiul dreptului și nulitatea actului făcut peste termen.

Când o măsură procesuală nu poate fi luată decât pe un anumit termen, expirarea acestuia atrage de drept încetarea efectului măsurii.

Pentru celelalte termene procedurale se aplică, în caz de nerespectare, dispozițiile privitoare la nulități.

ART. 186

Calculul termenelor procedurale

La calcularea termenelor procedurale se pornește de la ora, ziua, luna sau anul menționat în actul care a provocat curgerea termenului, afară de cazul când legea dispune altfel.

La calcularea termenelor pe ore sau pe zile nu se socotește ora sau ziua de la care începe să curgă termenul, nici ora sau ziua în care acesta se împlinește.

Termenele socotite pe luni sau pe ani expiră, după caz, la sfârșitul zilei corespunzătoare a ultimei luni ori la sfârșitul zilei și lunii corespunzătoare din ultimul an. Dacă această zi cade într-o lună ce nu

are zi corespunzătoare, termenul expiră în ultima zi a acelei luni.

Când ultima zi a unui termen cade într-o zi nelucrătoare, termenul expiră la sfârșitul primei zile lucrătoare care urmează.

ART. 187

Acte considerate ca făcute în termen

Actul depus înăuntrul termenului prevăzut de lege la administrația locului de deținere ori la unitatea militară sau la oficiul poștal prin scrisoare recomandată este considerat ca făcut în termen. Înregistrarea sau atestarea făcută de către administrația locului de deținere pe actul depus, recipisa oficiului poștal, precum și înregistrarea ori atestarea făcută de unitatea militară pe actul depus, servesc ca dovadă a datei depunerii actului.

Cu excepția căilor de atac, actul efectuat de procuror este considerat ca făcut în termen, dacă data la care a fost trecut în registrul de ieșire al parchetului este înăuntrul termenului cerut de lege pentru efectuarea actului.

ART. 188

Calcularea termenelor în cazul măsurilor preventive

În calcularea termenelor privind măsurile preventive, ora sau ziua de la care începe și cea la care se sfârșește termenul intră în durata acestuia.

CAP. 4

CHELTUIELILE JUDICIARE

ART. 189

Acoperirea cheltuielilor judiciare

Cheltuielile necesare pentru efectuarea actelor de procedură, administrarea probelor, conservarea mijloacelor materiale de probă, retribuirea apărătorilor, precum și orice alte cheltuieli ocazionate de desfășurarea procesului penal se acoperă din sumele avansate de stat sau plătite de părți.

Cheltuielile judiciare prevăzute în alin. 1, avansate de stat, sunt cuprinse distinct, după caz, în bugetul de venituri și cheltuieli al Ministerului Justiției, Ministerului Public și Ministerului de Interne.

ART. 190

Sumele cuvenite martorului, expertului și interpretului

Martorul, expertul și interpretul chemați de organul de urmărire penală ori de instanța de judecată au dreptul la restituirea cheltuielilor de transport, întreținere, locuință și altor cheltuieli necesare, prilejuite de chemarea lor.

Martorul, expertul și interpretul care sunt salariați au dreptul și la venitul de la locul de muncă, pe durata lipsei de la serviciu, pricinuită de chemarea la organul de urmărire penală sau la instanța de judecată.

Martorul care nu este salariat, dar are venit din muncă, este îndreptățit să primească și o compensare.

Expertul și interpretul au dreptul și la o retribuție pentru îndeplinirea însărcinării date, în cazurile și condițiile prevăzute prin dispoziții legale.

Sumele acordate potrivit alin. 1, 3 și 4 se plătesc pe baza dispozițiilor luate de organul care a dispus chemarea și în fața căruia s-a prezentat martorul, expertul sau interpretul, din fondul cheltuielilor judiciare special alocat. Aceste sume se plătesc martorului imediat după înfățișare, iar expertului și interpretului, după ce și-au îndeplinit însărcinările.

Suma care reprezintă venitul arătat în alin. 2 se plătește de cel la care lucrează martorul, expertul sau interpretul.

ART. 191

Plata cheltuielilor avansate de stat în caz de condamnare

În caz de condamnare, inculpatul este obligat la plata cheltuielilor judiciare avansate de stat, cu

excepția cheltuielilor privind interpretii desemnați de organele judiciare, potrivit legii, precum și în cazul în care s-a dispus acordarea de asistență gratuită, care rămân în sarcina statului.

Când sunt mai mulți inculpați condamnați, instanța hotărăște partea din cheltuielile judiciare datorate de fiecare. La stabilirea acestei părți se ține seama, pentru fiecare dintre inculpați, de măsura în care a provocat cheltuielile judiciare.

Partea responsabilă civilmente, în măsura în care este obligată solidar cu inculpatul la repararea pagubei, este obligată în mod solidar cu acesta și la plata cheltuielilor judiciare avansate de stat.

ART. 192

Plata cheltuielilor avansate de stat în celelalte cazuri

În caz de achitare sau de încetare a procesului penal în fața instanței de judecată, cheltuielile judiciare avansate de stat sunt suportate după cum urmează:

1. În caz de achitare, de către:

- a) partea vătămată, în măsura în care cheltuielile au fost determinate de aceasta;
- b) partea civilă căreia i s-a respins în totul pretențiile civile, în măsura în care cheltuielile au fost determinate de această parte;
- c) inculpat, în cazul când, deși achitat, a fost totuși obligat la repararea pagubei.

2. În caz de încetare a procesului penal, de către:

- a) inculpat, dacă s-a dispus înlocuirea răspunderii penale sau există o cauză de nepedepsire;
- b) ambele părți, în caz de împăcare;
- c) partea vătămată, în caz de retragere a plângerii.

3. În caz de amnistie, prescripție sau retragere a plângerii, precum și în cazul existenței unei cauze de nepedepsire, dacă inculpatul cere continuarea procesului penal, cheltuielile judiciare sunt suportate de către:

- a) partea vătămată, atunci când în cauză se face aplicația [art. 13](#) alin. 2;
- b) inculpat, atunci când în cauză se face aplicația [art. 13](#) alin. 3.

În cazul declarării apelului ori recursului sau al introducerii oricărei alte cereri, cheltuielile judiciare sunt suportate de către persoana căreia i s-a respins ori care și-a retras apelul, recursul sau cererea.

În toate celelalte cazuri, cheltuielile judiciare avansate de stat rămân în sarcina acestuia.

În cazul când mai multe părți sunt obligate la suportarea cheltuielilor judiciare, instanța hotărăște partea din cheltuielile judiciare datorate de fiecare.

Dispozițiile prevăzute la pct. 1 lit. a), precum și la pct. 2 și 3, se aplică în mod corespunzător și în caz de clasare, de scoatere de sub urmărire sau de încetare a urmăririi penale.

Cheltuielile pentru plata interpreților desemnați de organele judiciare, potrivit legii, pentru asistarea părților rămân, în toate cazurile, în sarcina statului.

ART. 193

Plata cheltuielilor judiciare făcute de părți

Inculpatul este obligat să plătească părții vătămate în caz de condamnare, precum și părții civile căreia i s-a admis acțiunea civilă, cheltuielile judiciare făcute de acestea.

Când acțiunea civilă este admisă numai în parte, instanța poate obliga pe inculpat la plata totală sau parțială a cheltuielilor judiciare.

În caz de renunțare la acțiunea civilă, instanța se pronunță asupra cheltuielilor la cererea părților.

În situațiile prevăzute în alin. 1 și 2, când sunt mai mulți condamnați, ori dacă există și parte responsabilă civilmente, se aplică în mod corespunzător dispozițiile [art. 191](#) alin. 2 și 3.

În caz de achitare, partea vătămată este obligată să plătească inculpatului și părții responsabile civilmente cheltuielile judiciare făcute de aceștia, în măsura în care au fost provocate de partea vătămată.

În celelalte cazuri privind restituirea cheltuielilor judiciare făcute de părți în cursul procesului penal, instanța stabilește obligația de restituire potrivit legii civile.

CAP. 5 MODIFICAREA ACTELOR PROCEDURALE, ÎNDREPTAREA ERORILOR MATERIALE ȘI ÎNLĂTURAREA UNOR OMISIUNI VĂDITE

ART. 194

Modificări în acte procedurale

Orice adăugare, corectură ori suprimare făcută în cuprinsul unui act procedural este ținută în seamă, numai dacă aceste modificări sunt confirmate în scris, în cuprinsul sau la sfârșitul actului, de către cei care l-au semnat.

Modificările neconfirmate, dar care nu schimbă înțelesul frazei, rămân valabile.

Locurile nescrise în cuprinsul unei declarații trebuie barate, astfel încât să nu se poată face adăugări.

ART. 195

Îndreptarea erorilor materiale

Erorile materiale evidente din cuprinsul unui act procedural se îndreaptă de însuși organul de urmărire penală sau de instanța de judecată care a întocmit actul, la cererea celui interesat ori din oficiu.

În vederea îndreptării erorii, părțile pot fi chemate spre a da lămuriri.

Despre îndreptarea efectuată, organul de urmărire penală sau instanța de judecată, după caz, întocmește un proces-verbal sau o încheiere, făcându-se mențiune și la sfârșitul actului corectat.

ART. 196

Înlăturarea unor omisiuni vădite

Dispozițiile [art. 195](#) se aplică și în cazul când organul de urmărire penală sau instanța, ca urmare a unei omisiuni vădite, nu s-a pronunțat asupra sumelor pretinse de martori, experți, interpreți, apărători, potrivit [art. 189](#) sau [190](#), precum și cu privire la restituirea lucrurilor sau la ridicarea măsurilor asigurătorii.

CAP. 6

NULITĂȚILE

ART. 197

Încălțările care atrag nulitatea

Încălțările dispozițiilor legale care reglementează desfășurarea procesului penal atrag nulitatea actului, numai atunci când s-a adus o vătămă care nu poate fi înlăturată decât prin anularea aceluia act.

Dispozițiile relative la competența după materie sau după calitatea persoanei, la sesizarea instanței, la compunerea acesteia și la publicitatea ședinței de judecată sunt prevăzute sub sancțiunea nulității. De asemenea, sunt prevăzute sub sancțiunea nulității și dispozițiile relative la participarea procurorului, prezența inculpatului și asistarea acestuia de către apărător, când sunt obligatorii potrivit legii, precum și la efectuarea anchetei sociale în cauzele cu infractori minori.

Nulitatea prevăzută în alin. 2 nu poate fi înlăturată în nici un mod. Ea poate fi invocată în orice stare a procesului și se ia în considerare chiar din oficiu.

Încălțarea oricărei alte dispoziții legale decât cele prevăzute în alin. 2 atrage nulitatea actului în condițiile alin. 1, numai dacă a fost invocată în cursul efectuării actului când partea este prezentă sau la primul termen de judecată cu procedura completă când partea a lipsit la efectuarea actului. Instanța ia în considerare din oficiu încălțările, în orice stare a procesului, dacă anularea actului este necesară pentru aflarea adevărului și justa soluționare a cauzei.

CAP. 7

AMENDA JUDICIARĂ

[ART. 198](#)

Abateri judiciare

Următoarele abateri săvârșite în cursul procesului penal se sancționează cu amendă judiciară de la 500.000 lei la 2.000.000 lei:

a) neîndeplinirea sau îndeplinirea greșită ori cu întârziere a lucrărilor de citare sau de comunicare a actelor procedurale, de transmitere a dosarelor, precum și a oricăror alte lucrări, dacă prin acestea s-au provocat întârzieri în desfășurarea procesului penal;

b) neîndeplinirea ori îndeplinirea greșită a îndatoririlor de înmânare ori de comunicare a citațiilor sau a celorlalte acte procedurale, precum și neexecutarea mandatelor de aducere.

Lipsa nejustificată a apărătorului, ales sau desemnat din oficiu, când asistența juridică a învinuitului sau inculpatului este obligatorie potrivit legii, se sancționează cu amendă judiciară de la 1.000.000 lei la 2.500.000 lei.

Următoarele abateri săvârșite în cursul procesului penal se sancționează cu amendă judiciară de la 1.000.000 lei la 10.000.000 lei:

a) lipsa nejustificată a martorului, expertului sau interpretului legal citat;

b) tergiversarea de către expert sau interpret a îndeplinirii însărcinărilor primite;

c) neîndeplinirea de către orice persoană a obligației de prezentare, la cererea organului de urmărire penală sau a instanței de judecată, a obiectelor ori înscrisurilor cerute de acestea, precum și neîndeplinirea aceleiași obligații de către conducătorul unității sau de cel însărcinat cu aducerea la îndeplinire a acestei obligații;

d) nerespectarea obligației de păstrare, prevăzută în [art. 109](#) alin. 5;

e) neluarea de către conducătorul unității în cadrul căreia urmează a se efectua o expertiză a măsurilor necesare pentru efectuarea acesteia sau pentru efectuarea la timp a expertizei;

f) neîndeplinirea, în mod nejustificat, de către organul de cercetare penală a dispozițiilor date de procuror, potrivit legii, sau neprezentarea, în mod nejustificat, procurorului, a dosarelor ori actelor de urmărire penală, în termenul prevăzut de lege;

g) necomunicarea, în mod nejustificat, procurorului, în termenul prevăzut de lege, de către organul de cercetare penală, a începerii urmăririi penale, precum și neexecutarea, de către acesta, în termenul și condițiile prevăzute de lege, a dispozițiilor scrise ale procurorului sau ale instanței de judecată;

h) nerespectarea de către oricare dintre părțile și persoanele care asistă la ședința de judecată a măsurilor luate de către președintele completului de judecată potrivit [art. 298](#).

Amenzile judiciare aplicate de procuror sau de instanța de judecată constituie venituri la bugetul de stat și se cuprind distinct în bugetul Ministerului Justiției, potrivit legii.

Aplicarea amenzii judiciare nu înlătură răspunderea penală, în cazul în care fapta constituie infracțiune.

ART. 199

Procedura privitoare la amenda judiciară

Amenda se aplică de organul de urmărire penală, prin ordonanță, iar de instanța de judecată, prin încheiere.

Persoana amendată poate cere scutirea de amendă ori reducerea amenzii. Cererea de scutire sau de reducere se poate face în termen de 10 zile de la comunicarea ordonanței ori a încheierii de amendare.

Dacă persoana amendată justifică de ce nu a putut îndeplini obligația sa, organul de urmărire penală sau instanța de judecată, apreciind, dispune scutirea sau reducerea amenzii.

PARTEA SPECIALĂ

TITLUL I

URMĂRIREA PENALĂ

CAP. 1

DISPOZIȚII GENERALE

ART. 200

Obiectul urmăririi penale

Urmărirea penală are ca obiect strângerea probelor necesare cu privire la existența infracțiunilor, la identificarea făptuitorilor și la stabilirea răspunderii acestora, pentru a se constata dacă este sau nu cazul să se dispună trimiterea în judecată.

ART. 201

Organele de urmărire penală

Urmărirea penală se efectuează de către procurori și de către organele de cercetare penală.

Organele de cercetare penală sunt:

- a) *organele de cercetare ale poliției judiciare;*
- b) organele de cercetare speciale.

Ca organe de cercetare ale poliției judiciare funcționează lucrători specializați din Ministerul de Interne a nume desemnați de ministrul de interne, cu avizul favorabil al procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, și își desfășoară activitatea sub autoritatea procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție sau sunt desemnați și funcționează în alt mod, potrivit unor legi speciale.

ART. 202

Rolul activ al organului de urmărire penală

Organul de urmărire penală este obligat să strângă probele necesare pentru aflarea adevărului și pentru lămurirea cauzei sub toate aspectele, în vederea justei soluționări a acesteia. Organul de urmărire adună probele atât în favoarea, cât și în defavoarea învinuitului sau inculpatului.

Îndatoririle prevăzute în alineatul precedent se îndeplinesc chiar dacă învinuitul sau inculpatul recunoaște fapta.

Organul de urmărire penală este obligat să explice învinuitului sau inculpatului, precum și celorlalte părți drepturile lor procesuale.

Organul de urmărire penală este de asemenea obligat să strângă date cu privire la împrejurările care au determinat, înlesnit sau favorizat săvârșirea infracțiunii, precum și orice alte date de natură să servească la soluționarea cauzei.

ART. 203

Ordonanțele organului de urmărire penală

În desfășurarea urmăririi penale, organul de urmărire dispune asupra actelor sau măsurilor procesuale prin ordonanță, acolo unde legea prevede aceasta, iar în celelalte cazuri prin rezoluție motivată.

Ordonanța trebuie să fie motivată și să cuprindă totdeauna data și locul întocmirii, numele, prenumele și calitatea celui care o întocmește, cauza la care se referă, obiectul actului sau măsurii procesuale, temeiul legal al acesteia și semnătura celui care a întocmit-o. Ordonanța va cuprinde de asemenea mențiunile speciale prevăzute de lege pentru anumite acte sau măsuri.

Când organul de cercetare penală consideră că este cazul să fie luate anumite măsuri, face propuneri motivate.

ART. 204

Efectuarea unor acte de urmărire în incinta unor unități

Orice act de urmărire penală în incinta unei unități din cele la care se referă [art. 145](#) din Codul penal se poate efectua numai cu consimțământul conducerii acelei unități sau cu autorizația procurorului.

În caz de infracțiuni flagrante, consimțământul sau autorizația nu este necesară.

ART. 205

Păstrarea unor acte de urmărire penală

Când legea prevede că un act sau o măsură procesuală trebuie să fie încuviințată, autorizată sau confirmată de procuror, un exemplar al ordonanței sau al actului procesual rămâne la procuror.

CAP. 2

COMPETENȚA ORGANELOR DE URMĂRIRE PENALĂ

ART. 206

Abrogat.

ART. 207

Competența organelor de cercetare ale poliției judiciare

Cercetarea penală se efectuează de organele de cercetare ale poliției judiciare, pentru orice infracțiune care nu este dată, în mod obligatoriu, în competența altor organe de cercetare penală.

ART. 208

Competența organelor de cercetare penală speciale

Cercetarea penală se efectuează și de următoarele organe speciale:

- a) ofițerii anume desemnați de către comandanții unităților militare corp aparte și similare, pentru militarii în subordine. Cercetarea poate fi efectuată și personal de către comandant;*
- b) ofițerii anume desemnați de către șefii comendurilor de garnizoană, pentru infracțiunile săvârșite de militari în afara unităților militare. Cercetarea poate fi efectuată și personal de șefii comendurilor de garnizoană;*
- c) ofițerii anume desemnați de către comandanții centrelor militare, pentru infracțiunile de competența instanțelor militare, săvârșite de persoanele civile în legătură cu obligațiile lor militare. Cercetarea poate fi efectuată și personal de către comandanții centrelor militare.*

La cererea comandantului centrului militar, organul de poliție efectuează unele acte de cercetare, după care înaintează lucrările comandantului centrului militar;

d) ofițerii poliției de frontieră, anume desemnați pentru infracțiunile de frontieră;

e) căpitaniii porturilor, pentru infracțiunile contra siguranței navigației pe apă și contra disciplinei și ordinii la bord, precum și pentru infracțiunile de serviciu sau în legătură cu serviciul, prevăzute în Codul penal, săvârșite de personalul navigant al marinei civile, dacă fapta a pus sau ar fi putut pune în pericol siguranța navei sau a navigației.

În cazurile prevăzute la lit. a), b) și c), cercetarea penală se efectuează în mod obligatoriu de organele speciale acolo prevăzute.

ART. 209

Competența procurorului în faza urmăririi

Procurorul supraveghează urmărirea penală; în exercitarea acestei atribuții procurorii conduc și controlează nemijlocit activitatea de cercetare penală a poliției judiciare și a altor organe de cercetare speciale.

Procurorul poate să efectueze orice acte de urmărire penală în cauzele pe care le supraveghează.

Urmărirea penală se efectuează, în mod obligatoriu, de către procuror, în cazul infracțiunilor prevăzute la art. 155 - 173, art. 174 - 177, art. 179, art. 189 alin. 3 - 5, art. 190, art. 191, art. 211 alin. 4, art. 212, art. 236, art. 236¹, art. 238, art. 239, art. 239¹, art. 250, art. 252, art. 254, art. 255, art. 257, art. 265, art. 266, art. 267, art. 267¹, art. 268, art. 273 - 276, art. 279¹, art. 280, art. 280¹, art. 302², art. 317 și art. 356 - 361 din Codul penal, în cazul infracțiunilor arătate la art. 26 pct. 2 lit. a), art. 27 pct. 1 lit. b) - d), art. 28¹ pct. 1 lit. b) și c), art. 28² pct. 1 lit. b) și art. 29 pct. 1 din acest cod, precum și în cazul infracțiunilor împotriva protecției muncii.

Este competent să efectueze urmărirea penală, în cazurile prevăzute în alineatul precedent, și să exercite supravegherea asupra activității de cercetare penală procurorul de la parchetul corespunzător instanței care, potrivit legii, judecă în primă instanță cauza.

Atunci când urmărirea penală este efectuată de procuror, rechizitoriul este supus confirmării prim-procurorului parchetului, iar când urmărirea este făcută de acesta, confirmarea se face de procurorul

ierarhic superior. Când urmărirea penală este efectuată de un procuror de la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, rechizitoriul este supus confirmării procurorului-șef de secție, iar când urmărirea penală este efectuată de acesta, confirmarea se face de către procurorul general al acestui parchet.

Procurorii din cadrul parchetelor ierarhic superioare pot îndeplini oricare dintre atribuțiile procurorilor din parchetele ierarhic inferioare, pot infirma actele și măsurile acestora, dacă sunt contrare legii, și pot prelua, în vederea efectuării urmăririi penale, cauze de competența acestora, din dispoziția conducătorului parchetului ierarhic superior.

ART. 210

Verificarea competenței

Organul de urmărire penală sesizat potrivit [art. 221](#) este dator să-și verifice competența.

Dacă organul de cercetare penală constată că nu este competent a efectua cercetarea, trimite de îndată cauza procurorului care exercită supravegherea, în vederea sesizării organului competent.

ART. 211

Extinderea competenței teritoriale

Când anumite acte de cercetare penală trebuie să fie efectuate în afara razei teritoriale în care se face cercetarea, organul de cercetare penală poate să le efectueze el însuși sau să dispună efectuarea lor prin comisie rogatorie ori delegare.

În cazul în care organul de cercetare penală înțelege să procedeze el însuși la efectuarea actelor, înștiințează în prealabil despre aceasta organul corespunzător din raza teritorială în care va efectua aceste acte.

În cuprinsul aceleiași localități, organul de cercetare penală efectuează toate actele de cercetare, chiar dacă unele dintre acestea trebuie îndeplinite în afara razei sale teritoriale, cu respectarea dispoziției din alineatul precedent.

ART. 212

Abrogat.

ART. 213

Cazuri urgente

Organul de cercetare penală este obligat să efectueze actele de cercetare ce nu suferă amânare, chiar dacă acestea privesc o cauză care nu este de competența lui. Lucrările efectuate în astfel de cazuri se trimit, de îndată, prin procurorul care exercită supravegherea activității organului ce le-a efectuat, procurorului competent.

[ART. 214](#)

Actele încheiate de unele organe de constatare

Sunt obligate să procedeze la luarea de declarații de la făptuitor și de la martorii care au fost de față la săvârșirea unei infracțiuni și să întocmească proces-verbal despre împrejurările concrete ale săvârșirii acesteia:

a) organele inspecțiilor de stat, alte organe de stat, precum și ale unităților la care se referă [art. 145](#) din Codul penal, pentru infracțiunile care constituie încălcări ale dispozițiilor și obligațiilor a căror respectare o controlează potrivit legii;

b) organele de control și cele de conducere ale administrației publice, ale altor unități la care se referă [art. 145](#) din Codul penal, pentru infracțiunile săvârșite în legătură cu serviciul de cei aflați în subordine ori sub controlul lor;

c) *ofițerii și subofițerii din cadrul Jandarmeriei Române pentru infracțiunile constatate pe timpul executării misiunilor specifice.*

Organele arătate mai sus au dreptul să rețină corpurile delictive, să procedeze la evaluarea pagubelor, precum și să efectueze orice alte acte, când legea prevede aceasta.

Actele încheiate se înaintează procurorului în cel mult 3 zile de la descoperirea faptei ce constituie infracțiune, afară de cazul când legea dispune altfel.

În caz de infracțiuni flagrante, aceleași organe au obligația să înainteze de îndată procurorului pe făptuitor, împreună cu lucrările efectuate și cu mijloacele materiale de probă.

Procese-verbale încheiate de aceste organe constituie mijloace de probă.

ART. 215

Actele încheiate de comandanții de nave și aeronave, precum și de agenții de poliție de frontieră

Obligațiile și drepturile prevăzute în [art. 214](#) alin. 1 și 2 le au și următoarele organe:

a) comandanții de nave și aeronave pentru infracțiunile săvârșite pe acestea, pe timpul cât navele și aeronavele pe care le comandă se află în afara porturilor sau aeroporturilor;

b) *agenții de poliție de frontieră, pentru infracțiunile de frontieră.*

Organele de mai sus pot efectua percheziții corporale asupra făptuitorului și pot verifica lucrurile pe care acesta le are cu sine.

De asemenea, organele de mai sus pot prinde pe făptuitor, în care caz îl predau de îndată procurorului sau organului de cercetare penală, împreună cu lucrările efectuate și cu mijloacele materiale de probă.

În celelalte cazuri, lucrările efectuate se înaintează organului de cercetare penală competent, în cel mult 5 zile de la prima constatare efectuată, împreună cu mijloacele materiale de probă.

Când infracțiunea a fost săvârșită pe o navă sau aeronavă, termenele de mai sus curg de la ancorarea navei ori aterizarea aeronavei pe teritoriul român.

Procese-verbale încheiate de aceste organe constituie mijloace de probă.

CAP. 3

SUPRAVEGHEREA EXERCITATĂ DE PROCUROR ÎN ACTIVITATEA DE URMĂRIRE PENALĂ

ART. 216

Obiectul supravegherii

Procurorul, în exercitarea supravegherii respectării legii în activitatea de urmărire penală, veghează ca orice infracțiune să fie descoperită, orice infractor să fie tras la răspundere penală și ca nici o persoană să nu fie urmărită penal fără să existe indicii temeinice că a săvârșit o faptă prevăzută de legea penală.

De asemenea, procurorul veghează ca nici o persoană să nu fie reținută sau arestată, decât în cazurile și în condițiile prevăzute de lege.

În exercitarea activității de supraveghere, procurorul ia măsurile necesare sau dă dispoziții organelor de cercetare penală ca să ia asemenea măsuri.

Procurorul ia măsuri și dă dispoziții în scris și motivat.

ART. 217

Trecerea cauzei de la un organ la altul

Procurorul poate să dispună, după necesitate, ca într-o cauză în care cercetarea penală trebuie efectuată de un anumit organ de cercetare, să fie efectuată de un alt asemenea organ.

Preluarea unei cauze de către un organ de cercetare penală ierarhic superior se dispune de procurorul de la parchetul care exercită supravegherea acestuia, pe baza propunerii motivate a organului de cercetare penală care preia cauza și după încunoștințarea procurorului care exercită supravegherea acesteia.

În cauzele preluate de către un organ de cercetare penală central, supravegherea se exercită de către un procuror din Parchetul General de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

În cauzele în care urmărirea penală se efectuează de către procuror, acesta poate dispune ca anumite acte de cercetare penală să fie efectuate de către organele poliției.

ART. 218

Modalități de exercitare a supravegherii

Procurorul conduce și controlează nemijlocit activitatea de cercetare penală a poliției judiciare și a altor organe de cercetare speciale și supraveghează ca actele de urmărire penală să fie efectuate cu respectarea dispozițiilor legale.

Organele de cercetare penală sunt obligate să încunoștințeze de îndată pe procuror despre infracțiunile de care au luat cunoștință.

Procurorul poate să asiste la efectuarea oricărui act de cercetare penală sau să-l efectueze personal. Procurorul poate să ceară spre verificare orice dosar de la organul de cercetare penală, care este obligat să-l trimită, cu toate actele, materialele și datele privitoare la fapte care formează obiectul cercetării.

ART. 219

Dispoziții date de procuror

Procurorul poate să dea dispoziții cu privire la efectuarea oricărui act de urmărire penală. În cazul organelor de cercetare ale poliției judiciare, organele ierarhic superioare ale acestora nu pot să le dea îndrumări sau dispoziții privind cercetarea penală, procurorul fiind singurul competent în acest sens.

Dispozițiile date de procuror sunt obligatorii pentru organul de cercetare penală. Dacă acest organ are de făcut obiecții, poate sesiza pe prim-procurorul parchetului sau, când dispozițiile sunt date de acesta, pe procurorul ierarhic superior, fără a întrerupe executarea lor. În termen de 3 zile de la sesizare prim-procurorul sau procurorul ierarhic superior este obligat să se pronunțe.

În cazul neîndeplinirii sau al îndeplinirii în mod defectuos, de către organul de cercetare penală, a dispozițiilor date de procuror, acesta va sesiza conducătorul organului de cercetare penală, care are obligația ca în termen de 3 zile de la sesizare să comunice procurorului măsurile dispuse.

ART. 220

Infirmarea actelor sau măsurilor procesuale nelegale

Când procurorul constată că un act sau o măsură procesuală a organului de urmărire penală nu este dată cu respectarea dispozițiilor legale, o infirmă motivat.

CAP. 4

EFECTUAREA URMĂRIRII PENALE

Secțiunea I

Sesizarea organelor de urmărire penală

ART. 221

Modurile de sesizare

Organul de urmărire penală este sesizat prin plângere sau denunț, ori se sesizează din oficiu când află pe orice altă cale că s-a săvârșit o infracțiune.

Când, potrivit legii, punerea în mișcare a acțiunii penale se face numai la plângerea prealabilă ori la sesizarea sau cu autorizarea organului prevăzut de lege, urmărirea penală nu poate începe în lipsa acestora.

De asemenea, urmărirea penală nu poate începe fără exprimarea dorinței guvernului străin în cazul infracțiunii prevăzute în [art. 171](#) din Codul penal.

Când prin săvârșirea unei infracțiuni s-a produs o pagubă uneia din unitățile la care se referă [art. 145](#) din Codul penal, unitatea păgubită este obligată să sesizeze de îndată organul de urmărire penală, să prezinte situații explicative cu privire la întinderea pagubei, date cu privire la faptele prin care paguba a fost pricinuită și să se constituie parte civilă.

ART. 222

Plângerea

Plângerea este încunoștințarea făcută de o persoană fizică sau de o persoană juridică, referitoare la o vătămare ce i s-a cauzat prin infracțiune.

Plângerea trebuie să cuprindă: numele, prenumele, calitatea și domiciliul petiționarului, descrierea

faptei care formează obiectul plângerii, indicarea făptuitorului dacă este cunoscut și a mijloacelor de probă.

Plângerea se poate face personal sau prin mandatar. Mandatul trebuie să fie special, iar procura rămâne atașată plângerii.

Plângerea făcută oral se consemnează într-un proces-verbal de organul care o primește.

Plângerea se poate face și de către unul dintre soți pentru celălalt soț, sau de către copilul major pentru părinți. Persoana vătămată poate să declare că nu-și însușește plângerea.

Pentru persoana lipsită de capacitatea de exercițiu, plângerea se face de reprezentantul său legal. Persoana cu capacitate de exercițiu restrânsă poate face plângere cu încuviințarea persoanelor prevăzute de legea civilă.

ART. 223

Denunțul

Denunțul este încunoștințarea făcută de către o persoană fizică sau de către o persoană juridică despre săvârșirea unei infracțiuni.

Denunțul trebuie să conțină aceleași date ca și plângerea.

Denunțul scris trebuie să fie semnat de denunțator, iar în cazul denunțului oral, acesta se consemnează într-un proces-verbal de către organul în fața căruia a fost făcut.

*Alineatul 4 *** Abrogat*

ART. 224

Acte premergătoare

În vederea începerii urmăririi penale, organul de urmărire penală poate efectua acte premergătoare.

De asemenea, în vederea strângerii datelor necesare organelor de urmărire penală pentru începerea urmăririi penale, pot efectua acte premergătoare și lucrătorii operativi din Ministerul de Interne, precum și din celelalte organe de stat cu atribuții în domeniul siguranței naționale, anume desemnați în acest scop, pentru fapte care constituie, potrivit legii, amenințări la adresa siguranței naționale.

Procesul-verbal prin care se constată efectuarea unor acte premergătoare poate constitui mijloc de probă.

ART. 224¹

Actele premergătoare efectuate de investigatorii sub acoperire

În cazul în care există indicii temeinice și concrete că s-a săvârșit sau că se pregătește săvârșirea unei infracțiuni contra siguranței naționale prevăzute în [Codul penal](#) și în legi speciale, precum și în cazul infracțiunilor de trafic de stupefiante și de arme, trafic de persoane, acte de terorism, spălare a banilor, falsificare de monede ori alte valori, sau a unei infracțiuni prevăzute în [Legea nr. 78/2000](#) pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, cu modificările și completările ulterioare, ori a unei alte infracțiuni grave care nu poate fi descoperită sau ai cărei făptuitori nu pot fi identificați prin alte mijloace, pot fi folosiți, în vederea strângerii datelor privind existența infracțiunii și identificarea persoanelor față de care există presupunerea că au săvârșit o infracțiune, investigatorii sub o altă identitate decât cea reală.

Investigatorii sub acoperire sunt lucrători operativi din Ministerul de Interne, precum și din organele de stat care desfășoară, potrivit legii, activități de informații pentru realizarea siguranței naționale, anume desemnați în acest scop, și pot fi folosiți numai pe o perioadă determinată, în condițiile prevăzute în [art. 224²](#) și [224³](#).

Investigatorul sub acoperire culege date și informații în baza autorizației emise potrivit dispozițiilor prevăzute în [art. 224²](#), pe care le pune, în totalitate, la dispoziția organului de urmărire penală.

ART. 224²

Autorizarea folosirii investigatorilor sub acoperire

Persoanele prevăzute în [art. 224¹](#) pot efectua investigații numai cu autorizarea motivată a procurorului desemnat de procurorul general al parchetului de pe lângă curtea de apel.

Autorizarea este dată prin ordonanță motivată, pentru o perioadă de cel mult 60 de zile și poate fi

prelungită pentru motive temeinic justificate. Fiecare prelungire nu poate depăși 30 de zile, iar durata totală a autorizării, în aceeași cauză și cu privire la aceeași persoană, nu poate depăși un an.

În cererea de autorizare adresată procurorului se vor menționa datele și indiciile privitoare la faptele și persoanele față de care există presupunerea că au săvârșit o infracțiune, precum și perioada pentru care se cere autorizarea.

Ordonanța procurorului prin care se autorizează folosirea investigatorului sub acoperire trebuie să cuprindă, pe lângă mențiunile prevăzute la [art. 203](#), următoarele:

- a) indiciile temeinice și concrete care justifică măsura și motivele pentru care măsura este necesară;
- b) activitățile pe care le poate desfășura investigatorul sub acoperire;
- c) persoanele față de care există presupunerea că au săvârșit o infracțiune;
- d) identitatea sub care investigatorul sub acoperire urmează să desfășoare activitățile autorizate;
- e) perioada pentru care se dă autorizarea;
- f) alte mențiuni prevăzute de lege.

În cazuri urgente și temeinic justificate se poate solicita autorizarea și a altor activități decât cele pentru care există autorizare, procurorul urmând să se pronunțe de îndată.

[ART. 224³](#)

Folosirea datelor obținute de investigatorii sub acoperire

Datele și informațiile obținute de investigatorul sub acoperire pot fi folosite numai în cauza penală și în legătură cu persoanele la care se referă autorizația emisă de procuror.

Aceste date și informații vor putea fi folosite și în alte cauze sau în legătură cu alte persoane, dacă sunt concludente și utile.

[ART. 224⁴](#)

Măsuri de protecție a investigatorilor sub acoperire

Identitatea reală a investigatorilor sub acoperire nu poate fi dezvăluită în timpul ori după terminarea acțiunii acestora.

Procurorul competent să autorizeze folosirea unui investigator sub acoperire are dreptul să-i cunoască adevărata identitate, cu respectarea secretului profesional.

ART. 225

Sesizarea la cererea organului competent

Când legea prevede că începerea urmăririi penale nu poate avea loc fără o sesizare specială, aceasta trebuie făcută în scris și semnată de către organul competent. În actul de sesizare trebuie să se arate în mod corespunzător datele prevăzute în [art. 222](#) alin. 2.

ART. 226

Unele dispoziții privind urmărirea penală pentru militari

Pentru infracțiunile prevăzute de Codul penal în [art. 331](#) - 336, [348](#), [353](#) și [354](#), urmărirea penală poate începe numai la sesizarea comandantului.

Pentru celelalte infracțiuni săvârșite de militari, organul de urmărire penală procedează potrivit regulilor obișnuite, informând pe comandant de îndată ce a început urmărirea penală.

[ART. 227](#)

Sesizări făcute de persoane cu funcții de conducere și de alți funcționari

Orice persoană cu funcție de conducere într-o unitate la care se referă [art. 145](#) din Codul penal sau cu atribuții de control, care a luat cunoștință de săvârșirea unei infracțiuni în acea unitate, este obligată să sesizeze de îndată pe procuror sau organul de cercetare penală și să ia măsuri să nu dispară urmele infracțiunii, corpurile delictive și orice alte mijloace de probă.

Obligațiile prevăzute în alin. 1 revin și oricărui funcționar care a luat cunoștință despre săvârșirea unei infracțiuni în legătură cu serviciul în cadrul căruia își îndeplinește sarcinile.

Secțiunea II

Desfășurarea urmăririi penale

ART. 228

Începerea urmăririi penale

(1) Organul de urmărire penală sesizat în vreunul din modurile prevăzute în [art. 221](#) dispune prin rezoluție începerea urmăririi penale, când din cuprinsul actului de sesizare sau al actelor premergătoare efectuate nu rezultă vreunul din cazurile de împiedicare a punerii în mișcare a acțiunii penale prevăzute în [art. 10](#), cu excepția celui de la lit. b¹).

(2) În cazul arătat în [art. 10](#) lit. b¹), organul de urmărire penală înaintează dosarul procurorului cu propunerea de a dispune scoaterea de sub urmărire penală.

(3) Când organul de urmărire penală se sesizează din oficiu, încheie un proces-verbal care constituie actul de începere a urmăririi penale.

(3¹) Rezoluția și procesul-verbal de începere a urmăririi penale, emise de organul de cercetare penală, se supun confirmării motivate a procurorului care exercită supravegherea activității de cercetare penală, în termen de cel mult 48 de ore de la data începerii urmăririi penale, organele de cercetare penală fiind obligate să prezinte totodată și dosarul cauzei.

(4) Dacă din cuprinsul actului de sesizare sau al actelor premergătoare efectuate după primirea plângerii sau denunțului rezultă vreunul din cazurile de împiedicare a punerii în mișcare a acțiunii penale prevăzute în [art. 10](#), cu excepția celui de la lit. b¹), organul de urmărire penală înaintează procurorului actele încheiate cu propunerea de a nu se începe urmărirea penală.

(5) Dacă procurorul constată că nu sunt întrunite condițiile arătate în alin. 4, restituie actele organului de urmărire penală, fie pentru completarea actelor premergătoare, fie pentru începerea urmăririi penale.

(6) În cazul în care procurorul este de acord cu propunerea, o confirmă prin rezoluție motivată. Copie de pe rezoluție se comunică persoanei care a făcut sesizarea, precum și, după caz, persoanei față de care s-au efectuat acte premergătoare.

(6¹) Împotriva rezoluției de neîncepere a urmăririi penale se poate face plângere la instanța de judecată, potrivit [art. 278¹](#) și următoarele.

(7) Dacă ulterior se constată că nu a existat sau că a dispărut împrejurarea pe care se întemeia propunerea de a nu se începe urmărirea penală, procurorul infirmă rezoluția și restituie actele organului de urmărire, dispunând începerea urmăririi penale.

ART. 229

Învinuitul

Persoana față de care se efectuează urmărirea penală se numește învinuit cât timp nu a fost pusă în mișcare acțiunea penală împotriva sa.

ART. 230

Scoaterea de sub urmărire când fapta nu prezintă pericolul social al unei infracțiuni

Procurorul, sesizat potrivit [art. 228](#) alin. 2, dispune prin ordonanță scoaterea de sub urmărire penală și înștiințează despre aceasta, când este cazul, persoana care a făcut sesizarea.

ART. 231

Restituirea dosarului pentru continuarea cercetării penale

Dacă procurorul, sesizat potrivit dispozițiilor [art. 228](#) alin. 2, constată că nu este cazul să scoată de sub urmărire, restituie dosarul organului de cercetare penală pentru continuarea cercetării penale.

ART. 232

Restituirea dosarului pentru începerea sau continuarea cercetării penale

Dacă procurorul i-a restituit, în temeiul [art. 228](#) alin. 5 sau al [art. 231](#), actele și dosarul, organul de urmărire penală continuă efectuarea actelor premergătoare sau, după caz, începe ori continuă urmărirea penală, procedând la efectuarea acestora, potrivit legii, și ținând seama de împrejurările speciale ale fiecărei cauze.

ART. 233

Arestarea preventivă a învinuitului

În cursul efectuării cercetării penale, dacă organul de cercetare consideră că sunt întrunite condițiile prevăzute de lege pentru luarea măsurii arestării preventive a învinuitului, face propuneri în acest sens și le înaintează procurorului.

Dacă procurorul, după ce examinează dosarul cauzei, constată că este cazul să se ia măsura arestării preventive a învinuitului, procedează potrivit [art. 146](#).

ART. 234

Propuneri făcute de organul de cercetare penală

Dacă organul de cercetare penală consideră că sunt temeiuri pentru punerea în mișcare a acțiunii penale, face propuneri în acest sens, pe care le înaintează procurorului.

Organul de cercetare penală, dacă consideră că sunt întrunite și condițiile prevăzute de lege pentru luarea măsurii arestării preventive a inculpatului, procedează în același mod.

ART. 235

Punerea în mișcare a acțiunii penale prin ordonanță

Procurorul se pronunță asupra punerii în mișcare a acțiunii penale după examinarea dosarului.

Dacă procurorul este de acord cu propunerea, pune în mișcare acțiunea penală prin ordonanță.

Ordonanța de punere în mișcare a acțiunii penale trebuie să cuprindă, pe lângă mențiunile arătate în [art. 203](#), date cu privire la persoana inculpatului, fapta pentru care este învinuit și încadrarea juridică a acesteia.

ART. 236

Arestarea preventivă a inculpatului

Procurorul sesizat potrivit [art. 234](#), dacă pune în mișcare acțiunea penală și dacă apreciază că sunt întrunite condițiile prevăzute de lege pentru luarea măsurii arestării preventive a inculpatului, procedează potrivit [art. 149¹](#).

ART. 237

Continuarea cercetării și ascultarea inculpatului

După aducerea la îndeplinire a dispozițiilor [art. 233](#) - 236, procurorul, dacă este cazul, dispune continuarea cercetării penale. Organul de cercetare penală continuă efectuarea actelor de cercetare, fiind obligat să respecte și dispozițiile date de procuror.

Dacă procurorul a pus în mișcare acțiunea penală, organul de cercetare penală îl cheamă pe inculpat, îi comunică fapta pentru care este învinuit și îi dă explicații cu privire la drepturile și obligațiile pe care le are. Atunci când inculpatul nu locuiește în țară, organul de cercetare penală va ține seama, la fixarea termenului de prezentare în fața acestuia, de reglementările speciale privind asistența judiciară internațională în materie penală.

Organul de cercetare penală pune în vedere inculpatului aflat în stare de libertate că este obligat să se prezinte la toate chemările ce i se vor face în cursul procesului penal și că are îndatorirea să comunice orice schimbare de adresă.

Organul de cercetare penală va continua urmărirea și fără a-l asculta pe inculpat, când acesta este dispărut, se sustrage de la cercetare sau nu locuiește în țară.

ART. 238

Extinderea cercetării penale

Organul de cercetare penală, dacă constată fapte noi în sarcina învinuitului sau inculpatului ori împrejurări noi care pot duce la schimbarea încadrării juridice a faptei pentru care s-a dispus începerea urmăririi penale ori s-a pus în mișcare acțiunea penală sau date cu privire la participarea și a unei alte persoane la săvârșirea acelei fapte, este obligat să facă propuneri procurorului pentru extinderea cercetărilor penale sau schimbarea încadrării juridice. Propunerile se înaintează în cel mult 3 zile de la data constatării faptelor, împrejurărilor sau persoanelor noi. Procurorul va decide, prin ordonanță, în cel mult 5 zile.

Secțiunea III

Suspendarea urmăririi penale

ART. 239

Cazuri de suspendare

În cazul când se constată printr-o expertiză medico-legală că învinuitul sau inculpatul suferă de o boală gravă, care îl împiedică să ia parte la procesul penal, organul de cercetare penală înaintează procurorului propunerile sale împreună cu dosarul, pentru a dispune suspendarea urmăririi penale.

Procurorul se pronunță asupra suspendării prin ordonanță.

ART. 240

Ordonanța de suspendare

Ordonanța trebuie să cuprindă, pe lângă mențiunile arătate în [art. 203](#), datele privitoare la persoana învinuitului sau inculpatului, fapta de care este învinuit, cauzele care au determinat suspendarea și măsurile luate în vederea însănătoșirii învinuitului sau inculpatului.

Ordonanța de suspendare a urmăririi penale se comunică, în copie, învinuitului sau inculpatului și persoanei vătămate. După comunicare, dosarul se restituie organului de cercetare penală.

ART. 241

Sarcina organului de cercetare în timpul suspendării

În timpul cât urmărirea este suspendată, organul de cercetare penală continuă să efectueze toate actele a căror îndeplinire nu este împiedicată de situația învinuitului sau inculpatului.

Organul de cercetare penală este obligat să se intereseze periodic dacă mai subzistă cauza care a determinat suspendarea urmăririi penale.

Secțiunea IV

Încetarea urmăririi penale

ART. 242

Cazuri de încetare

Încetarea urmăririi penale are loc când se constată existența vreunui dintre cazurile prevăzute în [art. 10](#) lit. f) - h) și j) și există învinuit sau inculpat în cauză.

Dacă în aceeași cauză sunt mai mulți învinuiți sau inculpați ori dacă mai multe fapte fac obiectul aceleiași cauze, încetarea urmăririi se face numai cu privire la învinuiții sau inculpații, ori la faptele pentru care există cazul de încetare a urmăririi.

ART. 243

Procedura încetării

Organul de cercetare penală, când constată existența vreunui dintre cazurile prevăzute în [art. 10](#) lit. f) - h) și j), înaintează procurorului dosarul împreună cu propuneri de încetare a urmăririi penale.

Procurorul se pronunță asupra încetării urmăririi penale prin ordonanță, dispunând potrivit [art. 11](#) pct. 1 lit. c). În cazul în care nu s-a pus în mișcare acțiunea penală, încetarea urmăririi penale se pronunță prin rezoluție motivată.

Atunci când cazul de încetare a urmăririi penale privește un învinuit sau inculpat arestat, procurorul trebuie să se pronunțe asupra încetării urmăririi penale în aceeași zi în care a primit propunerea de încetare de la organul de cercetare penală. Dacă procurorul a dispus încetarea urmăririi penale, trebuie să ceară de îndată instanței revocarea măsurii arestării preventive. În termen de 24 de ore de la primirea de la procuror a dosarului împreună cu un referat în care se menționează cazul sau cazurile de încetare a urmăririi penale constatate, instanța dispune, prin încheiere, revocarea măsurii și punerea de îndată în libertate a învinuitului sau inculpatului și restituie dosarul procurorului, în același termen, împreună cu o copie a încheierii.

ART. 244

Ordonanța de încetare a urmăririi penale

Ordonanța de încetare a urmăririi penale trebuie să cuprindă pe lângă mențiunile arătate în [art. 203](#), datele privind persoana și fapta la care se referă încetarea, precum și arătarea temeiurilor de fapt și de drept pe baza cărora se dispune încetarea urmăririi penale.

ART. 245

Dispoziții complementare ale ordonanței

Prin ordonanța de încetare a urmăririi penale se dispune totodată asupra:

a) *revocării măsurilor asigurătorii luate în vederea executării pedepsei amenzii;*

b) confiscării lucrurilor care potrivit [art. 118](#) din Codul penal sunt supuse confiscării speciale și restituirii celorlalte.

Dacă proprietatea corpurilor delictive și a celorlalte obiecte care au servit ca mijloace materiale de probă este contestată, ele sunt păstrate de organul de cercetare penală până la hotărârea instanței civile;

c) măsurilor asigurătorii privind reparațiile civile și a restabilirii situației anterioare săvârșirii infracțiunii.

În cazul în care s-a dispus menținerea măsurilor asigurătorii privind reparațiile civile, aceste măsuri se vor considera desființate, dacă persoana vătămată nu introduce acțiune în fața instanței civile în termen de 30 de zile de la comunicarea încetării urmăririi penale;

d) cheltuielilor judiciare, stabilind quantumul acestora, cine trebuie să le suporte și ordonând încasarea lor;

e) restituirii cauțiunii în cazurile prevăzute de lege.

Dacă în cursul urmăririi penale s-a luat vreuna din măsurile de siguranță arătate în [art. 162](#), se va face mențiune despre aceasta.

În cazul în care încetarea urmăririi penale privește un învinuit sau inculpat arestat, în ordonanță se va face mențiune și cu privire la revocarea arestării preventive dispusă de instanță, potrivit [art. 243](#) alin. 3.

ART. 246

Înștiințarea despre încetarea urmăririi penale

Copie de pe ordonanța sau rezoluția prin care procurorul dispune încetarea urmăririi penale se comunică persoanei care a făcut sesizarea, învinuitului sau inculpatului și, după caz, altor persoane interesate.

În cazul când învinuitul sau inculpatul este arestat preventiv, instanța înștiințează prin adresă administrația locului de deținere, cu dispoziția de a-l pune de îndată în libertate pe învinuit sau inculpat, potrivit [art. 243](#) alin. 3.

ART. 247

Abrogat.

ART. 248

Restituirea dosarului și continuarea cercetării penale

Procurorul, dacă constată că nu este cazul să dispună încetarea sau când a dispus încetarea parțial, restituie dosarul organului de cercetare penală, cu dispoziția de a continua cercetarea.

Secțiunea V

Scoaterea de sub urmărirea penală

ART. 249

Cazurile și procedura scoaterii de sub urmărire

Scoaterea de sub urmărirea penală are loc când se constată existența vreunui dintre cazurile prevăzute în [art. 10](#) lit. a) - e) și există învinuit sau inculpat în cauză.

Dispozițiile [art. 242](#) - 246 și [248](#) se aplică în mod corespunzător și în procedura scoaterii de sub urmărire.

În cazul prevăzut în [art. 10](#) lit. b¹) procurorul se pronunță prin ordonanță.

[ART. 249¹](#)

Punerea în executare a ordonanței prin care s-a aplicat o sancțiune cu caracter administrativ

În cazul în care s-a dispus scoaterea de sub urmărirea penală în temeiul [art. 10](#) lit. b¹), executarea muștrării sau muștrării cu avertisment, prevăzute în [art. 91](#) din Codul penal, aplicate de procuror, se face potrivit [art. 487](#), care se aplică în mod corespunzător.

Executarea sancțiunii cu caracter administrativ a amenzii se efectuează potrivit [art. 442](#) și [443](#).

Împotriva ordonanței prin care s-a dispus scoaterea de sub urmărirea penală în temeiul [art. 10](#) alin. 1 lit. b¹) se poate face plângere în termen de 20 de zile de la înștiințarea prevăzută în [art. 246](#).

Punerea în executare a ordonanței prin care s-a aplicat sancțiunea cu caracter administrativ a amenzii se face după expirarea termenului prevăzut în alin. 3, iar dacă s-a făcut plângere și a fost respinsă, după respingerea acesteia.

Secțiunea VI

Procedura prezentării materialului de urmărire penală

ART. 250

Prezentarea materialului

După punerea în mișcare a acțiunii penale, dacă au fost efectuate toate actele de urmărire necesare, organul de cercetare penală cheamă pe inculpat în fața sa și:

a) îi pune în vedere că are dreptul de a lua cunoștință de materialul de urmărire penală, arătându-i și încadrarea juridică a faptei săvârșite;

b) îi asigură posibilitatea de a lua de îndată cunoștință de material. Dacă inculpatul nu poate să citească, organul de cercetare penală îi citește materialul;

c) îl întreabă, după ce a luat cunoștință de materialul de urmărire penală, dacă are de formulat cereri noi sau dacă voiește să facă declarații suplimentare.

ART. 251

Procesul-verbal de prezentare a materialului

Despre aducerea la îndeplinire a dispozițiilor prevăzute în [art. 250](#) organul de cercetare penală întocmește proces-verbal, în care consemnează și declarațiile, cererile și răspunsurile inculpatului.

ART. 252

Cererile noi formulate de inculpat

Dacă inculpatul a formulat cereri noi în legătură cu urmărirea penală, organul de cercetare penală le examinează de îndată și dispune prin ordonanță admiterea sau respingerea lor.

Organul de cercetare dispune prin aceeași ordonanță completarea cercetării penale, atunci când din declarațiile suplimentare sau din răspunsurile inculpatului rezultă necesitatea completării.

ART. 253

Prezentarea din nou a materialului de urmărire penală

Organul de cercetare penală este obligat să procedeze din nou la prezentarea materialului, dacă a efectuat noi acte de cercetare penală, sau dacă constată că trebuie să fie schimbată încadrarea juridică a faptei.

[ART. 254](#)

Cazuri de neprezentare a materialului

Când prezentarea materialului nu a fost posibilă din cauză că inculpatul este dispărut sau s-a sustras de la chemarea înaintea organului de cercetare penală, în referatul care se întocmește potrivit [art. 259](#) se arată împrejurările concrete din care rezultă cauza împiedicării.

Dacă până la înaintarea dosarului la procuror inculpatul se prezintă, este prins ori adus, se procedează la prezentarea materialului de urmărire penală.

Secțiunea VII

Terminarea urmăririi penale

&1. Urmărire fără punerea în mișcare a acțiunii penale

ART. 255

Ascultarea învinuitului înainte de terminarea cercetării

În cauzele în care nu a fost pusă în mișcare acțiunea penală, organul de cercetare, după efectuarea actelor de cercetare penală potrivit [art. 232](#), dacă există învinuit în cauză și constată că împotriva acestuia sunt suficiente probe, procedează la o nouă ascultare a învinuitului, aducându-i la cunoștință învinuirea și întrebându-l dacă are noi mijloace de apărare.

Dacă învinuitul nu a propus noi probe sau propunerea sa nu a fost găsită temeinică ori dacă cercetarea a fost completată potrivit propunerilor făcute, cercetarea se consideră terminată.

ART. 256

Înaintarea dosarului privind pe învinuit

De îndată ce cercetarea penală este terminată, organul de cercetare înaintează dosarul procurorului cu un referat, în care consemnează rezultatul cercetării, spre a se decide potrivit [art. 262](#). Referatul va cuprinde în mod corespunzător mențiunile prevăzute în [art. 259](#) - 260.

ART. 257

Prezentarea materialului de către procuror

Procurorul, primind dosarul, îl cheamă pe învinuit și îi prezintă materialul de urmărire penală potrivit dispozițiilor [art. 250](#) și următoarele, care se aplică în mod corespunzător.

&2. Urmărire cu acțiunea penală pusă în mișcare

ART. 258

Înaintarea dosarului privind pe inculpat

În cauzele în care acțiunea penală a fost pusă în mișcare, după completarea cercetării și după îndeplinirea dispozițiilor privitoare la prezentarea materialului de urmărire penală, cercetarea penală se consideră terminată. Organul de cercetare penală înaintează de îndată procurorului dosarul cauzei însoțit de un referat.

ART. 259

Cuprinsul referatului întocmit de organul de cercetare penală

Referatul întocmit de organul de cercetare penală trebuie să se limiteze la fapta care a format obiectul punerii în mișcare a acțiunii penale, la persoana inculpatului și la ultima încadrare juridică dată faptei.

Referatul trebuie să cuprindă fapta reținută în sarcina inculpatului, probele administrate și încadrarea juridică.

Când urmărirea penală privește mai multe fapte sau mai mulți inculpați, referatul trebuie să cuprindă mențiunile arătate în alineatul precedent cu privire la toate faptele și la toți inculpații și, dacă este cazul, trebuie să se arate pentru care fapte ori fapte s-a încetat urmărirea, s-a dispus scoaterea de sub urmărire ori s-a suspendat urmărirea penală.

ART. 260

Date suplimentare

Referatul trebuie să cuprindă date suplimentare privitoare la:

- a) mijloacele materiale de probă și măsurile luate referitor la ele în cursul cercetării penale, precum și locul unde se află;
- b) măsurile asigurătorii privind reparațiile civile sau executarea pedepsei amenzii, luate în cursul cercetării penale;
- c) cheltuielile judiciare.

CAP. 5

TRIMITEREA ÎN JUDECATĂ

ART. 261

Verificarea lucrărilor urmăririi penale

Procurorul este obligat ca în termen de cel mult 15 zile de la primirea dosarului trimis de organul de cercetare penală potrivit [art. 256](#) sau [258](#) să procedeze la verificarea lucrărilor urmăririi penale și să se pronunțe asupra acestora.

Procurorul procedează la prezentarea materialului de urmărire penală în situațiile prevăzute în [art. 254](#) alin. 1, dacă inculpatul se prezintă, este prins sau adus după înaintarea dosarului la parchet.

Rezolvarea cauzelor în care sunt arestați se face de urgență și cu precădere.

ART. 262

Rezolvarea cauzelor

Dacă procurorul constată că au fost respectate dispozițiile legale care garantează aflarea adevărului, că urmărirea penală este completă, existând probele necesare și legal administrate, procedează, după caz, astfel:

1. când din materialul de urmărire penală rezultă că fapta există, că a fost săvârșită de învinuit sau de inculpat și că acesta răspunde penal:

a) dacă acțiunea penală nu a fost pusă în mișcare în cursul urmăririi penale, dă rechizitoriu prin care pune în mișcare acțiunea penală și dispune trimiterea în judecată;

b) dacă acțiunea penală a fost pusă în mișcare în cursul urmăririi penale, dă rechizitoriu prin care dispune trimiterea în judecată;

2. dă ordonanță prin care:

a) clasează, scoate de sub urmărire sau încetează urmărirea penală potrivit dispozițiilor [art. 11](#).

Dacă procurorul dispune scoaterea de sub urmărire în temeiul [art. 10](#) lit. b¹), face aplicarea [art. 18¹](#) alin. 3 din Codul penal;

b) suspendă urmărirea penală, atunci când constată existența unei cauze de suspendare a urmăririi.

ART. 263

Cuprinsul rechizitoriului

Rechizitoriul trebuie să se limiteze la fapta și persoana pentru care s-a efectuat urmărirea penală și trebuie să cuprindă, pe lângă mențiunile prevăzute în [art. 203](#), datele privitoare la persoana inculpatului, fapta reținută în sarcina sa, încadrarea juridică, probele pe care se întemeiază învinuirea, măsura preventivă luată și durata acesteia, precum și dispoziția de trimitere în judecată.

În rechizitoriu se arată de asemenea numele și prenumele persoanelor care trebuie citate în instanță, cu indicarea calității lor în proces și locul unde urmează a fi citate.

În cazul când urmărirea penală este efectuată de procuror, rechizitoriul trebuie să cuprindă și datele suplimentare prevăzute în [art. 260](#).

Procurorul întocmește un singur rechizitoriu chiar dacă lucrările urmăririi penale privesc mai multe fapte ori mai mulți învinuiți sau inculpați și chiar dacă se dau acestora rezolvări diferite, potrivit [art. 262](#).

ART. 264

Actul de sesizare a instanței

Rechizitoriul constituie actul de sesizare a instanței de judecată.

Rechizitoriul dat de procurorul de la un parchet ierarhic inferior celui corespunzător instanței competente să judece cauza în fond este supus confirmării procurorului de la parchetul corespunzător acestei instanțe.

Sesizarea instanței de judecată se face de către procurorul care a dat sau, după caz, a confirmat rechizitoriul potrivit alineatului precedent.

În termen de 24 de ore de la darea sau, după caz, confirmarea rechizitoriului, procurorul înaintează

instanței competente dosarul împreună cu numărul necesar de copii de pe rechizitoriu, pentru a fi comunicat inculpaților aflați în stare de deținere.

ART. 265

Restituirea cauzei sau trimiterea la alt organ de urmărire

Când procurorul constată că urmărirea penală nu este completă, sau că nu au fost respectate dispozițiile legale care garantează aflarea adevărului, restituie cauza organului care a efectuat urmărirea penală, sau potrivit dispozițiilor [art. 217](#) trimite cauza la alt organ de urmărire, în vederea completării sau refacerii urmăririi penale.

Când completarea sau refacerea urmăririi penale este necesară numai cu privire la unele fapte sau la unii învinuiți sau inculpați, iar disjungerea nu este posibilă, procurorul dispune restituirea sau trimiterea întregii cauze.

ART. 266

Cuprinsul ordonanței de restituire

Ordonanța de restituire sau de trimitere cuprinde, pe lângă mențiunile arătate în [art. 203](#), indicarea actelor de cercetare penală ce trebuie efectuate ori refăcute, a faptelor sau împrejurărilor ce urmează a fi constatate și a mijloacelor de probă ce urmează a fi folosite.

ART. 267

Dispozițiile privitoare la măsurile preventive, de siguranță sau asigurătorii

În cazul în care procurorul, la întocmirea rechizitoriului potrivit [art. 262](#) pct. 1, consideră că este necesară arestarea inculpatului, fiind întrunite condițiile prevăzute de lege, înaintează instanței, în termen de 24 de ore, rechizitoriul și propunerea de arestare a inculpatului. În același mod procedează procurorul și în cazul în care este necesară luarea măsurilor de siguranță prevăzute în [art. 113](#) și [114](#) din Codul penal. În cazul în care procurorul consideră că se impune luarea măsurilor preventive prevăzute în [art. 145](#) și [145¹](#), dispune aceasta prin rechizitoriu.

În cazurile prevăzute în [art. 262](#) pct. 2, [art. 265](#) și [268](#), procurorul trimite dosarul cauzei la instanță, pentru ca judecătorul care a dispus în cursul urmăririi penale arestarea preventivă sau măsurile de siguranță prevăzute în [art. 113](#) și [114](#) din Codul penal să dispună asupra prelungirii sau revocării acestora. În cazul măsurilor preventive prevăzute în [art. 145](#) și [145¹](#), procurorul dispune revocarea acestor măsuri sau, după caz, trimite dosarul cauzei la instanță cu propunerea de prelungire.

Încheierea prin care instanța dispune cu privire la aceste măsuri se trimite procurorului, care face mențiune despre aceasta în ordonanța de scoatere de sub urmărire penală, de încetare a urmăririi penale, de suspendare a urmăririi penale, de restituire sau de trimitere la organul competent. Prevederile [art. 243](#) alin. 3 și [art. 249](#) alin. 2 se aplică în mod corespunzător.

Procurorul este obligat să dispună asupra menținerii sau revocării măsurilor de siguranță, altele decât cele prevăzute în [art. 113](#) și [114](#) din Codul penal, și a măsurilor asigurătorii luate în cursul urmăririi penale, sau dacă este cazul să ia asemenea măsuri.

ART. 268

Trimiterea la organul competent

Când procurorul constată că pentru vreuna din infracțiunile sau infractorii arătați în [art. 207](#), [208](#) și [209](#) alin. 3 și 4 urmărirea penală s-a făcut de un alt organ decât cel prevăzut în textele menționate, ia măsuri ca urmărirea să fie făcută de organul competent.

În cazul prevăzut în alineatul precedent rămân valabile măsurile asigurătorii luate, actele sau măsurile procesuale confirmate sau încuviințate de procuror, precum și actele procesuale care nu pot fi refăcute.

ART. 269

Obligațiile organelor competente

Organul de cercetare penală sesizat prin trimiterea cauzei potrivit [art. 268](#) procedează la ascultarea învinuitului sau inculpatului și, ținând seama de dispozițiile [art. 268](#) alin. 2, dispune în ce măsură trebuie refăcute celelalte acte procesuale și ce anume acte mai trebuie efectuate în completarea

cercetării penale.

CAP. 6 RELUAREA URMĂRIRII PENALE

ART. 270

Cazurile de reluare

Urmărirea penală este reluată în caz de:

- a) încetare a cauzei de suspendare;
- b) restituire a cauzei de către instanța de judecată în vederea refacerii sau completării urmăririi, ori ca urmare a extinderii acțiunii penale sau a procesului penal;
- c) redeschidere a urmăririi penale.

Reluarea urmăririi penale nu poate avea loc dacă se constată că între timp a intervenit vreunul din cazurile prevăzute în [art. 10](#).

ART. 271

Reluarea după suspendare

Reluarea urmăririi penale după suspendare are loc când se constată că a încetat cauza care a determinat suspendarea. Organul de cercetare penală care constată că a încetat cauza de suspendare înaintează dosarul procurorului pentru a dispune asupra reluării. Reluarea se dispune prin ordonanță.

ART. 272

Reluarea în caz de restituire

Când instanța de judecată a dispus restituirea cauzei în vederea refacerii sau completării urmăririi penale, ori în caz de extindere a acțiunii penale sau a procesului penal, urmărirea se reia pe baza hotărârii prin care instanța a dispus restituirea.

ART. 273

Reluarea în caz de redeschidere a urmăririi

(1) Redeschiderea urmăririi penale în cazul în care s-a dispus încetarea urmăririi penale sau scoaterea de sub urmărire are loc dacă ulterior se constată că nu a existat în fapt cazul care a determinat luarea acestor măsuri sau că a dispărut împrejurarea pe care se întemeia încetarea sau scoaterea de sub urmărire.

(1[^]1) Redeschiderea urmăririi penale are loc, de asemenea, când instanța de judecată, potrivit [art. 278[^]1](#), a admis plângerea împotriva ordonanței sau, după caz, a rezoluției procurorului de scoatere de sub urmărire penală sau de încetare a urmăririi penale ori de clasare și a trimis cauza procurorului în vederea redeschiderii urmăririi penale. În cazul în care instanța, potrivit [art. 278[^]1](#), a admis plângerea împotriva rezoluției de neîncepere a urmăririi penale și a trimis cauza procurorului în vederea începerii urmăririi penale, acesta poate reveni asupra neînceperii urmăririi și dispune începerea urmăririi în condițiile prevăzute de lege.

(1[^]2) În cazurile prevăzute în alin. 1 și 1[^]1, dacă se consideră pe baza datelor din dosar că se justifică luarea unei măsuri preventive, procurorul procedează potrivit [art. 233](#) sau [236](#), care se aplică în mod corespunzător. În ordonanța prin care s-a dispus reluarea urmăririi penale, se face mențiune cu privire la luarea acestor măsuri.

(2) Redeschiderea urmăririi penale se dispune de procuror prin ordonanță.

ART. 274

Durata arestării inculpatului după reluare

În cazurile de reluare a urmăririi penale prevăzute în [art. 270](#) alin. 1 lit. a) și c) și în [art. 273](#), termenul privitor la măsura arestării inculpatului curge de la data luării acestei măsuri, dispozițiile [art. 150](#) aplicându-se în mod corespunzător.

În cazul restituirii cauzei de către instanța de judecată, potrivit [art. 272](#), dacă inculpatul este arestat și instanța menține arestarea preventivă, termenul de 30 de zile curge de la data pronunțării hotărârii.

Instanța trimite dosarul procurorului în termen de 10 zile.

Durata arestării inculpatului poate fi prelungită potrivit [art. 155](#) și [159](#).

CAP. 7

PLÂNGEREA ÎMPOTRIVA MĂSURILOR ȘI ACTELOR DE URMĂRIRE PENALĂ

ART. 275

Dreptul de a face plângere

Orice persoană poate face plângere împotriva măsurilor și actelor de urmărire penală, dacă prin acestea s-a adus o vătămare intereselor sale legitime.

*Alineatul 2 *** Abrogat*

Plângerea se adresează procurorului care supraveghează activitatea organului de cercetare penală și se depune fie direct la acesta, fie la organul de cercetare penală.

Introducerea plângerii nu suspendă aducerea la îndeplinire a măsurii sau a actului care formează obiectul plângerii.

ART. 276

Obligația de înaintare a plângerii

Când plângerea a fost depusă la organul de cercetare penală, acesta este obligat ca în termen de 48 de ore de la primirea ei să o înainteze procurorului împreună cu explicațiile sale, atunci când acestea sunt necesare.

ART. 277

Termenul de rezolvare

Procurorul este obligat să rezolve plângerea în termen de cel mult 20 de zile de la primire și să comunice de îndată persoanei care a făcut plângerea modul în care a fost rezolvată.

ART. 278

Plângerea contra actelor procurorului

(1) Plângerea împotriva măsurilor luate sau a actelor efectuate de procuror ori efectuate pe baza dispozițiilor date de acesta se rezolvă de prim-procurorul parchetului sau, după caz, de procurorul general al parchetului de pe lângă curtea de apel ori de procurorul șef de secție al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

(2) În cazul când măsurile și actele sunt ale prim-procurorului ori ale procurorului general al parchetului de pe lângă curtea de apel sau ale procurorului șef de secție al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție ori au fost luate sau efectuate pe baza dispozițiilor date de către aceștia, plângerea se rezolvă de procurorul ierarhic superior.

(3) În cazul rezoluției de neîncepere a urmăririi penale sau al ordonanței ori, după caz, al rezoluției de clasare, de scoatere de sub urmărire penală sau de încetare a urmăririi penale, plângerea se face în termen de 20 de zile de la comunicarea copiei de pe ordonanță sau rezoluție, persoanelor interesate, potrivit [art. 228](#) alin. 6, [art. 246](#) alin. 1 și [art. 249](#) alin. 2.

(3¹) Rezoluțiile sau ordonanțele prin care se soluționează plângerile împotriva rezoluțiilor sau ordonanțelor de neîncepere a urmăririi penale, de clasare, de scoatere de sub urmărire penală ori de încetare a urmăririi penale, se comunică persoanei care a făcut plângerea și celorlalte persoane interesate.

(4) Dispozițiile [art. 275](#) - 277 se aplică în mod corespunzător.

ART. 278¹

Plângerea în fața instanței împotriva rezoluțiilor sau a ordonanțelor procurorului de netrimiteră în judecată

După respingerea plângerii făcute conform [art. 275](#) - 278 împotriva rezoluției de neîncepere a urmăririi penale sau a ordonanței ori, după caz, a rezoluției de clasare, de scoatere de sub urmărire penală sau de încetare a urmăririi penale, date de procuror, persoana vătămată, precum și orice alte

persoane ale căror interese legitime sunt vătămate pot face plângere în termen de 20 de zile de la data comunicării de către procuror a modului de rezolvare, potrivit [art. 277](#) și [278](#), la instanța careia i-ar reveni, potrivit legii, competența să judece cauza în primă instanță.

În cazul în care prim-procurorul parchetului sau, după caz, procurorul general al parchetului de pe lângă curtea de apel, procurorul șef de secție al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție ori procurorul ierarhic superior nu a soluționat plângerea în termenul de 20 de zile prevăzut în [art. 277](#), termenul de 20 de zile prevăzut în alin. 1 curge de la data expirării termenului de 20 de zile.

Dosarul va fi trimis de parchet instanței în termen de 5 zile de la primirea adresei prin care se cere dosarul.

Persoana față de care s-a dispus neînceperea urmăririi penale, scoaterea de sub urmărire sau încetarea urmăririi, precum și persoana care a făcut plângerea se citează. Neprezentarea acestor persoane legal citate nu împiedică soluționarea cauzei. Când instanța consideră că este absolut necesară prezența persoanei lipsă, poate lua măsuri pentru prezentarea acesteia.

La judecarea plângerii prezența procurorului este obligatorie.

La termenul fixat pentru judecarea plângerii, instanța dă cuvântul persoanei care a făcut plângerea, persoanei față de care s-a dispus neînceperea urmăririi penale, scoaterea de sub urmărire sau încetarea urmăririi și apoi procurorului.

Instanța, judecând plângerea, verifică rezoluția sau ordonanța atacată, pe baza lucrărilor și a materialului din dosarul cauzei și a oricăror înscrisuri noi prezentate.

Instanța pronunță una dintre următoarele soluții:

- a) respinge plângerea, prin sentință, menținând soluția din rezoluția sau ordonanța atacată;
- b) admite plângerea, prin sentință, desființează rezoluția sau ordonanța atacată și trimite cauza procurorului în vederea începerii sau a redeschiderii urmăririi penale, după caz. Dispozițiile [art. 333](#) alin. 2 se aplică în mod corespunzător;
- c) admite plângerea, prin încheiere, desființează rezoluția sau ordonanța atacată și, când probele existente la dosar sunt suficiente pentru judecarea cauzei, reține cauza spre judecare, dispozițiile privind judecarea în primă instanță și căile de atac, aplicându-se în mod corespunzător.

În cazul prevăzut la alin. 8 lit. c), actul de sesizare a instanței, ca primă instanță, îl constituie plângerea persoanei la care se referă alin. 1.

Hotărârea instanței pronunțată potrivit alin. 8 lit. a) și b) poate fi atacată cu recurs de procuror, de persoana care a făcut plângerea, de persoana față de care s-a dispus neînceperea urmăririi penale, scoaterea de sub urmărire penală sau încetarea urmăririi penale, precum și de orice persoane ale căror interese legitime sunt vătămate.

În situația prevăzută în alin. 8 lit. a) persoana în privința căreia instanța, prin hotărâre definitivă, a decis că nu este cazul să se înceapă ori să se redeschidă urmărirea penală, nu mai poate fi urmărită pentru aceeași faptă, afară de cazul când s-au descoperit fapte sau împrejurări noi ce nu au fost cunoscute de organul de urmărire penală și nu a intervenit unul dintre cazurile prevăzute în [art. 10](#).

Instanța este obligată să rezolve plângerea în termen de cel mult 20 de zile de la primire și să comunice, de îndată și motivat, persoanei care a făcut plângerea, modul în care aceasta a fost rezolvată.

CAP. 8

PROCEDURA PLÂNGERII PREALABILE

[ART. 279](#)

Organele cărora li se adresează plângerea

Punerea în mișcare a acțiunii penale se face numai la plângerea prealabilă a persoanei vătămate, în cazul infracțiunilor pentru care legea prevede că este necesară astfel de plângere.

Plângerea prealabilă se adresează:

a) instanței de judecată, în cazul infracțiunilor prevăzute de Codul penal în [art. 180](#), [184](#) alin. 1, [193](#), [205](#), [206](#), [210](#), [213](#) și [220](#), dacă făptuitorul este cunoscut. Când făptuitorul este necunoscut, persoana vătămată se poate adresa organului de cercetare penală pentru identificarea lui.

Aceste prevederi se aplică și în cazul infracțiunilor prevăzute în [art. 193](#), [205](#) și [206](#) din Codul penal, săvârșite prin presă sau orice mijloace de comunicare în masă;

b) organului de cercetare penală sau procurorului, în cazul altor infracțiuni decât cele arătate la lit. a);

c) organului competent să efectueze urmărirea penală, când plângerea prealabilă este îndreptată contra unui judecător, procuror, notar public, militar, judecător și controlor financiar de la camera de conturi județeană, controlor financiar de la Curtea de Conturi sau contra uneia dintre persoanele arătate în [art. 29](#) pct. 1.

ART. 280

Procedura în cazul infracțiunilor flagrante

În caz de infracțiune flagrantă, organul de urmărire penală este obligat să constate săvârșirea acesteia, chiar în lipsa plângerii prealabile.

Dacă infracțiunea săvârșită este dintre cele arătate în [art. 279](#) alin. 2 lit. a), constatările făcute vor fi trimise, la cerere, instanței sesizate prin plângere.

Când infracțiunea săvârșită este dintre cele arătate în [art. 279](#) lit. b) și c), organul de urmărire penală cheamă persoana vătămată și dacă aceasta declară că face plângere prealabilă, după caz, continuă urmărirea penală sau trimite cauza organului competent.

ART. 281

Procedura în caz de conexitate sau de indivizibilitate

În caz de conexitate sau de indivizibilitate între infracțiunile arătate în [art. 279](#) lit. a) - c), dacă disjungerea nu este posibilă, se aplică procedura prevăzută în [art. 35](#).

Aceeași procedură se aplică și în cazul când conexitatea sau indivizibilitatea privește o infracțiune pentru care punerea în mișcare a acțiunii penale se face la plângerea prealabilă și o altă infracțiune pentru care nu se cere plângere prealabilă dacă disjungerea nu este posibilă.

ART. 282

Abrogat.

ART. 283

Conținutul plângerii

Plângerea trebuie să cuprindă descrierea faptei, indicarea autorului, arătarea mijloacelor de probă, indicarea adresei părților și a martorilor, precizarea dacă persoana vătămată se constituie parte civilă și, atunci când este cazul, indicarea persoanei responsabile civilmente.

ART. 284

Termenul de introducere a plângerii

În cazul infracțiunilor pentru care legea prevede că este necesară o plângere prealabilă, aceasta trebuie să fie introdusă în termen de 2 luni din ziua în care persoana vătămată a știut cine este făptuitorul.

Când persoana vătămată este un minor sau un incapabil, termenul de 2 luni curge de la data când persoana îndreptățită a reclama a știut cine este făptuitorul.

ART. 284¹

Lipsa nejustificată a părții vătămate

În cazul infracțiunilor arătate în [art. 279](#) alin. 2 lit. a), lipsa nejustificată a părții vătămate la două termene consecutive în fața primei instanțe este considerată drept retragere a plângerii prealabile.

ART. 285

Plângerea greșit îndreptată

Plângerea prealabilă greșit îndreptată la organul de urmărire penală sau la instanța de judecată se trimite organului competent. În aceste cazuri, plângerea se consideră valabilă, dacă a fost introdusă în termen la organul necompetent.

ART. 286

Schimbarea încadrării faptei

Dacă într-o cauză în care s-au făcut acte de cercetare penală se consideră ulterior că fapta urmează a primi o încadrare juridică pentru care este necesară plângerea prealabilă, organul de cercetare penală cheamă partea vătămată și o întreabă dacă înțelege să facă plângere. În caz afirmativ, organul de cercetare penală, după caz, continuă cercetarea sau trimite dosarul instanței competente. În caz contrar, transmite actele procurorului în vederea încetării urmăririi penale.

Când schimbarea încadrării juridice se face în fața instanței, aceasta cheamă persoana vătămată și o întreabă dacă înțelege să facă plângere pentru infracțiunea respectivă și, după caz, continuă sau încetează procesul penal.

TITLUL II JUDECATA

CAP. 1 DISPOZIȚII GENERALE

ART. 287

Îndatoririle instanței de judecată

Instanța de judecată își exercită atribuțiile în mod activ, în vederea aflării adevărului și a realizării rolului educativ al judecății.

Instanța își formează convingerea pe baza probelor administrate în cauză.

ART. 288

Locul unde se desfășoară judecata

Judecata se desfășoară la sediul instanței. Pentru motive temeinice, instanța poate dispune ca judecata să se desfășoare în alt loc.

ART. 289

Oralitatea, nemijlocirea și contradictorialitatea

Judecata cauzei se face în fața instanței constituită potrivit legii și se desfășoară în ședință, oral, nemijlocit și în contradictoriu.

ART. 290

Publicitatea ședinței de judecată

Ședința de judecată este publică. Minorii sub 16 ani nu pot asista la ședința de judecată.

Dacă judecarea în ședință publică ar putea aduce atingere unor interese de stat, moralei, demnității sau vieții intime a unei persoane, instanța, la cererea procurorului, a părților ori din oficiu, poate declara ședință secretă pentru tot cursul sau pentru o anumită parte a judecării cauzei.

Declararea ședinței secrete se face în ședință publică, după ascultarea părților prezente și a procurorului când participă la judecată.

În timpul cât ședința este secretă, nu sunt admiși în sala de ședință decât părțile, reprezentanții acestora, apărătorii și celelalte persoane chemate de instanță în interesul cauzei.

ART. 291

Citarea părților la judecată

Judecata poate avea loc numai dacă părțile sunt legal citate și procedura este îndeplinită.

Neprezentarea părților citate nu împiedică judecarea cauzei. Când instanța consideră că este necesară prezența uneia dintre părțile lipsă, poate lua măsuri pentru prezentarea acesteia, amânând în acest scop judecata.

Partea prezentă la un termen nu mai este citată pentru termenele ulterioare, chiar dacă ar lipsi la vreunul dintre aceste termene.

Când judecata se amână, martorii, experții și interpreții prezenți iau în cunoștință noul termen de

judecată.

La cererea persoanelor care iau termenul în cunoștință, instanța le înmânează citații, spre a le servi drept justificare la locul de muncă, în vederea prezentării la noul termen.

Când judecata rămâne în continuare, părțile și celelalte persoane care participă la proces nu se mai citează.

Militarii sunt citați la fiecare termen.

Deținuții sunt citați, de asemenea, la fiecare termen.

ART. 292

Compunerea instanței

Instanța judecă în complet de judecată, a cărui compunere este cea prevăzută de lege.

Completul de judecată trebuie să rămână același în tot cursul judecării cauzei. Când aceasta nu este posibil, completul se poate schimba până la începerea dezbaterilor.

După începerea dezbaterilor, orice schimbare intervenită în compunerea completului atrage reluarea de la început a dezbaterilor.

ART. 293

Judecata de urgență în cauzele cu deținuți

Judecata în cauzele în care sunt inculpați arestați preventiv se face de urgență și cu precădere. Judecata se face cu precădere și atunci când unii dintre inculpați sunt deținuți în altă cauză. Când instanța găsește necesar și aceasta este posibil, face în cauză aplicația dispozițiilor cu privire la disjungere.

ART. 294

Asigurarea apărării

În cauzele în care desemnarea unui apărător din oficiu este obligatorie, președintele instanței, o dată cu fixarea termenului de judecată, ia măsuri pentru desemnarea apărătorului.

Inculpatul, celelalte părți și apărătorii au dreptul să ia cunoștință de dosar în tot cursul judecării.

Când inculpatul se află în stare de deținere, președintele instanței ia măsuri ca acesta să-și poată exercita dreptul prevăzut în alineatul precedent și să poată lua contact cu apărătorul său.

ART. 295

Alte măsuri pregătitoare

Președintele completului de judecată are îndatorirea să ia din timp toate măsurile necesare, pentru ca la termenul de judecată fixat judecarea cauzei să nu sufere amânare.

De asemenea, se îngrijește ca lista cauzelor fixate pentru judecată să fie întocmită și afișată la instanță, spre vedere, cu 24 de ore înaintea termenului de judecată.

La întocmirea listei se ține seama de data intrării cauzelor la instanță, dându-se întâietate cauzelor în care sunt deținuți și celor cu privire la care legea prevede că judecata se face de urgență.

ART. 296

Atribuțiile președintelui completului

Președintele conduce ședința, îndeplinind toate îndatoririle pe care le are de la lege și decide asupra cererilor formulate de părți, dacă rezolvarea acestora nu este dată în căderea completului.

În cursul judecării întrebările se pun prin mijlocirea președintelui. Acesta poate încuviința ca întrebările să fie adresate direct.

ART. 297

Strigarea cauzei și apelul celor citați

Președintele anunță, potrivit ordinii de pe lista de ședință, cauza a cărei judecare este la rând, dispunând facerea apelului părților și al celorlalte persoane citate, și constată care din ele s-au prezentat.

Părțile se pot prezenta și participa la judecată chiar dacă nu au fost citate sau nu au primit citația, președintele având îndatorirea să stabilească identitatea acestora.

ART. 298

Asigurarea ordinii și solemnității ședinței

Președintele veghează asupra menținerii ordinii și solemnității ședinței, putând lua măsurile necesare în acest scop.

Președintele poate limita accesul publicului la ședința de judecată, ținând seama de mărimea sălii de ședință.

Părțile și persoanele care asistă la ședința de judecată sunt obligate să păstreze disciplina ședinței.

Când o parte sau oricare altă persoană tulbură ședința sau nesocotește măsurile luate, președintele îi atrage atenția să respecte disciplina, iar în caz de repetare ori de abateri grave, dispune îndepărtarea ei din sală.

Partea îndepărtată este chemată în sală înainte de începerea dezbaterilor. Președintele îi aduce la cunoștință actele esențiale efectuate în lipsă și îi citește declarațiile celor ascultați.

ART. 299

Constatarea infracțiunilor de audiență

Dacă în cursul ședinței se săvârșește o faptă prevăzută de legea penală, președintele constată acea faptă și identifică pe făptuitor. Procesul-verbal întocmit se trimite procurorului.

Instanța, dacă este cazul, poate dispune arestarea preventivă a învinuitului, iar președintele emite un mandat de arestare a acestuia. Despre luarea acestei măsuri se face mențiune în încheierea de ședință. Cel învinuit este trimis de îndată procurorului împreună cu procesul-verbal și cu mandatul de arestare.

ART. 300

Verificarea sesizării instanței

Instanța este datoare să verifice din oficiu, la prima înfățișare, regularitatea actului de sesizare.

În cazul când se constată că sesizarea nu este făcută potrivit legii, iar neregularitatea nu poate fi înlăturată de îndată și nici prin acordarea unui termen în acest scop, dosarul se restituie organului care a întocmit actul de sesizare, în vederea refacerii acestuia.

*Alineatul 3 *** Abrogat*

ART. 300¹

Menținerea arestării inculpatului la primirea dosarului

După înregistrarea dosarului la instanță, în cauzele în care inculpatul este trimis în judecată în stare de arest, instanța este datoare să verifice din oficiu, în camera de consiliu, legalitatea și temeinicia arestării preventive, înainte de expirarea duratei arestării preventive.

Dacă instanța constată că temeiurile care au determinat arestarea preventivă au încetat sau că nu există temeiuri noi care să justifice privarea de libertate, dispune, prin încheiere, revocarea arestării preventive și punerea de îndată în libertate a inculpatului.

Când instanța constată că temeiurile care au determinat arestarea impun în continuare privarea de libertate sau că există temeiuri noi care justifică privarea de libertate, instanța menține, prin încheiere motivată, arestarea preventivă. Dispozițiile [art. 159](#) alin. 3, 4, 5, 7 și 11 se aplică în mod corespunzător.

Încheierea poate fi atacată cu recurs, aplicându-se dispozițiile [art. 160^a](#) alin. 2.

ART. 300²

Verificări privind arestarea inculpatului în cursul judecății

În cauzele în care inculpatul este arestat, instanța legal sesizată este datoare să verifice, în cursul judecății, legalitatea și temeinicia arestării preventive, procedând potrivit [art. 160^b](#).

ART. 301

Drepturile procurorului și ale părților în instanță

În cursul judecății, procurorul și oricare dintre părți pot formula cereri, ridica excepții și pune concluzii.

Partea vătămată poate formula cereri, ridica excepții și pune concluzii cu privire la latura penală a cauzei. În caz de concurs de infracțiuni sau de conexitate, dreptul părții vătămate se limitează la fapta care i-a cauzat vătămarea.

Partea civilă poate formula cereri, ridica excepții și pune concluzii în măsura în care acestea au legătură cu pretențiile sale civile.

ART. 302

Rezolvarea chestiunilor incidente

Instanța este obligată să pună în discuție cererile și excepțiile arătate în [art. 301](#) sau excepțiile ridicate din oficiu și să se pronunțe asupra lor prin încheiere motivată.

Instanța se pronunță prin încheiere motivată și asupra tuturor măsurilor luate în cursul judecății.

ART. 303

Suspendarea judecății

Când se constată pe baza unei expertize medico-legale că inculpatul suferă de o boală gravă, care îl împiedică să participe la judecată, instanța dispune, prin încheiere, suspendarea procesului penal până când starea sănătății inculpatului va permite participarea acestuia la judecată.

Dacă sunt mai mulți inculpați, iar temeiul suspendării privește numai pe unul dintre ei și disjungerea nu este posibilă, se dispune suspendarea întregii cauze.

Încheierea dată în primă instanță prin care s-a dispus suspendarea cauzei poate fi atacată separat cu recurs. Recursul nu suspendă executarea.

Procesul penal se reia din oficiu de îndată ce inculpatul poate participa la judecată.

Instanța este obligată să se informeze periodic dacă mai subsistă cauza care a determinat suspendarea procesului penal.

Instanța suspendă, prin încheiere motivată, judecata și în cazul în care a fost ridicată o excepție de neconstituționalitate. Suspendarea se dispune până la soluționarea de către Curtea Constituțională a excepției. Dacă inculpatul este arestat, se aplică în mod corespunzător prevederile [art. 300²](#), iar dacă față de acesta s-a dispus măsura obligării de a nu părăsi localitatea sau măsura obligării de a nu părăsi țara, se aplică, în mod corespunzător, [art. 145](#) și [145¹](#). Încheierea este supusă recursului în termen de 5 zile de la data pronunțării.

ART. 304

Note privind desfășurarea ședinței de judecată

Desfășurarea ședinței de judecată se înregistrează cu mijloace tehnice audio.

În cursul ședinței de judecată greșierul ia note cu privire la desfășurarea procesului. Procurorul și părțile pot cere citirea notelor și vizarea lor de către președinte.

În caz de contestare, de către participanții la proces, a notelor greșierului, acestea vor fi verificate și, eventual, completate ori rectificate pe baza înregistrărilor din ședința de judecată.

După terminarea ședinței de judecată, participanții la proces primesc, la cerere, câte o copie de pe notele greșierului.

Notele greșierului pot fi contestate până la termenul următor.

ART. 305

Încheierea de ședință

Desfășurarea procesului în ședința de judecată se consemnează într-o încheiere care cuprinde:

- a) ziua, luna, anul și denumirea instanței;
- b) mențiunea dacă ședința a fost sau nu publică;
- c) numele și prenumele judecătorilor, procurorului și greșierului;
- d) numele și prenumele părților, apărătorilor și ale celorlalte persoane care participă în proces și care au fost prezente la judecată, precum și ale celor care au lipsit, cu arătarea calității lor procesuale și cu mențiunea privitoare la îndeplinirea procedurii;
- e) enunțarea faptei pentru care inculpatul a fost trimis în judecată și textele de lege în care a fost încadrată fapta;
- f) înscrisurile care s-au citit în ședință;
- g) cererile de orice natură formulate de procuror, de părți și de ceilalți participanți la proces;
- h) concluziile procurorului și ale părților;

i) măsurile luate în cursul ședinței.

Încheierea se întocmește de grefier în 24 de ore de la terminarea ședinței și se semnează de președintele completului de judecată și de grefier.

Când hotărârea se pronunță în ziua în care a avut loc judecata, nu se întocmește o încheiere separată.

ART. 306

Soluționarea cauzei

Deliberarea și pronunțarea hotărârii se fac de îndată după încheierea dezbaterilor. Pentru motive temeinice, deliberarea și pronunțarea pot fi amânate cel mult 15 zile.

ART. 307

Deliberarea

La deliberare iau parte numai membrii completului în fața căruia a avut loc dezbaterile.

Completul de judecată deliberează în secret.

ART. 308

Luarea hotărârii

Hotărârea trebuie să fie rezultatul acordului membrilor completului de judecată asupra soluțiilor date chestiunilor supuse deliberării.

Când unanimitatea nu poate fi întrunită, hotărârea se ia cu majoritate.

Dacă din deliberare rezultă mai mult decât două păreri, judecătorul care opinează pentru soluția cea mai severă trebuie să se alăture celei mai apropiate de părerea sa.

Motivarea opiniei separate este obligatorie.

Dacă completul de judecată este format din doi judecători și unanimitatea nu poate fi întrunită, judecarea cauzei se reia în complet de divergență.

ART. 309

Minuta

Rezultatul deliberării se consemnează într-o minută, care trebuie să aibă conținutul prevăzut pentru dispozitivul hotărârii. Minuta se semnează de membrii completului de judecată.

ART. 310

Pronunțarea hotărârii

Hotărârea se pronunță în ședință publică de către președintele completului de judecată asistat de grefier.

La pronunțarea hotărârii părțile nu se citează. Hotărârea se redactează în cel mult 20 de zile de la pronunțare.

[ART. 311](#)

Felul hotărârilor

Hotărârea prin care cauza este soluționată de prima instanță de judecată sau prin care aceasta se dezinvestește fără a soluționa cauza se numește sentință.

Hotărârea prin care instanța se pronunță asupra apelului, recursului, recursului în interesul legii, precum și hotărârea pronunțată de instanța de recurs în rejudecarea cauzei se numește decizie.

Toate celelalte hotărâri date de instanțe în cursul judecării se numesc încheieri.

ART. 312

Redactarea și semnarea hotărârii

Sentința sau decizia se redactează de unul din judecătorii care au participat la soluționarea cauzei și se semnează de toți membrii completului și de grefier.

În caz de împiedicare a vreunui dintre membrii completului de judecată de a semna, hotărârea se semnează în locul acestuia de președintele completului. Dacă și președintele completului este împiedicat a semna, hotărârea se semnează de președintele instanței. Când împiedicarea privește pe grefier, hotărârea se semnează de grefierul șef. În toate cazurile se face mențiune pe hotărâre despre cauza care a determinat împiedicarea.

CAP. 2 JUDECATA ÎN PRIMĂ INSTANȚĂ

Secțiunea I Desfășurarea judecării cauzelor

ART. 313

Măsurile premergătoare

Președintele instanței, primind dosarul cauzei, fixează de îndată termen de judecată și dispune citarea persoanelor care trebuie să fie chemate la judecată. În cazul în care inculpatul nu locuiește în țară, se aplică în mod corespunzător dispozițiile [art. 237](#) alin. 2.

Citația trebuie să fie înmănată inculpatului cu cel puțin 5 zile înaintea termenului fixat.

În cauzele în care inculpatul este trimis în judecată în stare de arest, președintele instanței, la primirea dosarului, fixează un termen care, potrivit [art. 300¹](#), nu poate fi mai mare de 48 de ore, înăuntrul căruia se comunică citația împreună cu o copie a actului de sesizare a instanței.

ART. 314

Prezența inculpatului la judecată

Judecata nu poate avea loc decât în prezența inculpatului, când acesta se află în stare de deținere. Aducerea inculpatului arestat la judecată este obligatorie.

ART. 315

Participarea procurorului

Procurorul este obligat să participe la ședințele de judecată ale judecătorilor, în cauzele în care instanța de judecată a fost sesizată prin rechizitoriul, în cauzele în care legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa închisorii de 3 ani sau mai mare ori în cauzele în care unul dintre inculpați se află în stare de detenție sau în vreuna dintre situațiile prevăzute în [art. 171](#) alin. 2, precum și în cazul în care se dispune înlocuirea pedepsei amenzii cu cea a închisorii. La ședințele de judecată privind alte infracțiuni, procurorul participă când consideră necesar.

La ședințele de judecată ale celorlalte instanțe, participarea procurorului este obligatorie în toate cazurile.

ART. 316

Rolul procurorului

În desfășurarea cercetării judecătorești și a dezbaterilor, procurorul exercită rolul său activ în vederea aflării adevărului și a respectării dispozițiilor legale. Procurorul este liber să prezinte concluziile pe care le consideră întemeiate, potrivit legii, ținând seama de probele administrate.

Cererile și concluziile procurorului trebuie să fie motivate.

Când cercetarea judecătorească nu confirmă învinuirea sau când a intervenit vreuna din cauzele de încetare a procesului penal prevăzute în [art. 10](#) lit. f) - h) și j), procurorul pune, după caz, concluzii de achitare a inculpatului sau de încetare a procesului penal.

ART. 317

Obiectul judecării

Judecata se mărginește la fapta și la persoana arătată în actul de sesizare a instanței, iar în caz de extindere a procesului penal, și la fapta și persoana la care se referă extinderea.

ART. 318

Verificări privitoare la inculpat

La termenul de judecată, după strigarea cauzei și apelul părților, președintele verifică identitatea inculpatului. În cazul când inculpatul se află în stare de deținere, președintele se încredințează dacă a primit în termenul prevăzut în [art. 313](#) alin. 3 copia actului de sesizare a instanței. Când actul nu a fost comunicat, dacă inculpatul cere, judecata se amână, iar președintele îi înmânează o copie de pe actul de sesizare a instanței, făcându-se mențiune despre aceasta în încheierea de ședință.

De asemenea, judecata se amână la cererea inculpatului, când comunicarea s-a făcut cu mai puțin de 3 zile înaintea termenului de judecată.

ART. 319

Măsuri premergătoare privind martorii, experții și interpreții

După apelul martorilor, experților și interpreților, președintele cere martorilor prezenți să părăsească sala de ședință și le pune în vedere să nu se îndepărteze fără încuviințarea sa.

Experții rămân în sala de ședință, afară de cazul în care instanța dispune altfel.

Martorii, experții și interpreții prezenți pot fi ascultați, chiar dacă nu au fost citați sau nu au primit citație, însă numai după ce s-a stabilit identitatea lor, ținându-se seama de dispozițiile [art. 86^1](#) și următoarele.

ART. 320

Lămuriri, excepții și cereri

Președintele explică persoanei vătămate că se poate constitui parte civilă sau că poate participa ca parte vătămată în proces.

Președintele întreabă pe procuror și pe părți dacă au de formulat excepții, cereri sau propun efectuarea de probe noi.

În cazul când se propun noi probe, trebuie să se arate faptele și împrejurările ce urmează a fi dovedite, mijloacele prin care pot fi administrate aceste probe, locul unde se află aceste mijloace, iar în ce privește martorii și experții, identitatea și adresa acestora.

Procurorul și părțile pot cere administrarea de probe noi și în cursul cercetării judecătorești.

ART. 321

Ordinea cercetării judecătorești

Instanța începe efectuarea cercetării judecătorești, când cauza se află în stare de judecată.

Ordinea de efectuare a actelor de cercetare judecătorească este cea prevăzută în dispozițiile cuprinse în prezenta secțiune.

Instanța poate dispune unele schimbări ale ordinii, când aceasta este necesar pentru buna desfășurare a cercetării judecătorești. Când inculpatul este prezent, schimbarea ordinii nu poate fi dispusă decât după ascultarea acestuia.

ART. 322

Începerea cercetării judecătorești

Președintele dispune ca grefierul să dea citire actului de sesizare a instanței, după care explică inculpatului în ce constă învinuirea ce i se aduce. Totodată lămurește pe inculpat cu privire la dreptul pe care îl are de a pune întrebări coinculpaților, celorlalte părți, martorilor, experților, precum și de a da explicații în tot cursul cercetării judecătorești, când socotește că este necesar.

ART. 323

Ascultarea inculpatului

Instanța procedează apoi la ascultarea inculpatului.

Inculpatul este lăsat să arate tot ce știe despre fapta pentru care a fost trimis în judecată, apoi i se pot pune întrebări de către președinte și ceilalți membri ai completului, precum și de către procuror, de partea vătămată, de partea civilă, de partea responsabilă civilmente, de ceilalți inculpați și de apărătorul inculpatului a cărui ascultare se face.

Instanța respinge întrebările care nu sunt necesare în cauză.

Inculpatul poate fi reascultat ori de câte ori este necesar.

ART. 324

Ascultarea coinculpaților

Dacă sunt mai mulți inculpați, ascultarea fiecăruia dintre ei se face în prezența celorlalți inculpați.

Când interesul aflării adevărului cere, instanța poate dispune ascultarea vreunuia dintre inculpați, fără ca ceilalți să fie de față.

Declarațiile luate separat sunt citite în mod obligatoriu celorlalți inculpați, după ascultarea lor.

Inculpatul poate fi din nou ascultat în prezența celorlalți inculpați sau a unora dintre ei.

ART. 325

Citirea declarațiilor anterioare ale inculpatului

Când inculpatul nu-și mai amintește anumite fapte sau împrejurări sau când există contradicții între declarațiile făcute de inculpat în instanță și cele date anterior, președintele cere acestuia explicații, putând da citire, în întregime sau în parte, declarațiilor anterioare.

Când inculpatul refuză să dea declarații, instanța dispune citirea declarațiilor pe care acesta le-a dat anterior.

ART. 326

Ascultarea celorlalte părți

După ascultarea inculpatului se procedează la ascultarea celorlalte părți. Dispozițiile [art. 322](#) - 324 și [325](#) alin. 1 se aplică în mod corespunzător și la ascultarea acestora.

[ART. 327](#)

Ascultarea martorului, expertului sau interpretului

Instanța trece apoi la ascultarea martorilor potrivit [art. 323](#) și [325](#), care se aplică în mod corespunzător. După ce martorului i s-au pus întrebări de instanță și de procuror, el este întrebat de partea care l-a propus și apoi de celelalte părți.

Martorul care posedă un înscris în legătură cu depoziția făcută poate să-l citească în instanță. Procurorul și părțile au dreptul să examineze înscrisul, iar instanța poate dispune reținerea înscrisului la dosar, în original sau în copie.

Dacă ascultarea vreunui dintre martori nu mai este posibilă, instanța dispune citirea depoziției date de acesta în cursul urmăririi penale și va ține seama de ea la judecarea cauzei.

Instanța dispune citirea declarațiilor anterioare și atunci când martorul face declarații care sunt în contradicție cu cele date anterior.

Dacă unul sau mai mulți martori lipsesc, instanța poate dispune motivat fie continuarea judecării, fie amânarea cauzei. Martorul a cărui lipsă nu este justificată poate fi adus silit.

Dispozițiile prevăzute în alineatele precedente se aplică în mod corespunzător și în caz de ascultare a expertului sau interpretului.

Dispozițiile [art. 86¹](#) - 86⁴ se aplică în mod corespunzător, atunci când este cazul.

[ART. 327¹](#)

Declarațiile inculpaților, ale martorilor ori ale altor persoane audiate în cauză, inclusiv întrebările adresate acestora de oricare dintre părți sau de instanța de judecată, se consemnează întocmai în condițiile prevăzute de [art. 304](#).

ART. 328

Măsuri privitoare la martori

Martorii ascultați rămân în sală, la dispoziția instanței, până la terminarea actelor de cercetare judecătorească care se efectuează în ședința respectivă. Dacă instanța găsește necesar, poate dispune retragerea lor sau a unora dintre ei, din sala de ședință, în vederea reaudierii ori a confruntării lor.

Instanța, luând concluziile procurorului și ale părților, poate încuviința plecarea martorilor după ascultarea lor.

ART. 329

Renunțarea la martori

Procurorul și părțile pot renunța la martorii pe care i-au propus.

După punerea în discuție a renunțării, instanța poate dispune ca martorii să nu fie ascultați, dacă audierea nu mai este necesară.

Dacă în cursul cercetării judecătorești administrarea unei probe anterior admisă apare inutilă, instanța, după ce ascultă procurorul și părțile, poate dispune ca acea probă să nu mai fie administrată.

ART. 330

Prezentarea mijloacelor materiale de probă

Când în cauza supusă judecării există mijloace materiale de probă, instanța, din oficiu sau la cerere, dispune, dacă este necesar, aducerea și prezentarea acestora.

ART. 331

Amânarea pentru probe noi

Dacă din cercetarea judecătorească rezultă că pentru lămurirea faptelor sau împrejurărilor cauzei este necesară administrarea unor probe noi și dacă nu este cazul să facă aplicarea [art. 333](#), instanța dispune fie judecarea cauzei în continuare, fie amânarea ei.

ART. 332

Cercetarea penală efectuată de un organ incompetent

Când se constată înainte de terminarea cercetării judecătorești că în cauza supusă judecării s-a efectuat cercetare penală de un alt organ decât cel competent, instanța se desesizează și restituie cauza procurorului, care procedează potrivit [art. 268](#) alin. 1.

Cauza nu se restituie atunci când constatarea prevăzută în alineatul precedent are loc după începerea dezbaterilor sau când instanța în urma cercetării judecătorești schimbă încadrarea juridică a faptei într-o altă infracțiune pentru care cercetarea penală ar fi revenit altui organ de cercetare.

Împotriva hotărârii de desesizare se poate face recurs de către procuror și de orice persoană ale cărei interese au fost vătămate prin hotărâre.

Dosarul este trimis procurorului, imediat după rămânerea definitivă a hotărârii la prima instanță sau în cel mult 5 zile de la pronunțarea hotărârii de către instanța de recurs. În cazul în care inculpatul este arestat, dosarul va fi trimis procurorului după judecarea recursului împotriva încheierii privind arestarea preventivă.

ART. 333

Restituirea pentru completarea urmăririi

În tot cursul judecării instanța se poate desesiza și restitui dosarul procurorului, când din administrarea probelor sau din dezbateri rezultă că urmărirea penală nu este completă și că în fața instanței nu s-ar putea face completarea acesteia decât cu mare întârziere.

Instanța este obligată să arate motivele pentru care, potrivit alineatului precedent, a dispus restituirea, indicând totodată faptele și împrejurările ce urmează a fi constatate și prin ce anume mijloace de probă.

Dispozițiile [art. 332](#) alin. 3 și 4 se aplică în mod corespunzător.

ART. 334

Schimbarea încadrării juridice

Dacă în cursul judecării se consideră că încadrarea juridică dată faptei prin actul de sesizare urmează a fi schimbată, instanța este obligată să pună în discuție noua încadrare și să atragă atenția inculpatului că are dreptul să ceară lăsarea cauzei mai la urmă sau eventual amânarea judecării, pentru a-și pregăti apărarea.

ART. 335

Extinderea acțiunii penale pentru alte acte materiale

Dacă în cursul judecării se descoperă în sarcina inculpatului date cu privire și la alte acte materiale, care intră în conținutul infracțiunii pentru care a fost trimis în judecată, instanța, prin încheiere, extinde acțiunea penală cu privire și la aceste acte și procedează, după caz, fie la judecarea infracțiunii în întregul ei, fie la restituirea cauzei procurorului potrivit dispozițiilor [art. 333](#), în vederea completării urmăririi penale.

Dacă cu privire la unele din actele care intră în conținutul aceleiași infracțiuni s-a pronunțat anterior o hotărâre definitivă, instanța reunește cauza cu aceea în care s-a dat hotărârea definitivă, pronunțând o nouă hotărâre în raport cu toate actele care intră în conținutul infracțiunii și desființează hotărârea anterioară.

Instanța este obligată, dacă reține cauza spre judecată, să pună în discuție actele cu privire la care s-a dispus extinderea, făcând aplicația în ce privește încadrarea juridică și a dispozițiilor [art. 334](#).

În caz de restituire se aplică dispozițiile [art. 332](#) alin. 3 și 4.

ART. 336

Extinderea procesului penal pentru alte fapte

Când în cursul judecății se descoperă în sarcina inculpatului date cu privire la săvârșirea unei alte fapte prevăzute de legea penală, având legătură cu infracțiunea pentru care este trimis în judecată, procurorul poate cere extinderea procesului penal și în ce privește această faptă, iar când instanța găsește cererea întemeiată, o admite și:

a) dacă procurorul declară că pune în mișcare acțiunea penală, procedează la judecarea cauzei și cu privire la această infracțiune;

b) dacă procurorul declară că nu pune în mișcare acțiunea penală, dar cere trimiterea cauzei la procuror în condițiile [art. 333](#), instanța poate reveni asupra extinderii procesului penal sau poate dispune trimiterea la procuror.

Dacă procurorul nu participă la judecată și sunt întrunite condițiile prevăzute în alin. 1, instanța extinde din oficiu procesul penal și procedează fie la judecarea cauzei, fie la trimiterea ei la procuror potrivit alineatului precedent.

Dispozițiile [art. 335](#) alin. 3 sunt aplicabile în mod corespunzător, iar în caz de trimitere la procuror se aplică dispozițiile [art. 332](#) alin. 3 și 4.

ART. 337

Extinderea procesului penal cu privire la alte persoane

În cursul judecății, când se descoperă date cu privire la participarea și a unei alte persoane la săvârșirea faptei prevăzute de legea penală pusă în sarcina inculpatului sau date cu privire la săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală de către o altă persoană, dar în legătură cu fapta inculpatului, procurorul poate cere extinderea procesului penal cu privire la acea persoană.

Dacă instanța găsește cererea întemeiată, o admite și procedează potrivit dispozițiilor [art. 336](#), care se aplică în mod corespunzător.

ART. 338

Dispoziții privind măsurile preventive, de siguranță și asigurătorii

În cazurile de restituire potrivit [art. 332](#), [333](#) și [335](#) și de trimitere a dosarului la procuror în cazurile prevăzute în [art. 336](#) și [337](#), instanța dispune asupra măsurilor preventive, asupra măsurilor de siguranță prevăzute în [art. 113](#) și [114](#) din Codul penal, asupra măsurilor asigurătorii, cu privire la persoanele în privința cărora s-a dispus restituirea cauzei sau trimiterea dosarului la procuror.

Când inculpatul este arestat, instanța trimite dosarul la procuror cu cel puțin 8 zile înainte de expirarea mandatului de arestare. Procurorul procedează potrivit dispozițiilor [art. 155](#), [156](#) și [159](#).

ART. 339

Terminarea cercetării judecătorești

Înainte de a declara terminată cercetarea judecătorească, președintele întreabă pe procuror și pe părți dacă mai au de dat explicații ori de formulat cereri noi pentru completarea cercetării judecătorești.

Dacă nu s-au formulat cereri sau dacă cererile formulate au fost respinse, ori dacă s-au efectuat completările cerute, președintele declară terminată cercetarea judecătorească.

ART. 340

Dezbaterile și ordinea în care se dă cuvântul

După terminarea cercetării judecătorești se trece la dezbateri, dându-se cuvântul în următoarea ordine: procurorului, părții vătămate, părții civile, părții responsabile civilmente și inculpatului.

Președintele poate da cuvântul și în replică, respectându-se aceeași ordine.

Președintele are dreptul să întrerupă pe cei care au cuvântul, dacă în susținerile lor depășesc limitele cauzei ce se judecă.

Pentru motive temeinice dezbaterile pot fi întrerupte. Întreruperea nu poate fi mai mare de 5 zile.

ART. 341

Ultimul cuvânt al inculpatului

Președintele înainte de a încheia dezbaterile dă ultimul cuvânt inculpatului personal.

În timpul în care inculpatul are ultimul cuvânt, nu i se pot pune întrebări. Dacă inculpatul relevă fapte sau împrejurări noi, esențiale pentru soluționarea cauzei, instanța dispune reluarea cercetării judecătorești.

ART. 342

Concluzii scrise

Instanța, când socotește necesar, poate cere părților, după închiderea dezbaterilor, să depună concluzii scrise.

Procurorul și părțile pot depune concluzii scrise, chiar dacă nu au fost cerute de instanță.

Secțiunea II

Deliberarea și hotărârea instanței

ART. 343

Obiectul deliberării

Completul de judecată deliberează mai întâi asupra chestiunilor de fapt și apoi asupra chestiunilor de drept.

Deliberarea poartă asupra existenței faptei și vinovăției făptuitorului, asupra stabilirii pedepsei, asupra măsurii educative ori măsurii de siguranță când este cazul să fie luată, precum și asupra computării reținerii și arestării preventive.

Completul de judecată deliberează și asupra reparării pagubei produse prin infracțiune, asupra măsurilor preventive și asigurătorii, mijloacelor materiale de probă, cheltuielilor judiciare, precum și asupra oricărei alte probleme privind justa soluționare a cauzei.

Toți membrii completului de judecată au îndatorirea să-și spună părerea asupra fiecărei chestiuni.

Președintele își spune părerea cel din urmă.

ART. 344

Reluarea cercetării judecătorești sau a dezbaterilor

Dacă în cursul deliberării instanța găsește că o anumită împrejurare trebuie lămurită și că este necesară reluarea cercetării judecătorești, repune cauza pe rol.

Dacă lămurirea acelei împrejurări se poate face numai prin reluarea dezbaterilor, instanța o va pune în discuție în aceeași ședință, dacă este posibil, sau în altă ședință în continuare.

ART. 345

Rezolvarea acțiunii penale

Instanța hotărăște prin sentință asupra învinuirii aduse inculpatului, pronunțând, după caz, condamnarea, achitarea sau încetarea procesului penal.

Condamnarea se pronunță dacă instanța constată că fapta există, constituie infracțiune și a fost săvârșită de inculpat.

Achitarea sau încetarea procesului penal se pronunță potrivit [art. 11](#) pct. 2.

Când instanța a constatat că există cazul prevăzut în [art. 10](#) lit. b¹), o dată cu achitarea face și aplicarea [art. 18¹](#) alin. 3 din Codul penal.

Dacă instanța a dispus înlocuirea răspunderii penale, o dată cu încetarea procesului penal face aplicarea [art. 91](#) din Codul penal.

[ART. 346](#)

Rezolvarea acțiunii civile

În caz de condamnare, achitare sau încetare a procesului penal, instanța se pronunță prin aceeași sentință și asupra acțiunii civile.

Când achitarea s-a pronunțat pentru cazul prevăzut în [art. 10](#) alin. 1 lit. b¹) ori pentru că instanța a constatat existența unei cauze care înlătură caracterul penal al faptei sau pentru că lipsește vreunul dintre elementele constitutive ale infracțiunii, instanța poate obliga la repararea pagubei materiale și a daunelor morale, potrivit legii civile.

Nu pot fi acordate despăgubiri civile în cazul când achitarea s-a pronunțat pentru că fapta imputată nu există, ori nu a fost săvârșită de inculpat.

Instanța penală nu soluționează acțiunea civilă când pronunță achitarea pentru cazul prevăzut în [art. 10](#) lit. b), ori când pronunță încetarea procesului penal pentru vreunul din cazurile prevăzute în [art. 10](#) lit. f) și j).

ART. 347

Rezolvarea separată a acțiunii civile

Instanța poate dispune disjungerea acțiunii civile și amânarea judecării acesteia într-o altă ședință, în cazul când rezolvarea pretențiilor civile ar provoca întârzierea soluționării acțiunii penale.

[ART. 348](#)

Rezolvarea separată a acțiunii civile

Instanța, chiar dacă nu există constituire de parte civilă, se pronunță asupra reparării pagubei materiale și a daunelor morale în cazurile prevăzute în [art. 17](#), iar în celelalte cazuri numai cu privire la restituirea lucrului, desființarea totală sau parțială a unui înscris și restabilirea situației anterioare săvârșirii infracțiunii.

ART. 349

Cheltuielile judiciare

Instanța se pronunță prin hotărâre și asupra cheltuielilor judiciare, potrivit dispozițiilor prevăzute în [art. 189](#) - 193.

[ART. 350](#)

Măsuri cu privire la starea de libertate

Instanța are obligația ca prin hotărâre să se pronunțe cu privire la luarea, menținerea sau revocarea măsurii arestării inculpatului.

În caz de achitare sau de încetare a procesului penal, instanța dispune punerea de îndată în libertate a inculpatului arestat preventiv.

De asemenea, instanța dispune punerea de îndată în libertate a inculpatului arestat preventiv, atunci când pronunță:

- a) o pedeapsă cu închisoare cel mult egală cu durata reținerii și arestării preventive;
- b) o pedeapsă cu închisoare, cu suspendarea condiționată a executării ori cu suspendarea executării sub supraveghere sau cu executare la locul de muncă;
- c) amenda;
- d) o măsură educativă.

Hotărârea pronunțată în cazul alineatelor precedente cu privire la arestarea inculpatului este executorie.

Când potrivit dispozițiilor prevăzute în alin. 1, 2 și 3 inculpatul este pus în libertate, instanța comunică aceasta administrației locului de deținere.

Inculpatul condamnat de prima instanță și aflat în stare de deținere este liberat de îndată ce durata reținerii și a arestării devin egale cu durata pedepsei pronunțate, deși hotărârea nu este definitivă. Liberarea se dispune de administrația locului de deținere. În acest scop i se comunică, îndată după pronunțarea hotărârii, o copie după dispozitiv sau extras, care va cuprinde mențiunile prevăzute în [art. 140](#) alin. 3.

Când în cursul urmăririi penale sau al judecării, învinuitul sau inculpatul a fost liberat provizoriu pe cautiune, instanța va dispune restituirea sumei depuse drept cautiune, în cazurile prevăzute de lege. Dispozițiile [art. 160](#)⁵ alin. 5 se aplică în mod corespunzător.

ART. 351

Executarea într-o închisoare militară

În cazurile prevăzute în [art. 62](#) din Codul penal, instanța militară prin hotărârea de condamnare se pronunță și asupra executării pedepsei închisorii într-o închisoare militară.

ART. 352

Abrogat.

ART. 353

Măsuri privind reparațiile civile

Instanța, în cazul când admite acțiunea civilă, examinează potrivit [art. 163](#) și următoarele necesitatea luării măsurilor asigurătorii privind reparațiile civile, dacă asemenea măsuri nu au fost luate anterior.

Dispozițiile din hotărâre privind luarea măsurilor asigurătorii sunt executorii.

Când instanța nu s-a pronunțat asupra acțiunii civile potrivit [art. 346](#) alin. ultim, măsurile asigurătorii se mențin. Aceste măsuri încetează de drept dacă persoana vătămată nu introduce acțiune în fața instanței civile în termen de 30 de zile de la rămânerea definitivă a hotărârii.

ART. 354

Cuprinsul hotărârii

Hotărârea prin care instanța penală soluționează fondul cauzei trebuie să conțină o parte introductivă, o expunere și dispozitivul.

ART. 355

Conținutul părții introductive

Partea introductivă cuprinde mențiunile prevăzute în [art. 305](#).

Când s-a redactat o încheiere de ședință, potrivit dispozițiilor din [art. 305](#), partea introductivă se limitează numai la următoarele mențiuni: denumirea instanței care a judecat cauza, data pronunțării hotărârii, locul unde a fost judecată cauza, precum și numele și prenumele membrilor completului de judecată, ale procurorului și ale grefierului, făcându-se mențiune că celelalte date au fost trecute în încheierea de ședință.

În hotărârile instanțelor militare trebuie să se indice și gradul militar al membrilor completului de judecată și al procurorului. Când inculpatul este militar, se menționează și gradul acestuia.

ART. 356

Conținutul expunerii

Expunerea trebuie să cuprindă:

- a) datele privind identitatea părților;
- b) descrierea faptei ce face obiectul învinuirii, cu arătarea timpului și locului unde a fost săvârșită, precum și încadrarea juridică dată acesteia prin actul de sesizare;
- c) analiza probelor care au servit ca temei pentru soluționarea laturii penale a cauzei, cât și a celor care au fost înlăturate, motivarea soluției cu privire la latura civilă a cauzei, precum și analiza oricăror elemente de fapt pe care se sprijină soluția dată în cauză.

În caz de condamnare, expunerea trebuie să mai cuprindă fapta sau fiecare faptă reținută de instanță în sarcina inculpatului, forma și gradul de vinovăție, circumstanțele agravante sau atenuante, starea de recidivă, timpul ce se deduce din pedeapsa pronunțată și actele din care rezultă durata acesteia.

Dacă instanța reține în sarcina inculpatului numai o parte din faptele ce formează obiectul învinuirii, se va arăta în hotărâre pentru care anume fapte s-a pronunțat condamnarea și pentru care încetarea procesului penal sau achitarea;

- d) arătarea temeiurilor de drept care justifică soluțiile date în cauză.

ART. 357

Conținutul dispozitivului

Dispozitivul trebuie să cuprindă datele prevăzute în [art. 70](#) privitoare la persoana inculpatului, soluția dată de instanță cu privire la infracțiune, indicându-se, în caz de condamnare, denumirea acesteia și textul de lege în care se încadrează, iar în caz de achitare sau de încetare a procesului penal, cauza pe care se întemeiază potrivit [art. 11](#), precum și soluția dată cu privire la repararea pagubei materiale și a daunelor morale. Când instanța face aplicarea [art. 86⁷](#) din Codul penal, dispozitivul va menționa dacă cel condamnat va executa pedeapsa în unitatea unde își desfășoară activitatea sau la altă unitate. Când instanța face aplicarea [art. 86¹](#) din Codul penal, dispozitivul va menționa măsurile de supraveghere prevăzute în [art. 86³](#) alin. 1 din Codul penal, la care trebuie să se

supună condamnatul, precum și obligațiile stabilite de instanță potrivit [art. 86³](#) alin. 3 din Codul penal.

Dispozitivul trebuie să mai cuprindă, după caz, cele hotărâte de instanță cu privire la:

- a) deducerea reținerii și arestării preventive, indicându-se partea din pedeapsă executată în acest mod;
- b) măsurile preventive;
- c) măsurile asigurătorii;
- d) cheltuielile judiciare;
- e) restituirea lucrurilor ce nu sunt supuse confiscării;
- f) rezolvarea oricărei alte probleme privind justa soluționare a cauzei.

Când instanța pronunță pedeapsa închisorii sau pedeapsa închisorii cu executare la locul de muncă, în hotărâre se face mențiune că persoana condamnată este lipsită de drepturile arătate în [art. 71](#) din Codul penal, pe durata prevăzută în același articol.

Dispozitivul trebuie să cuprindă totdeauna mențiunea că hotărârea este supusă apelului sau, după caz, recursului, cu arătarea termenului în care poate fi exercitat și menționarea datei când hotărârea a fost pronunțată și că pronunțarea s-a făcut în ședință publică.

ART. 358

Pronunțarea dispozitivului hotărârii

Dispozitivul hotărârii se pronunță potrivit [art. 310](#) alin. 1.

După pronunțare, președintele explică părților prezente că pot declara apel sau, după caz, recurs.

ART. 359

Obligații ale instanței în caz de condamnare cu suspendarea executării pedepsei sau cu executarea pedepsei la locul de muncă

În caz de condamnare la pedeapsa închisorii cu suspendarea condiționată a executării pedepsei sau cu suspendarea executării pedepsei sub supraveghere ori la executarea pedepsei la locul de muncă, președintele atrage atenția celui condamnat asupra dispozițiilor a căror nerespectare are ca urmare revocarea suspendării sau a executării pedepsei la locul de muncă. În cazul suspendării executării pedepsei sub supraveghere, președintele face cunoscut celui condamnat măsurile de supraveghere la care este supus și obligațiile pe care trebuie să le respecte.

Dacă inculpatul nu este prezent și instanța apreciază că nu este necesară chemarea lui, face o comunicare scrisă, în care i se atrage atenția potrivit alineatului precedent.

În toate cazurile în care s-a pronunțat condamnarea cu suspendarea condiționată a executării pedepsei ori cu suspendarea executării pedepsei sub supraveghere, instanța de executare aduce aceasta la cunoștință unității unde condamnatul își desfășoară activitatea, iar în cazul suspendării executării pedepsei sub supraveghere, și organului de poliție din localitatea unde domiciliază condamnatul.

[ART. 360](#)

Comunicarea hotărârii

Copii de pe dispozitivul hotărârii se comunică părților care au lipsit atât la judecată, cât și la pronunțare.

Inculpatului deținut sau aflat în vreuna dintre situațiile prevăzute în [art. 171](#) alin. 2, care a lipsit de la pronunțarea hotărârii, i se comunică copia dispozitivului hotărârii. De asemenea, copia dispozitivului hotărârii se comunică administrației locului de deținere.

După redactarea hotărârii, inculpaților prevăzuți în alineatul precedent li se comunică copii de pe aceasta.

CAP. 3

CĂILE DE ATAC ORDINARE

Secțiunea I

Apelul

ART. 361

Hotărârile supuse apelului

Sentiințele pot fi atacate cu apel. Nu pot fi atacate cu apel:

- a) sentiințele pronunțate de judecătoria privind infracțiunile menționate în [art. 279](#) alin. 2 lit. a);
- b) sentiințele pronunțate de tribunalele militare privind infracțiunile menționate în [art. 279](#) alin. 2 lit. a) și infracțiunile contra ordinii și disciplinei militare sancționate de lege cu pedeapsa închisorii de cel mult 2 ani;
- c) sentiințele pronunțate de curțile de apel și Curtea Militară de Apel;
- d) *sentiințele pronunțate de secția penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție;*
- e) sentiințele de dezinvestire.

Încheierile date în primă instanță pot fi atacate cu apel numai o dată cu fondul.

Apelul declarat împotriva sentiinței se socotește făcut și împotriva încheierilor, chiar dacă acestea au fost date după pronunțarea sentiinței.

ART. 362*)

Persoanele care pot face apel

Pot face apel:

- a) procurorul, în ce privește latura penală și latura civilă;
- b) inculpatul, în ce privește latura penală și latura civilă. Împotriva sentiinței de achitare sau de încetare a procesului penal, inculpatul poate declara apel și în ce privește temeiurile achitării sau încetării procesului penal;
- c) partea vătămată, în cauzele în care acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă, dar numai în ce privește latura penală;
- d) partea civilă și partea responsabilă civilmente, în ce privește latura civilă;
- e) martorul, expertul, interpretul și apărătorul, cu privire la cheltuielile judiciare cuvenite acestora;
- f) orice persoană ale cărei interese legitime au fost vătămate printr-o măsură sau printr-un act al instanței.

Apelul poate fi declarat pentru persoanele prevăzute la lit. b) - f) și de către reprezentantul legal, de către apărător, iar pentru inculpat, și de către soțul acestuia.

*) Curtea Constituțională, prin [Decizia nr. 100 din 9 martie 2004](#) a constatat, că dispoziția "în cauzele în care acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă, dar numai în ce privește latura penală" din cuprinsul [art. 362](#) alin. 1 lit. c) din Codul de procedură penală, este neconstituțională.

Curtea Constituțională, prin [Decizia nr. 482 din 9 noiembrie 2004](#) a constatat că dispozițiile [art. 362](#) alin. 1 lit. d) din Codul de procedură penală sunt neconstituționale în măsura în care nu permit părții civile și părții civilmente responsabile să exercite calea de atac ordinară a apelului și în ce privește latura penală a procesului.

ART. 363

Termenul de declarare a apelului

Termenul de apel este de 10 zile, dacă legea nu dispune altfel.

Pentru procuror, termenul curge de la pronunțare. În cauzele în care procurorul nu a participat la dezbateri, termenul curge de la înregistrarea la parchet a adresei de trimitere a dosarului. După redactarea hotărârii, instanța este obligată să trimită de îndată dosarul procurorului, iar acesta este obligat să-l restituie după expirarea termenului de apel.

Pentru partea care a fost prezentă la dezbateri sau la pronunțare, termenul curge de la pronunțare. Pentru părțile care au lipsit atât la dezbateri, cât și la pronunțare, precum și pentru inculpatul deținut ori pentru inculpatul militar în termen, militar cu termen redus, rezervist concentrat, elev al unei instituții

militare de învățământ, ori pentru inculpatul internat într-un centru de reeducare sau într-un institut medical-educativ, care au lipsit de la pronunțare, termenul curge de la comunicarea copiei de pe dispozitiv.

În cazul prevăzut în [art. 362](#) lit. e), calea de atac poate fi exercitată de îndată după pronunțarea încheierii prin care s-a dispus asupra cheltuielilor judiciare și cel mai târziu în 10 zile de la pronunțarea sentinței prin care s-a soluționat cauza. Judecarea apelului se face numai după soluționarea cauzei, afară de cazul când procesul a fost suspendat.

ART. 364

Repunerea în termen

Apelul declarat după expirarea termenului prevăzut de lege este considerat ca fiind făcut în termen, dacă instanța de apel constată că întârzierea a fost determinată de o cauză temeinică de împiedicare, iar cererea de apel a fost făcută în cel mult 10 zile de la începerea executării pedepsei sau a despăgubirilor civile.

Până la soluționarea repunerii în termen, instanța de apel poate suspenda executarea hotărârii atacate.

ART. 365

Apelul peste termen

Partea care a lipsit atât la judecată cât și la pronunțare poate declara apel și peste termen, dar nu mai târziu decât 10 zile de la data, după caz, a începerii executării pedepsei sau a începerii executării dispozițiilor privind despăgubirile civile.

Apelul declarat peste termen nu suspendă executarea.

Instanța de apel poate suspenda executarea hotărârii atacate.

ART. 366

Declararea apelului

Apelul se declară prin cerere scrisă. Cererea trebuie semnată de persoana care face declarația.

Pentru persoana care nu poate să semneze, cererea va fi atestată de un grefier de la instanța a cărei hotărâre se atacă sau de apărător. Cererea poate fi atestată și de primarul sau secretarul consiliului local, ori de funcționarul desemnat de aceștia, din localitatea unde domiciliază.

Cererea de apel nesemnată ori neatestată poate fi confirmată în instanță de parte ori de reprezentantul ei.

Procurorul și oricare dintre părțile prezente la pronunțarea hotărârii pot declara apel oral în ședința în care s-a pronunțat hotărârea. Instanța ia act și consemnează aceasta într-un proces-verbal.

ART. 367

Instanța la care se depune apelul

Cererea de apel se depune la instanța a cărei hotărâre se atacă.

Persoana care se află în stare de deținere poate depune cererea de apel și la administrația locului de deținere.

Dacă apelul este declarat oral, aceasta se constată într-un proces-verbal.

Cererea de apel înregistrată sau atestată în condițiile [art. 187](#) ori procesul-verbal întocmit de administrația locului de deținere se înaintează de îndată instanței prevăzute în alin. 1.

ART. 368

Renunțarea la apel

După pronunțarea hotărârii și până la expirarea termenului de declarare a apelului, părțile pot renunța în mod expres la această cale de atac.

Asupra renunțării, cu excepția apelului care privește latura civilă a cauzei, se poate reveni înăuntrul termenului pentru declararea apelului.

Renunțarea sau revenirea asupra renunțării poate să fie făcută personal de parte sau prin mandatar special.

ART. 369

Retragerea apelului

Până la închiderea dezbaterilor la instanța de apel, oricare dintre părți își poate retrage apelul declarat. Retragerea trebuie să fie făcută personal de parte sau prin mandatar special, iar dacă partea se află în stare de deținere, printr-o declarație atestată sau consemnată într-un proces-verbal de către conducerea locului de deținere. Declarația de retragere se poate face fie la instanța a cărei hotărâre a fost atacată, fie la instanța de apel.

Reprezentanții legali pot retrage apelul cu respectarea, în ceea ce privește latura civilă, a condițiilor prevăzute de legea civilă. Inculpatul minor nu poate retrage apelul declarat personal sau de reprezentantul său legal.

Apelul declarat de procuror poate fi retras de procurorul ierarhic superior.

Apelul declarat de procuror și retras poate fi însușit de partea în favoarea căreia a fost declarat.

ART. 370

Efectul suspensiv al apelului

Apelul declarat în termen este suspensiv de executare, atât în ce privește latura penală, cât și latura civilă, afară de cazul când legea dispune altfel.

ART. 371

Efectul devolutiv al apelului și limitele sale

Instanța judecă apelul numai cu privire la persoana care l-a declarat și la persoana la care se referă declarația de apel și numai în raport cu calitatea pe care apelantul o are în proces.

În cadrul limitelor arătate în alineatul precedent, instanța este obligată ca, în afară de temeiurile invocate și cererile formulate de apelant, să examineze cauza sub toate aspectele de fapt și de drept.

ART. 372

Neagravarea situației în propriul apel

Instanța de apel, soluționând cauza, nu poate crea o situație mai grea pentru cel care a declarat apel.

De asemenea, în apelul declarat de procuror în favoarea unei părți, instanța de apel nu poate agrava situația acesteia.

ART. 373

Efectul extensiv

Instanța de apel examinează cauza prin extindere și cu privire la părțile care nu au declarat apel sau la care acesta nu se referă, putând hotărî și în privința lor, fără să poată crea acestor părți o situație mai grea.

ART. 374

Motivarea apelului

Motivele de apel se formulează în scris, prin cererea de apel sau printr-un memoriu separat, care trebuie să fie depus la instanța de apel cel mai târziu până în ziua judecării. Motivele de apel se pot formula și oral în ziua judecării.

ART. 375

Fixarea termenului de judecată și prezența părților

Președintele instanței de apel, primind dosarul, fixează termen pentru judecarea apelului.

Judecarea apelului se face cu citarea părților.

Judecarea apelului nu poate avea loc decât în prezența inculpatului, când acesta se află în stare de deținere.

*Alineatul 4 *** Abrogat*

ART. 376

Prezența procurorului

Participarea procurorului la judecarea apelului este obligatorie, oricare ar fi obiectul cauzei.

ART. 377

Ordinea în care se dă cuvântul

Dacă la termenul fixat apelul este în stare de judecată, președintele completului dă cuvântul apelantului, apoi intimatului și în urmă procurorului. Dacă între apelurile declarate se află și apelul

procurorului, primul cuvânt îl are acesta.

În cazul în care procurorul sau părțile invocă necesitatea administrării de noi probe, apelantul trebuie să arate aceste probe și mijloacele de probă cu ajutorul cărora pot fi administrate.

Procurorul și părțile au dreptul la replică cu privire la chestiunile noi ivite cu ocazia dezbaterilor.

Inculpatul are cel din urmă cuvântul.

ART. 378

Judecarea apelului

Instanța, judecând apelul, verifică hotărârea atacată pe baza lucrărilor și materialului din dosarul cauzei și a oricăror înscrisuri noi, prezentate la instanța de apel.

În vederea soluționării apelului, instanța poate da o nouă apreciere probelor din dosarul cauzei și poate administra orice noi probe pe care le consideră necesare.

Instanța este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor de apel invocate.

ART. 379

Soluțiile la judecata în apel

Instanța, judecând apelul, pronunță una dintre următoarele soluții:

1. respinge apelul, menținând hotărârea atacată:

a) dacă apelul este tardiv sau inadmisibil;

b) dacă apelul este nefondat;

2. admite apelul și:

a) desființează sentința primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre și procedează potrivit [art. 345](#) și urm. privind judecata în fond;

b) desființează sentința primei instanțe și dispune rejudecarea de către instanța a cărei hotărâre a fost desființată, pentru motivul că judecarea cauzei la acea instanță a avut loc în lipsa unei părți nelegal citate sau care, legal citată, a fost în imposibilitate de a se prezenta și de a înștiința instanța despre această imposibilitate, ori prin hotărâre nu a fost rezolvat fondul cauzei. Dacă hotărârea a fost desființată pentru caz de incompetență, se dispune rejudecarea de către instanța competentă.

ART. 380

Soluții complementare

Dacă hotărârea este desființată pentru că s-a constatat existența vreuneia din situațiile arătate în [art. 333](#), se dispune restituirea cauzei procurorului, pentru a lua măsuri în vederea completării urmăririi penale.

ART. 381

Chestiuni complementare

Instanța, deliberând asupra apelului, face, când este cazul, aplicația dispozițiilor privitoare la reluarea dezbaterilor și a celor privitoare la repararea pagubei, la măsurile asigurătorii, la cheltuielile judiciare și la orice alte probleme de care depinde soluționarea completă a apelului. De asemenea, instanța de apel verifică dacă s-a făcut o justă aplicare de către prima instanță a dispozițiilor privitoare la computarea reținerii și arestării și adaugă, dacă este cazul, timpul de arestare scurs după pronunțarea hotărârii atacate cu apel.

Instanța deliberează și hotărăște asupra oricărei alte probleme de care depinde soluționarea completă a apelului.

ART. 382

Desființarea hotărârii

În caz de admitere a apelului, hotărârea atacată se desființează în întregime, dar în limitele prevăzute în [art. 371](#) și [373](#).

Hotărârea poate fi desființată numai cu privire la unele fapte sau persoane, ori numai în ce privește latura penală sau civilă, dacă aceasta nu împiedică justa soluționare a cauzei.

Când prima instanță a dispus arestarea inculpatului, instanța de apel poate menține măsura arestării în caz de desființare a hotărârii.

ART. 383

Conținutul deciziei

Decizia instanței de apel trebuie să cuprindă în partea introductivă mențiunile prevăzute în [art. 355](#), iar în expunere, temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și temeiurile care au dus la adoptarea oricăreia dintre soluțiile prevăzute în [art. 379](#) pct. 2. Dispozitivul trebuie să cuprindă soluția dată de instanța de apel, data pronunțării deciziei și mențiunea că pronunțarea s-a făcut în ședință publică.

În cazul când inculpatul s-a aflat în stare de deținere, în expunere și dispozitiv trebuie să se arate timpul care se deduce din pedeapsă.

Când s-a dispus rejudecarea, decizia trebuie să indice care este ultimul act procedural rămas valabil de la care procesul penal trebuie să-și reia cursul.

Când s-a decis restituirea cauzei pentru completarea urmăririi penale, la redactarea deciziei se ține seama și de dispozițiile [art. 333](#) alin. 2, care se aplică în mod corespunzător.

ART. 384

Procedura de rejudecare

Judecarea în fond a cauzei de către instanța de apel sau rejudecarea cauzei după desființarea hotărârii atacate se desfășoară potrivit dispozițiilor cuprinse în partea specială, titlul II, [capitolele I și II](#), care se aplică în mod corespunzător.

ART. 385

Limitele rejudecării

Instanța de rejudecare trebuie să se conformeze hotărârii instanței de apel, în măsura în care situația de fapt rămâne cea avută în vedere la soluționarea apelului.

Dacă hotărârea a fost desființată în apelul procurorului, declarat în defavoarea inculpatului, sau în apelul părții vătămate, instanța care rejudecă poate pronunța și o pedeapsă mai grea decât cea arătată în [art. 372](#) alin. 2 și [art. 373](#) alin. 2.

Când hotărârea este desființată numai cu privire la unele fapte sau persoane, ori numai în ce privește latura penală sau civilă, instanța de rejudecare se pronunță în limitele în care hotărârea a fost desființată.

Secțiunea II

Recursul

ART. 385^{^1}

Hotărârile supuse recursului

Pot fi atacate cu recurs:

- a) sentințele pronunțate de judecătorii în cazul infracțiunilor menționate în [art. 279](#) alin. 2 lit. a), precum și în alte cazuri prevăzute de lege;
- b) sentințele pronunțate de tribunalele militare în cazul infracțiunilor menționate în [art. 279](#) alin. 2 lit. a) și al infracțiunilor contra ordinii și disciplinei militare, sancționate de lege cu pedeapsa închisorii de cel mult 2 ani;
- c) sentințele pronunțate de curțile de apel și Curtea Militară de Apel;
- d) *sentințele pronunțate de secția penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție;*
- e) *deciziile pronunțate, ca instanțe de apel, de tribunale, tribunale militare teritoriale, curți de apel și Curtea Militară de Apel, cu excepția deciziilor prin care s-a dispus rejudecarea cauzelor.*

Încheierile pot fi atacate cu recurs numai o dată cu sentința sau decizia recurată, cu excepția cazurilor când, potrivit legii, pot fi atacate separat cu recurs.

Recursul declarat împotriva sentinței sau deciziei se socotește făcut și împotriva încheierilor, chiar dacă acestea au fost date după pronunțarea hotărârii.

Nu pot fi atacate cu recurs sentințele în privința cărora persoanele prevăzute în [art. 362](#) nu au

folosit calea apelului ori când apelul a fost retras, dacă legea prevede această cale de atac. Persoanele prevăzute în [art. 362](#) pot declara recurs împotriva deciziei pronunțate în apel, chiar dacă nu au folosit apelul, dacă prin decizia pronunțată în apel a fost modificată soluția din sentință și numai cu privire la această modificare.

ART. 385²

Persoanele care pot face recurs

Pot face recurs persoanele arătate în [art. 362](#), care se aplică în mod corespunzător.

ART. 385³

Termenul de declarare a recursului

Termenul de recurs este de 10 zile, dacă legea nu dispune altfel.

Dispozițiile [art. 363](#) - 365 privind data de la care curge termenul, repunerea în termen și declararea peste termen a căii de atac se aplică în mod corespunzător.

ART. 385⁴

Declararea, renunțarea și retragerea recursului

Recursul se declară în condițiile prevăzute în [art. 366](#) și [367](#), care se aplică în mod corespunzător.

Părțile pot renunța la recurs potrivit dispozițiilor [art. 368](#) și pot retrage recursul în condițiile [art. 369](#), care se aplică în mod corespunzător.

ART. 385⁵

Efectul suspensiv al recursului

Recursul este suspensiv de executare atât în ce privește latura penală, cât și latura civilă, afară de cazul când legea dispune altfel.

ART. 385⁶

Efectul devolutiv și limitele sale

Instanța judecă recursul numai cu privire la persoana care l-a declarat și la persoana la care se referă declarația de recurs și numai în raport cu calitatea pe care recurentul o are în proces.

Instanța de recurs examinează cauza numai în limitele motivelor de casare prevăzute în [art. 385⁹](#).

Recursul declarat împotriva unei hotărâri care, potrivit legii, nu poate fi atacată cu apel, nu este limitat la motivele de casare prevăzute în [art. 385⁹](#), iar instanța este obligată ca, în afara temeiurilor invocate și cererilor formulate de recurent, să examineze întreaga cauză sub toate aspectele.

ART. 385⁷

Efectul extensiv și limitele sale

Instanța de recurs examinează cauza prin extindere și cu privire la părțile care nu au declarat recurs sau la care acesta nu se referă, putând hotărî și în privința lor, fără să poată crea acestor părți o situație mai grea.

Procurorul, chiar după expirarea termenului de recurs, poate cere extinderea recursului declarat de el în termen și față de alte persoane decât acelea la care s-a referit, fără a se putea crea acestora o situație mai grea.

ART. 385⁸

Neagravarea situației în propriul recurs

Instanța de recurs, soluționând cauza, nu poate crea o situație mai grea pentru cel care a declarat recurs.

În recursul declarat de procuror în favoarea unei părți, instanța de recurs nu poate agrava situația acesteia.

ART. 385⁹

Cazurile în care se poate face recurs

Hotărârile sunt supuse casării în următoarele cazuri:

1. nu au fost respectate dispozițiile privind competența după materie sau după calitatea persoanei;
2. instanța nu a fost sesizată legal;
3. instanța nu a fost compusă potrivit legii ori s-au încălcat prevederile [art. 292](#) alin. 2 sau a existat

un caz de incompatibilitate;

4. ședința de judecată nu a fost publică, în afară de cazurile când legea prevede altfel;

5. judecata a avut loc fără participarea procurorului sau a inculpatului, când aceasta era obligatorie, potrivit legii;

6. urmărirea penală sau judecata a avut loc în lipsa apărătorului, când prezența acestuia era obligatorie;

7. judecata s-a făcut fără efectuarea anchetei sociale în cauzele cu infractori minori;

8. când nu a fost efectuată expertiza psihiatrică a inculpatului în cazurile și în condițiile prevăzute de [art. 117](#) alin. 1 și 2;

9. hotărârea nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii sau acesta nu se înțelege;

10. instanța nu s-a pronunțat asupra unei fapte reținute în sarcina inculpatului prin actul de sesizare sau cu privire la unele probe administrate ori asupra unor cereri esențiale pentru părți, de natură să garanteze drepturile lor și să influențeze soluția procesului;

11. instanța a admis o cale de atac neprevăzută de lege sau introdusă tardiv;

12. când nu sunt întrunite elementele constitutive ale unei infracțiuni sau când instanța a pronunțat o hotărâre de condamnare pentru o altă faptă decât cea pentru care condamnatul a fost trimis în judecată, cu excepția cazurilor prevăzute în [art. 334 - 337](#);

13. când inculpatul a fost condamnat pentru o faptă care nu este prevăzută de legea penală;

14. când s-au aplicat pedepse greșit individualizate în raport cu prevederile [art. 72](#) din Codul penal sau în alte limite decât cele prevăzute de lege;

15. când persoana condamnată a fost înainte judecată în mod definitiv pentru aceeași faptă sau dacă există o cauză de înlăturare a răspunderii penale, pedeapsa a fost grațiată ori a intervenit decesul inculpatului;

16. când în mod greșit inculpatul a fost achitat pentru motivul că fapta săvârșită de el nu este prevăzută de legea penală sau când, în mod greșit, s-a dispus încetarea procesului penal pentru motivul că există autoritate de lucru judecat sau o cauză de înlăturare a răspunderii penale ori că a intervenit decesul inculpatului sau pedeapsa a fost grațiată;

17. când faptei săvârșite i s-a dat o greșită încadrare juridică;

17¹. când hotărârea este contrară legii sau când prin hotărâre s-a făcut o greșită aplicare a legii;

18. când s-a comis o eroare gravă de fapt;

19. când judecătorii de fond au comis un exces de putere, în sensul că au trecut în domeniul altei puteri constituite în stat;

20. când a intervenit o lege penală mai favorabilă condamnatului;

21. când judecata în primă instanță sau în apel a avut loc fără citarea legală a unei părți, sau care, legal citată, a fost în imposibilitate de a se prezenta și de a înștiința despre această imposibilitate.

Cazurile de casare prevăzute în alin. 1 pot fi invocate atât cu privire la soluționarea laturii penale, cât și a laturii civile a cauzei.

Cazurile prevăzute în alin. 1 pct. 1 - 7, 10, 13, 14, 17¹, 19 și 20 se iau în considerare totdeauna din oficiu, iar cele de la pct. 11, 12, 15, 17 și 18 se iau în considerare din oficiu numai când au influențat asupra hotărârii în defavoarea inculpatului.

Când instanța ia în considerare motivele de casare din oficiu, este obligată să le pună în discuția părților.

ART. 385¹⁰

Motivarea recursului

(1) *Recursul trebuie să fie motivat.*

(2) Motivele de recurs se formulează în scris prin cererea de recurs sau printr-un memoriu separat, care trebuie depus la instanța de recurs cu cel puțin 5 zile înaintea primului termen de judecată.

(2¹) *În cazul în care nu sunt respectate condițiile prevăzute în alin. 1 și 2, instanța ia în considerare*

numai cazurile de casare care, potrivit [art. 385⁹](#) alin. 3, se iau în considerare din oficiu.

(3) Dispozițiile alineatelor precedente nu se aplică în cazul prevăzut în [art. 385⁶](#) alin. 3, când recursul poate fi motivat și oral în ziua judecării.

ART. 385¹¹

Prezența părților și a procurorului

Judecarea recursului se face cu citarea părților.

Judecarea recursului nu poate avea loc decât în prezența inculpatului, când acesta se află în stare de deținere.

Dispozițiile alin. 2 nu sunt aplicabile în judecarea recursului împotriva încheierilor privind măsurile preventive.

Participarea procurorului la judecarea recursului este obligatorie în toate cazurile.

ART. 385¹²

Raportul scris

Președintele instanței de recurs, primind dosarul, fixează termen pentru judecarea recursului și poate delega, totodată, unul din judecători să facă un raport scris asupra recursului. La Înalta Curte de Casație și Justiție, raportul poate fi întocmit de un judecător sau un magistrat asistent.

Raportul trebuie să cuprindă, pe scurt, obiectul procesului, soluțiile pronunțate de instanțe și faptele reținute de ultima instanță, în măsura în care sunt necesare soluționării recursului.

Raportul trebuie să mai conțină observații asupra condițiilor de admisibilitate a recursului, precum și expunerea motivelor de recurs, cu referiri, dacă este cazul, la jurisprudență și doctrină, fără a se arăta opinia raportorului.

În raport se semnalează din oficiu și cazurile de casare arătate în [art. 385⁹](#) alin. 2.

Magistratul raportor face în mod obligatoriu parte din compunerea instanței de judecată, iar în caz de imposibilitate se numește un nou raportor, cu cel puțin 48 de ore înainte de judecată.

ART. 385¹³

Dezbaterea recursului

După citirea raportului, când s-a dispus întocmirea acestuia, președintele completului dă cuvântul recurentului, apoi intimatului și în urmă procurorului. Dacă între recursurile declarate se află și recursul procurorului, primul cuvânt îl are acesta.

Procurorul și părțile au dreptul la replică cu privire la chestiunile noi ivite cu ocazia dezbaterilor.

Inculpatul are cel din urmă cuvântul.

ART. 385¹⁴

Verificarea hotărârii

Instanța, judecând recursul, verifică hotărârea atacată pe baza lucrărilor și materialului din dosarul cauzei și a oricăror înscrisuri noi, prezentate la instanța de recurs.

Instanța este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor de recurs invocate de procuror și de părți.

ART. 385¹⁵

Soluțiile

Instanța, judecând recursul, pronunță una din următoarele soluții:

1. respinge recursul, menținând hotărârea atacată:

a) dacă recursul este tardiv sau inadmisibil;

b) dacă recursul este nefondat;

2. admite recursul, casând hotărârea atacată și:

a) menține hotărârea primei instanțe, când apelul a fost greșit admis;

b) achită pe inculpat sau dispune încetarea procesului penal în cazurile prevăzute în [art. 11](#);

c) dispune rejudecarea de către instanța a cărei hotărâre a fost casată pentru vreunul din cazurile de nulitate prevăzute în [art. 197](#) alin. 2, cu excepția cazului de incompetență, când se dispune rejudecarea de către instanța competentă. Rejudecarea de către instanța a cărei hotărâre a fost casată se dispune și în

cazurile când judecarea la acea instanță a avut loc în lipsa unei părți nelegal citate, sau care, legal citată, a fost în imposibilitate de a se prezenta și de a înștiința instanța despre această imposibilitate ori unei părți i s-a respins în mod nejustificat o cerere de amânare și din această cauză nu a putut să-și facă apărarea sau prin hotărâre nu a fost rezolvat fondul cauzei.

Când recursul privește atât hotărârea primei instanțe, cât și hotărârea instanței de apel, în caz de admitere și dispunerea rejudecării de către instanța a cărei hotărâre a fost casată, cauza se trimite la prima instanță dacă ambele hotărâri au fost casate, și la instanța de apel când numai hotărârea acesteia a fost casată.

În cazul în care admite recursul declarat împotriva deciziei pronunțate în apel, instanța de recurs desființează și hotărârea primei instanțe, dacă se constată aceleași încălcări de lege ca în decizia recurată.

Înalta Curte de Casație și Justiție, dacă admite recursul, când este necesară administrarea de probe, dispune rejudecarea de către instanța a cărei hotărâre a fost casată sau, când interesele justiției o cer, de către o altă instanță egală în grad;

d) dispune rejudecarea de către instanța de recurs în celelalte cazuri decât cele prevăzute la lit. c).

ART. 385¹⁶

Soluții și chestiuni complementare

Când instanța de recurs casează hotărârea și reține cauza spre rejudecare potrivit [art. 385¹⁵](#) pct. 2 lit. d), se pronunță și asupra probelor ce urmează a fi administrate, fixând termen pentru rejudecare.

Dispozițiile [art. 380](#) și [381](#) se aplică în mod corespunzător.

ART. 385¹⁷

Desființarea hotărârii și conținutul deciziei

În caz de admitere a recursului, hotărârea atacată se casează în întregime, dar în limitele prevăzute în [art. 385⁶](#) și [385⁷](#).

Dispozițiile [art. 382](#) alin. 2 și 3 se aplică în mod corespunzător.

Decizia instanței de recurs trebuie să cuprindă, în partea introductivă, mențiunile prevăzute în [art. 355](#), iar în expunere, temeiurile de fapt și cele de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea recursului, precum și temeiurile care au dus la adoptarea soluțiilor prevăzute în [art. 385¹⁵](#) pct. 2. Dispozitivul trebuie să cuprindă soluția dată de instanța de recurs, data pronunțării deciziei și mențiunea că pronunțarea s-a făcut în ședință publică.

Dispozițiile [art. 383](#) alin. 2 - 4 se aplică în mod corespunzător.

Dacă instanța reține cauza spre rejudecare, în decizie se menționează probele ce urmează a fi administrate.

ART. 385¹⁸

Limitele rejudecării

Instanța de rejudecare trebuie să se conformeze hotărârii instanței de recurs, în măsura în care situația de fapt rămâne cea avută în vedere la soluționarea recursului.

Când hotărârea este desființată numai cu privire la unele fapte sau persoane, ori numai în ce privește latura penală sau civilă, instanța de rejudecare se pronunță în limitele în care hotărârea a fost casată.

ART. 385¹⁹

Procedura de rejudecare

Rejudecarea cauzei după casarea hotărârii atacate se desfășoară potrivit dispozițiilor cuprinse în partea specială, titlul II, [capitolele I](#) și [II](#), care se aplică în mod corespunzător.

CAP. 4

CĂILE EXTRAORDINARE DE ATAC

Secțiunea I

Contestația în anulare

ART. 386

Cazurile de contestație în anulare

Împotriva hotărârilor penale definitive se poate face contestație în anulare în următoarele cazuri:

- a) când procedura de citare a părții pentru termenul la care s-a judecat cauza de către instanța de recurs nu a fost îndeplinită conform legii;
- b) când partea dovedește că la termenul la care s-a judecat cauza de către instanța de recurs a fost în imposibilitate de a se prezenta și de a încunoștința instanța despre această împiedicare;
- c) *când instanța de recurs nu s-a pronunțat asupra unei cauze de încetare a procesului penal dintre cele prevăzute în [art. 10](#) alin. 1 lit. f) - i¹), cu privire la care existau probe în dosar;*
- d) când împotriva unei persoane s-au pronunțat două hotărâri definitive pentru aceeași faptă.

ART. 387

Cererea de contestație

Contestația în anulare poate fi făcută de oricare dintre părți, iar contestația pentru motivele prevăzute în [art. 386](#) lit. c) și d), și de procuror.

În cererea de contestație în anulare pentru motivele prevăzute în [art. 386](#) lit. a) - c) trebuie să se arate toate cazurile de contestație pe care le poate invoca contestatorul și toate motivele aduse în sprijinul acestora.

ART. 388

Termenul de introducere

Contestația în anulare pentru motivele arătate în [art. 386](#) lit. a) - c) poate fi introdusă de către persoana împotriva căreia se face executarea, cel mai târziu în 10 zile de la începerea executării, iar de către celelalte părți în termen de 30 de zile de la data pronunțării hotărârii a cărei anulare se cere.

Contestația pentru cazul prevăzut în [art. 386](#) lit. d) poate fi introdusă oricând.

ART. 389

Instanța competentă

Contestația în anulare pentru cazurile prevăzute în [art. 386](#) lit. a) - c) se introduce la instanța de recurs care a pronunțat hotărârea a cărei anulare se cere.

Contestația pentru cazul prevăzut în [art. 386](#) lit. d) se introduce la instanța la care a rămas definitivă ultima hotărâre.

ART. 390

Suspendarea executării

Până la soluționarea contestației în anulare, instanța sesizată, luând concluziile procurorului, poate suspenda executarea hotărârii a cărei anulare se cere.

ART. 391

Admiterea în principiu

Instanța examinează admisibilitatea în principiu a cererii de contestație prevăzute în [art. 386](#) lit. a) - c), fără citarea părților.

Instanța constatând că cererea de contestație este făcută în termenul prevăzut de lege, că motivul pe care se sprijină contestația este dintre cele prevăzute în [art. 386](#) și că în sprijinul contestației se depun ori se invocă dovezi care sunt la dosar, admite în principiu contestația și dispune citarea părților interesate.

ART. 392

Procedura de judecare

La termenul fixat pentru judecarea contestației în anulare, instanța, ascultând părțile și concluziile procurorului, dacă găsește contestația întemeiată, desființează prin decizie hotărârea a cărei anulare se cere și procedează fie de îndată, fie acordând un termen, după caz, la rejudecarea recursului, sau la rejudecarea cauzei după casare.

Când condamnatul se află în stare de deținere, dispozițiile [art. 375](#) alin. 2 și 3 se aplică în mod

corespunzător.

Judecarea contestației prevăzute în [art. 386](#) lit. d) se face cu citarea părților interesate în cauza în care s-a pronunțat ultima hotărâre. Instanța, ascultând părțile și concluziile procurorului, dacă găsește contestația întemeiată, desființează prin decizie sau, după caz, prin sentință, ultima hotărâre sau acea parte din ultima hotărâre cu privire la care există autoritate de lucru judecat.

Sentința dată în contestație este supusă apelului, iar decizia dată în apel este supusă recursului.

Secțiunea II Revizuirea

ART. 393

Hotărârile supuse revizuirii

Hotărârile judecătorești definitive pot fi supuse revizuirii, atât cu privire la latura penală cât și cu privire la latura civilă.

Când o hotărâre privește mai multe infracțiuni sau mai multe persoane, revizuirea se poate cere pentru oricare dintre fapte sau dintre făptuitori.

ART. 394

Cazurile de revizuire

Revizuirea poate fi cerută când:

- a) s-au descoperit fapte sau împrejurări ce nu au fost cunoscute de instanță la soluționarea cauzei;
- b) un martor, un expert sau un interpret a săvârșit infracțiunea de mărturie mincinoasă în cauza a cărei revizuire se cere;
- c) un înscris care a servit ca temelie al hotărârii a cărei revizuire se cere a fost declarat fals;
- d) un membru al completului de judecată, procurorul ori persoana care a efectuat acte de cercetare penală a comis o infracțiune în legătură cu cauza a cărei revizuire se cere;
- e) când două sau mai multe hotărâri judecătorești definitive nu se pot concilia.

Cazul de la lit. a) constituie motiv de revizuire, dacă pe baza faptelor sau împrejurărilor noi se poate dovedi netemeinicia hotărârii de achitare, de încetare a procesului penal ori de condamnare.

Cazurile de la lit. b), c) și d) constituie motive de revizuire, dacă au dus la darea unei hotărâri nelegale sau netemeinice.

În cazul prevăzut de lit. e), toate hotărârile care nu se pot concilia sunt supuse revizuirii.

ART. 395

Dovedirea unor cazuri de revizuire

Situațiile care constituie cazurile de revizuire prevăzute în [art. 394](#) lit. b), c) și d) se dovedesc prin hotărâre judecătorească sau prin ordonanța procurorului, dacă prin acestea s-a dispus asupra fondului cauzei.

Când organele arătate în alin. 1 nu pot sau nu au putut examina fondul cauzei, situațiile menționate se constată în procedura de revizuire.

ART. 396

Persoanele care pot cere revizuirea

Pot cere revizuirea:

- a) oricare parte din proces, în limitele calității sale procesuale;
- b) soțul și rudele apropiate ale condamnatului, chiar și după moartea acestuia.

Procurorul poate din oficiu să inițieze procedura revizuirii.

Organele de conducere ale unităților la care se referă [art. 145](#) din Codul penal care au cunoștință despre vreo faptă sau împrejurare care ar motiva revizuirea sunt obligate să sesizeze pe procuror.

ART. 397

Cererea de revizuire

Cererea de revizuire se adresează procurorului de la parchetul de pe lângă instanța care a judecat

cauza în primă instanță.

Cererea se face în scris, cu arătarea cazului de revizuire pe care se întemeiază și a mijloacelor de probă în dovedirea acestuia.

Dacă cererea nu îndeplinește condițiile arătate în alin. 2, procurorul cheamă persoana care a făcut cererea în vederea completării sau precizării acesteia.

ART. 398

Termenul de introducere a cererii

Cererea de revizuire în favoarea condamnatului se poate face oricând, chiar după executarea pedepsei sau după moartea condamnatului.

Cererea de revizuire în defavoarea condamnatului, a celui achitat sau a celui față de care s-a încetat procesul penal, se poate face în termen de un an, care curge:

a) în cazul prevăzut în [art. 394](#) lit. a), precum și în cazurile prevăzute la lit. b), c) și d) când nu sunt constatate prin hotărâre definitivă, de la data când faptele sau împrejurările au fost cunoscute de persoana care face cererea;

b) în cazurile prevăzute în [art. 394](#) lit. b), c) și d), dacă sunt constatate prin hotărâre definitivă, de la data când hotărârea a fost cunoscută de persoana care face cererea.

Dispozițiile din alineatul precedent se aplică și în cazul când procurorul se sesizează din oficiu.

Revizuirea în defavoarea inculpatului nu se poate face când a intervenit o cauză care împiedică punerea în mișcare a acțiunii penale sau continuarea procesului penal.

ART. 399

Efectuarea actelor de cercetare

După introducerea cererii de revizuire procurorul ascultă, dacă este cazul, potrivit [art. 397](#) alin. 3, persoana care solicită revizuirea. În cazul când este necesară efectuarea de cercetări pentru a verifica temeinicia cererii de revizuire, procurorul dispune aceasta prin ordonanță.

Totodată, procurorul cere, dacă este necesar, dosarul cauzei.

Pentru efectuarea actelor de cercetare procurorul poate delega organul de cercetare penală.

Dispozițiile [art. 217](#) alin. ultim sunt aplicabile.

Termenul de efectuare a actelor de cercetare este de 2 luni și curge de la data introducerii cererii de revizuire.

După efectuarea cercetărilor, procurorul înaintează întregul material împreună cu concluziile sale instanței competente.

[ART. 400](#) *** *Abrogat*

Suspendarea executării

ART. 401

Instanța competentă

Competență să judece cererea de revizuire este instanța care a judecat cauza în primă instanță. Când temeiul cererii de revizuire constă în existența unor hotărâri ce nu se pot concilia, competența se determină potrivit dispozițiilor [art. 35](#).

[ART. 402](#)

Măsuri premergătoare

La primirea lucrărilor trimise de procuror, președintele instanței fixează termen de judecată pentru examinarea cererii de revizuire, în vederea admiterii în principiu, dispunând citarea părților interesate.

Când persoana în favoarea sau defavoarea căreia s-a cerut revizuirea se află în stare de deținere, chiar într-o altă cauză, președintele dispune încunoștințarea acestei persoane despre termen și ia măsuri pentru desemnarea unui apărător din oficiu.

Persoana arestată este adusă la judecată.

ART. 403

Admiterea în principiu

Instanța, ascultând concluziile procurorului și ale părților, examinează dacă cererea de revizuire este

făcută în condițiile prevăzute de lege și dacă din probele strânse în cursul cercetării efectuate de procuror rezultă date suficiente pentru admiterea în principiu. Instanța poate verifica oricare dintre probele pe care se întemeiază cererea sau poate, când este necesar, să administreze probe noi.

Persoanele prevăzute în [art. 394](#) lit. b) și d) nu pot fi ascultate ca martori în cauza supusă revizuirii.

Instanța, în baza celor constatate, dispune prin încheiere admiterea în principiu a cererii de revizuire sau, prin sentință, respingerea acesteia.

Când cererea de revizuire a fost făcută pentru un condamnat decedat, sau când condamnatul care a făcut cererea ori în favoarea căruia s-a făcut revizuirea a decedat după introducerea cererii, prin derogare de la dispozițiile [art. 10](#) alin. 1 lit. g) procedura de revizuire își va urma cursul, iar în cazul admiterii în principiu, după rejudecarea cauzei, instanța va hotărî potrivit dispozițiilor din [art. 13](#) alin. 2 și 3 care se aplică în mod corespunzător.

ART. 404

Măsurile care pot fi luate după admiterea în principiu

Odată cu admiterea în principiu a cererii de revizuire instanța poate suspenda motivat, în tot sau în parte, executarea hotărârii supuse revizuirii.

Instanța poate de asemenea lua oricare dintre măsurile preventive, dacă sunt întrunite condițiile legale.

În cazul admiterii în principiu a cererii de revizuire pentru existența unor hotărâri ce nu se pot concilia, cauzele în care aceste hotărâri au fost pronunțate se reunesc în vederea rejudecării.

ART. 405

Rejudecarea

Rejudecarea cauzei după admiterea în principiu a cererii de revizuire se face potrivit regulilor de procedură privind judecarea în primă instanță.

Instanța, dacă găsește necesar, administrează din nou probele care au fost efectuate în cursul primei judecăți sau cu ocazia admiterii în principiu a cererii de revizuire.

ART. 406

Soluțiile după rejudecare

Instanța, dacă constată că cererea de revizuire este întemeiată, anulează hotărârea în măsura în care a fost admisă revizuirea sau hotărârile care nu se pot concilia și pronunță o nouă hotărâre potrivit dispozițiilor [art. 345](#) - 353, care se aplică în mod corespunzător.

De asemenea, dispozițiile [art. 373](#) se aplică în mod corespunzător.

Totodată, instanța dispune, dacă este cazul, restituirea amenzii plătite și a averii confiscate, precum și a cheltuielilor judiciare pe care cel în favoarea căruia s-a admis revizuirea nu era ținut să le suporte, iar pentru cei condamnați la pedeapsa închisorii cu executarea la locul de muncă, restituirea cotei făcută venit la bugetul de stat și calcularea ca vechime și continuitate în muncă a duratei pedepsei executate.

Dacă instanța constată că cererea de revizuire este neîntemeiată, o respinge.

ART. 407

Calea de atac

Sentințele instanței de revizuire, date potrivit [art. 403](#) alin. 3 și [art. 406](#) alin. 1, sunt supuse aceluiași căi de atac ca și hotărârile la care se referă revizuirea, iar deciziile date în apel sunt supuse recursului.

ART. 408

Revizuirea dispozițiilor civile

Regulile cuprinse în prezenta secțiune se aplică în mod corespunzător și în ce privește revizuirea hotărârii penale cu privire la latura civilă.

ART. 408¹

Revizuirea în cazul hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului

Hotărârile definitive pronunțate în cauzele în care Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat o încălcare a unui drept prevăzut de Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale pot fi supuse revizuirii.

Pot cere revizuirea:

- a) persoana al cărei drept a fost încălcat;
- b) soțul și rudele apropiate ale condamnatului, chiar și după moartea acestuia;
- c) procurorul, din oficiu.

Instanța competentă să judece cererea de revizuire este instanța care a judecat cauza în primă instanță.

Cererea de revizuire se poate face în termen de un an de la data publicării hotărârii Curții Europene a Drepturilor Omului în Monitorul Oficial al României, Partea I.

După sesizare, instanța poate dispune, din oficiu, la propunerea procurorului sau la cererea părții, suspendarea executării hotărârii atacate și poate reveni asupra suspendării acordate.

La judecarea cererii de revizuire părțile se citează.

Părțile prezente la judecarea cererii de revizuire au dreptul la cuvânt, chiar dacă nu au fost citate.

Dispozițiile [art. 402](#) se aplică în mod corespunzător.

Participarea procurorului este obligatorie.

Soluțiile instanței de revizuire sunt cele prevăzute la [art. 406](#) alin. 1, 3 și 4, care se aplică în mod corespunzător.

Instanța nu va putea obliga statul la plata unor despăgubiri care au fost acordate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului și încasate de victima încălcării unui drept prevăzut de [Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale](#). Statul are acțiune în regres împotriva aceluia care, cu rea-credință sau din gravă neglijență, a provocat situația generatoare de daune.

Hotărârile instanței de revizuire sunt supuse aceluiași căi de atac ca și hotărârile la care se referă revizuirea.

Secțiunea III

Recursul în interesul legii

[ART. 409](#) *** Abrogat

Recursul în anulare

[ART. 410](#) *** Abrogat

Cazurile în care se poate face recurs în anulare.

[ART. 411](#) *** Abrogat

Termenul de declarare

[ART. 412](#) *** Abrogat

Suspendarea executării

[ART. 412¹](#) *** Abrogat

Extinderea recursului în anulare

[ART. 413](#) *** Abrogat

Citarea părților

[ART. 414](#) *** Abrogat

Retragerea recursului în anulare

[ART. 414¹](#) *** Abrogat

Motivarea, judecarea și soluționarea recursului în anulare

[ART. 414²](#)

Recursul în interesul legii

Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, direct, sau ministrul justiției, prin intermediul procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, are dreptul, pentru a asigura interpretarea și aplicarea unitară a legilor penale și de procedură penală pe întreg teritoriul țării, să ceară Înaltei Curți de Casație și Justiție să se

pronunțe asupra chestiunilor de drept care au primit o soluționare diferită din partea instanțelor judecătorești.

Deciziile pronunțate de Secțiile Unite, prin care se soluționează sesizările, sunt obligatorii și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I, precum și pe pagina de Internet a Înaltei Curți de Casație și Justiție. Ele se aduc la cunoștință instanțelor și de Ministerul Justiției.

Soluțiile se pronunță numai în interesul legii, nu au efect asupra hotărârilor judecătorești examinate și nici cu privire la situația părților din acele procese.

TITLUL III EXECUTAREA HOTĂRÂRILOR PENALE

CAP. 1 DISPOZIȚII GENERALE

ART. 415

Hotărâri executorii

Hotărârile instanțelor penale devin executorii la data când au rămas definitive.

Hotărârile nedefinitive sunt executorii atunci când legea dispune aceasta.

ART. 416

Rămânerea definitivă a hotărârii primei instanțe

Hotărârile primei instanțe rămân definitive:

1. la data pronunțării, când hotărârea nu este supusă apelului și nici recursului;
2. la data expirării termenului de apel;
 - a) când nu s-a declarat apel în termen;
 - b) când apelul declarat a fost retras înăuntrul termenului;
3. la data retragerii apelului, dacă aceasta s-a produs după expirarea termenului de apel;
4. la data expirării termenului de recurs în cazul hotărârilor nesupuse apelului sau dacă apelul a fost respins:
 - a) când nu s-a declarat recurs în termen;
 - b) când recursul declarat a fost retras înăuntrul termenului;
5. la data retragerii recursului declarat împotriva hotărârilor menționate la pct. 4, dacă aceasta s-a produs după expirarea termenului de recurs;
6. la data pronunțării hotărârii prin care s-a respins recursul declarat împotriva hotărârilor menționate la pct. 4.

ART. 416¹

Rămânerea definitivă a hotărârii instanței de apel

Hotărârile instanței de apel rămân definitive:

1. la data expirării termenului de recurs;
 - a) când apelul a fost admis fără trimitere pentru rejudecare și nu s-a declarat recurs în termen;
 - b) când recursul declarat împotriva hotărârii menționate la lit. a) a fost retras înăuntrul termenului;
2. la data retragerii recursului declarat împotriva hotărârii menționate la lit. a), dacă aceasta s-a produs după expirarea termenului de recurs;
3. la data pronunțării hotărârii prin care s-a respins recursul declarat împotriva hotărârii menționate la lit. a).

ART. 417

Rămânerea definitivă a hotărârii instanței de recurs

Hotărârea instanței de recurs rămâne definitivă la data pronunțării acesteia când:

- a) recursul a fost admis și procesul a luat sfârșit în fața instanței de recurs, fără rejudecare;
- b) cauza a fost rejudecată de către instanța de recurs, după admiterea recursului;

c) cuprinde obligarea la plata cheltuielilor judiciare, în cazul respingerii recursului.

ART. 418

Instanța de executare

Hotărârea instanței penale, rămasă definitivă la prima instanță de judecată, la instanța de apel sau la instanța de recurs, se pune în executare de către prima instanță de judecată.

Hotărârile pronunțate în primă instanță de către Înalta Curte de Casație și Justiție se pun în executare, după caz, de Tribunalul Municipiului București sau de tribunalul militar teritorial cu sediul în București.

Când hotărârea rămâne definitivă în fața instanței ierarhic superioare, aceasta trimite de îndată instanței de executare un extras din acea hotărâre, cu datele necesare punerii în executare.

Dispozițiile alineatelor precedente sunt aplicabile și în cazul hotărârilor nedefinitive, dar executorii.

ART. 419

Judecătorul delegat cu executarea

Instanța de executare delegă pe unul din judecătorii săi, pentru efectuarea punerii în executare.

Dacă cu prilejul punerii în executare a hotărârii sau în cursul executării se ivește vreo nelămurire sau împiedicare, judecătorul delegat poate sesiza instanța de executare, care va proceda potrivit dispozițiilor [art. 460](#).

CAP. 2

PUNEREA ÎN EXECUTARE A HOTĂRÂRILOR

Secțiunea I

Punerea în executare a pedepselor principale

ART. 420

Punerea în executare a pedepsei închisorii sau a detențiunii pe viață

Pedeapsa închisorii și pedeapsa detențiunii pe viață se pun în executare prin emiterea mandatului de executare. Mandatul de executare se emite de instanța de executare, se întocmește în trei exemplare și cuprinde: denumirea instanței care a emis mandatul, data emiterii, datele privitoare la persoana condamnatului prevăzute în [art. 70](#), numărul și data hotărârii care se execută și denumirea instanței care a pronunțat-o, pedeapsa pronunțată și textul de lege aplicat, timpul reținerii și arestării preventive care s-a dedus din durata pedepsei, mențiunea dacă cel condamnat este recidivist, ordinul de arestare și de deținere, semnătura președintelui, precum și ștampila acelei instanțe.

ART. 421

Trimiterea spre executare a mandatului

Pentru aducerea la îndeplinire a mandatului de executare emis se trimit două exemplare, după caz, organului de poliție, comandantului locului de deținere când condamnatul este arestat, sau comandantului unității militare unde face serviciul militar cel condamnat.

[ART. 422](#)

Executarea mandatului

(1) Pe baza mandatului de executare organul de poliție procedează la arestarea condamnatului. Celui arestat i se înmânează un exemplar al mandatului și este dus la locul de deținere cel mai apropiat, unde organul de poliție predă celălalt exemplar al mandatului de executare.

(2) Dispozițiile [art. 161](#) sunt aplicabile în mod corespunzător, obligația de încunoștințare revenind organului de poliție.

(3) Dacă persoana împotriva căreia s-a emis mandatul nu este găsită, organul de poliție constată aceasta printr-un proces-verbal și ia măsuri pentru darea în urmărire. Un exemplar de pe procesul-verbal împreună cu un exemplar al mandatului de executare se trimit instanței care a emis mandatul.

(3¹) Dispozițiile [art. 184](#) alin. 3¹ se aplică în mod corespunzător.

(4) Comandantul unității militare, primind mandatul de executare, înmânează un exemplar condamnatului și ia măsuri pentru trimiterea acestuia la locul de executare a pedepsei.

(5) Când condamnatul se află arestat, un exemplar al mandatului de executare i se înmânează de către comandantul locului de deținere.

(6) Comandantul locului de deținere consemnează într-un proces-verbal data de la care condamnatul a început executarea pedepsei.

(7) O copie de pe procesul-verbal se trimite instanței de executare.

ART. 422¹

Punerea în executare a pedepsei închisorii cu executarea la locul de muncă

Pedeapsa închisorii cu executarea la locul de muncă se pune în executare prin emiterea mandatului de executare. Mandatul se emite de instanța de executare, se întocmește în 4 exemplare și cuprinde, pe lângă mențiunile prevăzute în [art. 420](#), care se aplică în mod corespunzător, și următoarele date: denumirea, sediul unității unde se execută pedeapsa, dispoziția de executare a pedepsei către conducerea unității și de reținere și vărsare la bugetul de stat a cotei prevăzute de lege.

ART. 422²

Trimiterea spre executare a mandatului și a dispozitivului hotărârii

Pentru aducerea la îndeplinire a mandatului de executare emis, se trimite câte un exemplar unității unde se va executa pedeapsa, condamnatului și organului de poliție din localitatea în care își are sediul unitatea.

O copie de pe dispozitivul hotărârii se trimite de instanța de executare consiliului local în a cărui rază teritorială își are domiciliul condamnatul.

ART. 423

Obiecții privind identitatea

Dacă persoana față de care se efectuează executarea mandatului ridică obiecții în ce privește identitatea, se procedează potrivit dispozițiilor [art. 153](#), care se aplică în mod corespunzător.

ART. 424

Abrogat.

[ART. 425](#)

Punerea în executare a amenzii penale

Persoana condamnată la pedeapsa amenzii este obligată să depună recipisa de plată integrală a amenzii la instanța de executare, în termen de 3 luni de la rămânerea definitivă a hotărârii.

Când cel condamnat se găsește în imposibilitate de a achita integral amenda în termenul prevăzut în alineatul precedent, instanța de executare, la cererea condamnatului, poate dispune eșalonarea plății amenzii, pe cel mult 2 ani în rate lunare.

În caz de neîndeplinire a obligației în termenul arătat în alin. 1 sau de neplată a unei rate, instanța de executare procedează la punerea în executare a amenzii după cum urmează:

a) în cazul când cel condamnat este salariat, membru cooperador sau realizează alte venituri din muncă, ori este pensionar, comunică unității care face plata salariului sau a oricărui venit din muncă ori organului care dispune efectuarea plății pensiei, quantumul amenzii de executat, precum și dispoziția de a efectua reținerile în contul amenzii și a le vărsa la bugetul de stat;

b) în cazul în care cel condamnat nu se găsește în vreuna dintre situațiile prevăzute la lit. a), comunică organului financiar al primăriei localității unde domiciliază condamnatul un extras de pe acea parte din dispozitiv care privește aplicarea amenzii.

Dacă în raport cu quantumul amenzii și cu veniturile celui condamnat, în cazurile prevăzute la lit. a), rezultă că amenda nu poate fi achitată în întregime în termen de 2 ani, executarea acesteia se face și asupra altor bunuri ale condamnatului.

În situația prevăzută în alineatul precedent, instanța de executare comunică organului financiar al consiliului local al localității în care domiciliază condamnatul un extras de pe acea parte din dispozitiv care privește aplicarea amenzii.

Secțiunea II

Punerea în executare a pedepselor complementare

ART. 426

Interzicerea exercițiului unor drepturi

Pedeapsa interzicerii exercițiului unor drepturi se pune în executare prin trimiterea de către instanța de executare a unei copii de pe dispozitivul hotărârii, consiliului local în a cărui rază își are domiciliul condamnatul și organului care supraveghează exercitarea acestor drepturi.

ART. 427

Degradarea militară

Pedeapsa degradării militare se pune în executare prin trimiterea de către instanța de executare a unei copii de pe hotărâre, după caz, comandantului unității militare din care a făcut parte cel condamnat sau comandantului centrului militar în raza căruia domiciliază condamnatul.

ART. 428

Abrogat.

Secțiunea III

Punerea în executare a măsurilor de siguranță

ART. 429

Obligarea la tratament medical

Măsura de siguranță a obligării la tratament medical luată printr-o hotărâre definitivă se pune în executare prin comunicarea copiei de pe dispozitiv și a copiei de pe raportul medico-legal, direcției sanitare din județul pe teritoriul căruia locuiește persoana față de care s-a luat această măsură. Direcția sanitară județeană va comunica de îndată persoanei față de care s-a luat măsura obligării la tratament medical, unitatea sanitară la care urmează să i se facă tratament.

Instanța de executare comunică persoanei față de care s-a luat măsura obligării la tratament medical, că este obligată să se prezinte de îndată la unitatea sanitară la care urmează să i se facă tratamentul, atrăgându-i-se atenția că în caz de nerespectare a măsurii luate se va dispune internarea medicală.

În cazul în care obligarea la tratament medical însoțește pedeapsa închisorii ori a detențiunii pe viață sau privește o persoană aflată în stare de deținere, comunicarea prevăzută în alin. 1 se face administrației locului de deținere.

ART. 430

Obligații în legătură cu tratamentul medical

Unitatea sanitară la care făptuitorul a fost repartizat pentru efectuarea tratamentului medical este obligată să comunice instanței:

- a) dacă persoana obligată la tratament s-a prezentat pentru a urma tratamentul;
- b) sustragerea de la efectuarea tratamentului după prezentare;
- c) când măsura dispusă de instanță nu este sau nu mai este necesară, însă pentru înlăturarea stării de pericol pe care o prezintă persoana obligată la tratament este indicat un alt tratament;
- d) dacă pentru efectuarea tratamentului medical este necesară internarea medicală.

În cazul când unitatea sanitară nu se află în circumscripția instanței care a dispus executarea, comunicarea prevăzută la lit. b) - d) se face judecătoriei în a cărei circumscripție se află unitatea sanitară.

Dispozițiile alineatelor precedente se aplică în mod corespunzător și în cazul arătat în [art. 429](#) alin. 3.

ART. 431

Înlocuirea tratamentului medical

Primind comunicarea, instanța de executare sau instanța prevăzută în [art. 430](#) alin. 2, după ascultarea

concluziilor procurorului, iar dacă consideră necesar, și a celui interesat, dispune fie înlocuirea tratamentului, fie internarea medicală.

O copie de pe hotărârea definitivă a instanței prevăzute în [art. 430](#) alin. 2 se comunică instanței de executare.

ART. 432

Internarea medicală

Măsura de siguranță a internării medicale luată printr-o hotărâre definitivă se pune în executare prin comunicarea copiei de pe dispozitiv și a unei copii de pe raportul medico-legal direcției sanitare din județul pe teritoriul căruia locuiește persoana față de care s-a luat această măsură.

ART. 433

Obligații în legătură cu internarea medicală

Direcția sanitară este obligată să efectueze internarea, încunoștințând despre aceasta instanța de executare.

Unitatea sanitară la care s-a făcut internarea are obligația, în cazul când consideră că internarea nu mai este necesară, să încunoștințeze judecătoria în a cărei circumscripție se găsește unitatea sanitară.

ART. 434

Înlocuirea sau încetarea internării medicale

Judecătoria, după primirea încunoștințării prevăzute în [art. 433](#) alin. 2, ascultând concluziile procurorului, ale apărătorului și, dacă găsește necesar, și ale persoanei internate, dispune fie încetarea internării, fie înlocuirea acesteia cu măsura obligării la tratament medical.

Încetarea sau înlocuirea măsurii internării poate fi cerută și de persoana internată sau de procuror. În aceste cazuri instanța cere avizul unității sanitare unde se află cel internat.

Dacă cel internat nu are apărător, i se asigură un avocat din oficiu.

O copie de pe hotărârea definitivă prin care s-a dispus înlocuirea sau încetarea internării medicale se comunică instanței de executare.

[ART. 435](#)

Măsuri de siguranță provizorii

În cazul în care măsura obligării la tratament medical sau a internării medicale a fost luată în mod provizoriu în cursul urmăririi penale sau al judecății, punerea în executare se face de către instanța de judecată care a luat această măsură.

Dispozițiile prevăzute în [art. 430](#) - 434 se aplică în mod corespunzător.

ART. 436

Executarea altor măsuri de siguranță

Măsura de siguranță a interzicerii unei funcții sau profesii și măsura de siguranță a interzicerii de a se afla în anumite localități se pun în executare prin comunicarea unei copii de pe dispozitiv organului în drept să aducă la îndeplinire aceste măsuri și să supravegheze respectarea lor.

Acest organ are îndatorirea să asigure executarea măsurii luate și să sesizeze organul de urmărire penală în caz de sustragere de la executarea măsurii de siguranță.

Măsura de siguranță a interzicerii de a se afla în anumite localități poate fi amânată sau întreruptă de organul care are îndatorirea să asigure executarea acestei măsuri, în caz de boală sau pentru orice alt motiv care justifică amânarea sau întreruperea.

ART. 437

Revocarea măsurilor de siguranță

Persoana cu privire la care s-a luat una din măsurile prevăzute în [art. 113](#) - 116 din Codul penal poate cere instanței în a cărei circumscripție locuiește, revocarea măsurii, când temeiurile care au impus luarea acesteia au încetat.

Revocarea poate fi cerută și de procuror. Soluționarea cererii se face cu citarea persoanei cu privire la care este luată măsura, ascultându-se și concluziile apărătorului și procurorului.

Dacă cel internat nu are apărător, i se asigură un avocat din oficiu.

ART. 438

Executarea expulzării

Când prin hotărârea de condamnare la pedeapsa închisorii s-a luat măsura de siguranță a expulzării, se face mențiune în mandatul de executare a pedepsei închisorii ca la data liberării, condamnatul să fie predat organului de poliție, care va proceda la efectuarea expulzării.

Dacă măsura expulzării nu însoțește pedeapsa închisorii, comunicarea în vederea expulzării se face organului de poliție, imediat ce hotărârea a rămas definitivă.

ART. 439

Executarea confiscării speciale

Măsura de siguranță a confiscării speciale luată prin ordonanță sau hotărâre se execută după cum urmează:

a) lucrurile confiscate se predau organelor în drept a le prelua sau valorifica potrivit dispozițiilor legii;

b) când s-a dispus distrugerea lucrurilor confiscate, aceasta se face în prezența, după caz, a procurorului sau judecătorului, întocmindu-se proces-verbal care se depune la dosarul cauzei.

ART. 439¹

Executarea interdicției de a reveni în locuința familiei pe o perioadă determinată

Când prin hotărârea de condamnare la pedeapsa închisorii s-a luat măsura de siguranță prevăzută în [art. 118¹](#) din Codul penal, a interdicției de a reveni în locuința familiei pe o perioadă determinată, o copie de pe dispozitivul hotărârii se comunică organului de poliție în a cărui rază teritorială se află locuința familiei.

Dacă pedeapsa închisorii se execută într-un loc de detenție, se face mențiune în mandatul de executare a pedepsei închisorii să i se pună în vedere condamnatului, la data liberării să se prezinte la organul de poliție, care procedează potrivit alin. 3. Totodată, se trimite o copie de pe dispozitivul hotărârii comandantului locului de deținere.

Organul de poliție are îndatorirea să asigure executarea măsurii luate prin supravegherea respectării interdicției de a nu reveni în locuința familiei și să sesizeze organul de urmărire penală în caz de sustragere de la executarea măsurii.

Secțiunea IV

Punerea în executare a dispozițiilor privind înlocuirea răspunderii penale

ART. 440

Înlocuirea răspunderii penale

În cazul înlocuirii răspunderii penale, executarea muștrării și a muștrării cu avertisment se efectuează conform [art. 487](#), care se aplică în mod corespunzător, iar executarea amenzii se efectuează potrivit [art. 442](#) și [443](#).

ART. 441

Abrogat.

Secțiunea IV¹

Punerea în executare a dispozițiilor prin care s-au aplicat sancțiunile prevăzute în [art. 18¹](#) din Codul penal

ART. 441¹

Executarea sancțiunilor

Executarea muștrării și a muștrării cu avertisment se efectuează conform [art. 487](#), care se aplică în mod corespunzător, iar executarea amenzii se efectuează potrivit [art. 442](#) și [443](#).

Secțiunea V

Punerea în executare a amenzii judiciare și a cheltuielilor judiciare avansate de stat

ART. 442

Amenzile judiciare

Amenda judiciară se pune în executare de către organul judiciar care a aplicat-o.

Punerea în executare se face prin trimiterea unui extras de pe acea parte din dispozitiv care privește aplicarea amenzii judiciare organului care, potrivit legii, execută amenda penală.

Executarea amenzilor judiciare se face de organul arătat în alineatul precedent.

ART. 443

Cheltuieli judiciare avansate de stat

Dispoziția din hotărârea penală privind obligarea la plata cheltuielilor judiciare avansate de stat se pune în executare potrivit [art. 442](#) alin. 2.

Când obligarea la plata cheltuielilor judiciare avansate de stat s-a dispus prin ordonanță, punerea în executare se face de procuror, aplicându-se în mod corespunzător dispozițiile [art. 442](#) alin. 2.

Executarea cheltuielilor judiciare se face de către organele care, potrivit legii, execută amenda penală.

Secțiunea VI

Punerea în executare a dispozițiilor civile din hotărâre

ART. 444

Restituirea lucrurilor și valorificarea celor neridicate

Când prin hotărârea penală s-a dispus restituirea unor lucruri care se află în păstrarea sau la dispoziția instanței de executare, restituirea se face de către judecătorul însărcinat cu executarea, prin remiterea acelor lucruri persoanelor în drept. În acest scop, sunt încunoștințate persoanele cărora urmează să li se restituie lucrurile.

Dacă în termen de 6 luni de la primirea încunoștințării, persoanele chemate nu se prezintă a le primi, lucrurile trec în patrimoniul statului. Instanța constată aceasta prin încheiere și dispune predarea lucrurilor organelor în drept a le prelua sau valorifica potrivit dispozițiilor legii.

Dacă restituirea lucrurilor nu s-a putut efectua, deoarece nu se cunosc persoanele cărora ar trebui să le fie restituite și nimeni nu le-a reclamat în termen de 6 luni de la rămânerea definitivă a hotărârii, sunt aplicabile în mod corespunzător dispozițiile alineatului precedent.

Când restituirea lucrurilor a fost dispusă de către procuror sau de către organul de cercetare penală, acesta procedează potrivit prevederilor din alineatele precedente.

ART. 445

Înscrisurile declarate false

Dispoziția hotărârii penale care declară un înscris ca fiind fals în totul sau în parte se execută sau se pune în executare de către judecătorul delegat.

Când înscrisul declarat fals a fost anulat în totalitatea lui, se face mențiune despre aceasta pe fiecare pagină, iar în caz de anulare parțială, numai pe paginile care conțin falsul.

Înscrisul declarat fals rămâne la dosarul cauzei.

În cazul în care este necesar ca despre înscrisul declarat fals să se facă mențiune în scriptele unei unități dintre cele la care se referă [art. 145](#) din Codul penal, i se trimite acesteia o copie de pe hotărâre.

Instanța poate dispune, când constată existența unui interes legitim, eliberarea unei copii, cu mențiunile arătate în alin. 2, de pe înscrisul sub semnătură privată falsificat. În aceleași condiții, instanța poate dispune restituirea înscrisului oficial parțial falsificat.

ART. 446

Despăgubirile civile și cheltuielile judiciare

Dispozițiile din hotărârea penală privitoare la despăgubirile civile și la cheltuielile judiciare cuvenite părților se execută potrivit legii civile.

CAP. 3

ALTE DISPOZIȚII PRIVIND EXECUTAREA

Secțiunea I

Schimbări în executarea unor hotărâri

ART. 447

Revocarea sau anularea suspendării executării pedepsei

Asupra revocării sau anulării suspendării condiționate a executării pedepsei prevăzute în [art. 83](#) ori în [art. 85](#) din Codul penal sau a suspendării executării pedepsei sub supraveghere prevăzută în [art. 86⁴](#) ori în [art. 86⁵](#) din Codul penal se pronunță, din oficiu sau la sesizarea procurorului, instanța care judecă ori a judecat în primă instanță infracțiunea ce ar putea atrage revocarea sau anularea.

Dacă până la expirarea termenului de încercare nu au fost respectate obligațiile civile prevăzute în [art. 84](#) sau cele prevăzute în [art. 86⁴](#) alin. 1 din Codul penal, partea interesată sau procurorul sesizează instanța care a pronunțat în primă instanță suspendarea, în vederea revocării suspendării executării pedepsei.

ART. 447¹

Revocarea sau anularea executării pedepsei la locul de muncă

Revocarea sau anularea executării pedepsei la locul de muncă, în cazurile prevăzute în [art. 86⁹](#) și [86¹⁰](#) din Codul penal, se dispune, după caz, de către instanța de executare sau de către instanța corespunzătoare în a cărei circumscripție se află unitatea unde se execută pedeapsa, ori de către instanța care judecă sau a judecat în primă instanță infracțiunea ce ar putea atrage revocarea sau anularea. Sesizarea instanței se face din oficiu, de către procuror, de unitate sau de organul de poliție. În cazul prevăzut în [art. 86⁹](#) alin. 4, instanța poate fi sesizată și de către cel condamnat.

ART. 448

Înlocuirea pedepsei detențiunii pe viață

Înlocuirea pedepsei detențiunii pe viață cu pedeapsa închisorii se dispune, din oficiu sau la cererea procurorului ori a celui condamnat, de către instanța de executare, iar dacă cel condamnat se află în stare de deținere, de către instanța corespunzătoare în a cărei circumscripție se află locul de deținere.

Hotărârea de înlocuire, rămasă definitivă, se pune în executare potrivit dispozițiilor [art. 420](#) - 423.

ART. 449

Alte modificări de pedepse

Pedeapsa pronunțată poate fi modificată, dacă la punerea în executare a hotărârii sau în cursul executării pedepsei se constată, pe baza unei alte hotărâri definitive, existența vreuneia dintre următoarele situații:

- a) concursul de infracțiuni;
- b) recidiva;
- c) acte care intră în conținutul aceleiași infracțiuni.

Instanța competentă să dispună asupra modificării pedepsei este instanța de executare a ultimei hotărâri sau, în cazul când cel condamnat se află în stare de deținere ori în executarea pedepsei la locul de muncă, instanța corespunzătoare în a cărei circumscripție se află locul de deținere sau, după caz, unitatea unde se execută pedeapsa.

Sesizarea instanței se face din oficiu, la cererea procurorului ori a celui condamnat.

ART. 449¹

Înlocuirea pedepsei amenzii

Înlocuirea pedepsei amenzii în cazul prevăzut în [art. 63¹](#) din Codul penal se dispune de instanța de executare.

Sesizarea instanței se face din oficiu sau de către organul care, potrivit legii, execută amenda.

[ART. 450](#)

Liberarea condiționată

Liberarea condiționată se dispune, la cererea sau la propunerea făcută potrivit dispozițiilor legii privind executarea pedepselor, de către judecătoria în a cărei circumscripție se află locul de deținere, iar în cazul prevăzut în [art. 62](#) alin. 3 din Codul penal, de către tribunalul militar în a cărui circumscripție se află închisoarea militară.

Când instanța constată că nu sunt îndeplinite condițiile pentru acordarea liberării condiționate, prin hotărârea de respingere fixează termenul după expirarea căruia propunerea sau cererea va putea fi reînnoită, termen care nu poate fi mai mare de un an.

Instanțele prevăzute în alin. 1 se pronunță și asupra revocării liberării condiționate, în cazul când instanța care a judecat pe condamnat pentru o altă infracțiune nu s-a pronunțat în această privință.

Hotărârea instanței este supusă recursului. Termenul de recurs este de 3 zile. Recursul declarat de procuror este suspensiv de executare.

Instanța în fața căreia hotărârea a rămas definitivă este obligată să comunice locului de deținere copie de pe dispozitivul prin care s-a dispus revocarea liberării condiționate.

ART. 450¹

Încetarea executării pedepsei la locul de muncă

Încetarea executării pedepsei la locul de muncă se dispune de judecătoria în a cărei circumscripție se află unitatea unde condamnatul execută pedeapsa.

Dispozițiile [art. 450](#) alin. 2, 3 și 4 se aplică în mod corespunzător.

Instanța în fața căreia hotărârea a rămas definitivă este obligată să comunice unității unde se execută pedeapsa, precum și organului de poliție din localitatea în care își are sediul unitatea, copie de pe dispozitivul prin care s-a dispus încetarea executării pedepsei.

ART. 451

Înlocuirea executării pedepsei pentru militari

Înlocuirea executării pedepsei închisorii cu executarea în închisoare militară, în cazul condamnaților care au devenit militari în termen în cursul judecății la o instanță civilă, precum și pentru cei care au devenit militari în termen după rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare, se dispune de către tribunalul militar în a cărui circumscripție se găsește unitatea militară din care face parte cel condamnat, la sesizarea comandantului.

Înlocuirea executării pedepsei într-o închisoare militară, cu executarea într-un loc de deținere, în cazul condamnaților care au fost trecuți în rezervă înainte de începerea executării pedepsei, se dispune de către instanța prevăzută la alineatul precedent, din oficiu sau la sesizarea comandantului unității militare din care făcea parte cel condamnat.

ART. 452

Reducerea pedepsei pentru militari

Reducerea pedepsei ce se execută în închisoare militară în cazul și în condițiile prevăzute în [art. 62](#) alin. 2 din Codul penal se face la sesizarea comandantului acelei închisori.

Instanța competentă să reducă pedeapsa este tribunalul militar în a cărui circumscripție se află închisoarea militară.

Secțiunea II

Amânarea executării pedepsei închisorii sau a detențiunii pe viață

ART. 453

Cazurile de amânare

Executarea pedepsei închisorii sau a detențiunii pe viață poate fi amânată în următoarele cazuri:

a) când se constată pe baza unei expertize medico-legale că cel condamnat suferă de o boală care îl pune în imposibilitate de a executa pedeapsa. În acest caz, executarea pedepsei se amână până când condamnatul se va găsi în situația de a putea executa pedeapsa;

b) când o condamnată este gravidă sau are un copil mai mic de un an. În aceste cazuri, executarea pedepsei se amână până la încetarea cauzei care a determinat amânarea;

c) când din cauza unor împrejurări speciale executarea imediată a pedepsei ar avea consecințe grave pentru condamnat, familie sau unitatea la care lucrează. În acest caz, executarea poate fi amânată cel mult 3 luni și numai o singură dată.

Cererea de amânare a executării pedepsei închisorii sau a detențiunii pe viață poate fi făcută de procuror, de condamnat, de persoanele arătate în [art. 362](#) alineatul ultim, iar în cazul prevăzut la lit. c) din prezentul articol, și de către conducerea unității la care lucrează condamnatul.

Dispozițiile prezentului articol se aplică și în cazul celui condamnat la executarea pedepsei la locul de muncă. În situația prevăzută la lit. b), executarea pedepsei poate fi amânată pe perioada stabilită de normele legale cu privire la concediul ce se acordă salariaților înainte și după naștere.

ART. 454

Instanța competentă

Instanța competentă să se pronunțe asupra acordării amânării executării pedepsei este instanța de executare.

Instanța de executare ține evidența amânărilor acordate și la expirarea termenului ia măsuri pentru emiterea mandatului de executare, iar dacă mandatul a fost emis, ia măsuri pentru aducerea lui la îndeplinire.

Secțiunea III

Întreruperea executării pedepsei închisorii sau a detențiunii pe viață

ART. 455

Cazurile de întrerupere

Executarea pedepsei închisorii sau a detențiunii pe viață poate fi întreruptă în cazurile și în condițiile prevăzute în [art. 453](#), la cererea persoanelor arătate în alin. 2 al aceluiași articol.

ART. 456

Instanța competentă

Instanța competentă să dispună asupra întreruperii executării pedepsei este instanța de executare sau instanța în a cărei circumscripție se află locul de deținere sau, după caz, unitatea unde se execută pedeapsa la locul de muncă, corespunzătoare în grad instanței de executare.

ART. 457

Evidența întreruperii executării pedepsei

Instanța care a acordat întreruperea comunică de îndată această măsură locului de deținere sau, după caz, unității unde condamnatul execută pedeapsa și organului de poliție, iar dacă întreruperea a fost acordată de instanța în a cărei circumscripție se află locul de deținere sau unitatea, aceasta comunică măsura luată și instanței de executare.

Instanța de executare, administrația locului de deținere și unitatea unde condamnatul execută pedeapsa țin evidența întreruperilor acordate. Dacă la expirarea termenului de întrerupere cel condamnat la pedeapsa închisorii nu se prezintă la locul de deținere, administrația trimite de îndată o copie de pe mandatul de executare organului de poliție, în vederea executării. Pe copia mandatului de executare se menționează și cât a mai rămas de executat din durata pedepsei. Dacă, la expirarea termenului de întrerupere, cel condamnat la pedeapsa închisorii cu executare la locul de muncă nu se prezintă la unitate, aceasta înștiințează de îndată instanța de executare.

Administrația locului de deținere sau unitatea comunică instanței de executare data la care a

reînceput executarea pedepsei.

Timpul cât executarea a fost întreruptă nu se socotește în executarea pedepsei.

Secțiunea IV

Înlăturarea sau modificarea pedepsei

ART. 458

Intervenirea unei legi penale noi

Când după rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare intervine o lege ce nu mai prevede ca infracțiune fapta pentru care s-a pronunțat condamnarea, ori o lege care prevede o pedeapsă mai ușoară decât cea care se execută ori urmează a se executa, instanța ia măsuri pentru aducerea la îndeplinire, după caz, a dispozițiilor [art. 12](#), [14](#) și [15](#) din Codul penal.

Aplicarea dispozițiilor din alineatul precedent se face din oficiu sau la cererea procurorului ori a celui condamnat, de către instanța de executare, iar dacă cel condamnat se află în executarea pedepsei, de către instanța corespunzătoare în grad în a cărei circumscripție se află locul de deținere sau unitatea unde condamnatul execută pedeapsa la locul de muncă.

ART. 459

Amnistia și grațierea

Aplicarea amnistiei, când intervine după rămânerea definitivă a hotărârii, precum și aplicarea grațierii se fac de către un judecător de la instanța de executare, iar dacă cel condamnat se află în executarea pedepsei, de către un judecător de la instanța corespunzătoare în a cărei circumscripție se află locul de deținere sau unitatea unde se execută pedeapsa la locul de muncă.

CAP. 4

DISPOZIȚII COMUNE

ART. 460

Procedura la instanța de executare

Când rezolvarea situațiilor reglementate în prezentul titlu este dată în competența instanței de executare, președintele dispune citarea părților interesate și ia măsuri pentru desemnarea unui apărător din oficiu, în cazurile prevăzute în [art. 171](#).

Condamnatul arestat este adus la judecată.

Participarea procurorului este obligatorie.

După concluziile procurorului și ascultarea părților, instanța se pronunță prin sentință.

Dispozițiile cuprinse în partea specială, titlul II, care nu sunt contrare dispozițiilor din acest capitol, se aplică în mod corespunzător.

Dispozițiile alineatelor precedente se aplică și în cazul în care rezolvarea uneia din situațiile reglementate în prezentul titlu este dată în competența instanței în a cărei circumscripție se află locul de deținere sau unitatea unde cel condamnat execută pedeapsa. Soluția se comunică instanței de executare.

ART. 461

Contestația la executare

Contestația contra executării hotărârii penale se poate face în următoarele cazuri:

- a) când s-a pus în executare o hotărâre care nu era definitivă;
- b) când executarea este îndreptată împotriva altei persoane decât cea prevăzută în hotărârea de condamnare;
- c) când se ivește vreo nelămurire cu privire la hotărârea care se execută sau vreo împiedicare la executare;
- d) când se invocă amnistia, prescripția, grațierea sau orice altă cauză de stingere ori de micșorare a

pedepsei, precum și orice alt incident ivit în cursul executării.

În cazurile prevăzute la lit. a), b) și d) contestația se face, după caz, la instanța prevăzută în alin. 1 sau 6 al [art. 460](#), iar în cazul prevăzut la lit. c), la instanța care a pronunțat hotărârea ce se execută.

Contestația împotriva actelor de executare privind confiscarea averii se soluționează de instanța civilă, potrivit legii civile.

ART. 462

Rezolvarea contestației

Procedura de rezolvare a contestației la executare este cea prevăzută în [art. 460](#).

În cazul arătat în [art. 461](#) lit. d), dacă din hotărârea pusă în executare nu rezultă datele și situațiile de existență cărora depinde soluționarea contestației, constatarea acestora se face de către instanța competentă să judece contestația.

ART. 463

Contestația privitoare la dispozițiile civile

Contestația privitoare la executarea dispozițiilor civile ale hotărârii se face, în cazurile prevăzute în [art. 461](#) lit. a) și b), la instanța de executare prevăzută în [art. 460](#), iar în cazul prevăzut în [art. 461](#) lit. c), la instanța care a pronunțat hotărârea ce se execută.

Procedura de rezolvare a acestei contestații este cea prevăzută în [art. 460](#) alin. 1 și 2.

Contestația împotriva actelor de executare se soluționează de către instanța civilă potrivit legii civile.

ART. 464

Contestația privitoare la amenzile judiciare

Contestația contra executării amenzilor judiciare se soluționează de către instanța care le-a pus în executare.

TITLUL IV

PROCEDURI SPECIALE

CAP. 1

URMĂRIREA ȘI JUDECAREA UNOR INFRAȚIUNI FLAGRANTE

ART. 465

Infrațiunea flagrantă

Este flagrantă infrațiunea descoperită în momentul săvârșirii sau imediat după săvârșire.

Este de asemenea considerată flagrantă și infrațiunea al cărei făptuitor, imediat după săvârșire, este urmărit de persoana vătămată, de martorii oculari sau de strigătul public, ori este surprins aproape de locul comiterii infrațiunii cu arme, instrumente sau orice alte obiecte de natură a-l presupune participant la infrațiune.

În cazurile de mai sus, orice persoană are dreptul să prindă pe făptuitor și să-l conducă înaintea autorității.

[ART. 466](#)

Cazuri de aplicare a procedurii speciale

Infrațiunile flagrante pedepsite prin lege cu închisoare mai mare de un an și de cel mult 12 ani, precum și formele agravate ale acestor infrațiuni, săvârșite în municipii sau orașe, în mijloace de transport în comun, bălciuri, târguri, porturi, aeroporturi sau gări, chiar dacă nu aparțin unităților teritoriale arătate mai sus, precum și în orice alt loc aglomerat, se urmăresc și se judecă potrivit dispozițiilor prevăzute în acest capitol, care se completează cu dispozițiile din prezentul cod.

ART. 467

Constatarea infrațiunii

Organul de urmărire penală sesizat întocmește un proces-verbal, în care consemnează cele constatate cu privire la fapta săvârșită. În procesul-verbal se consemnează de asemenea declarațiile învinuitului și

ale celorlalte persoane ascultate.

Dacă este cazul, organul de urmărire penală strânge și alte probe.

Procesul-verbal se citește învinuitului, precum și persoanelor care au fost ascultate, cărora li se atrage atenția că pot completa declarațiile sau că pot face obiecții cu privire la acestea.

Procesul-verbal se semnează de organul de urmărire penală, de învinuit și de persoanele ascultate.

ART. 468

Reținerea și arestarea învinuitului sau a inculpatului

Învinuitul este reținut. Reținerea durează 24 de ore. La sesizarea organului de cercetare sau din oficiu, procurorul poate solicita judecătorului arestarea învinuitului, care nu poate depăși 10 zile, acestea calculându-se de la data expirării ordonanței de reținere.

Dacă procurorul apreciază că sunt suficiente dovezi pentru punerea în mișcare a acțiunii penale, dă rechizitoriu prin care pune în mișcare acțiunea penală și dispune trimiterea în judecată și trimite dosarul instanței competente înainte de expirarea mandatului de arestare.

În cazul în care procurorul nu a dispus trimiterea în judecată în termen de 3 zile de la data emiterii ordonanței de reținere, se aplică [art. 146](#) și următoarele.

ART. 469

Continuarea cercetării după restituire

În cazul când judecătorul a emis mandat de arestare a învinuitului și procurorul a restituit cauza, organul de cercetare este obligat să continue cercetarea și să înainteze dosarul procurorului o dată cu învinuitul, cel mai târziu în 3 zile de la arestarea acestuia.

În cazul când nu s-a putut efectua complet cercetarea în termenul arătat în alineatul precedent, continuarea cercetării penale se face potrivit dispozițiilor procedurii obișnuite.

ART. 470

Verificarea lucrărilor de cercetare penală

Procurorul, primind dosarul, procedează la verificarea lucrărilor urmăririi penale și se pronunță în cel mult 2 zile de la primire, putând dispune trimiterea în judecată, scoaterea de sub urmărire sau încetarea urmăririi penale, potrivit [art. 262](#), ori restituirea cauzei potrivit [art. 265](#).

Când procurorul dispune trimiterea în judecată, întocmește rechizitoriu și înaintează de îndată instanței de judecată dosarul cauzei, cu propunerea de arestare preventivă a inculpatului.

Dacă procurorul restituie cauza pentru completarea sau refacerea urmăririi penale, urmărirea se efectuează potrivit procedurii obișnuite. Dispozițiile [art. 267](#) și [268](#) se aplică în mod corespunzător.

ART. 471

Instanța competentă

Competența de judecată în cauzele privitoare la infracțiunile flagrante prevăzute în [art. 466](#) este cea obișnuită.

Pentru municipiile împărțite în sectoare, ministrul justiției poate desemna una sau mai multe judecătorii care să judece aceste cauze.

ART. 472

Măsuri pregătitoare

Președintele instanței fixează termenul de judecată, care nu poate depăși 5 zile de la data primirii dosarului, dispunând totodată aducerea cu mandat a martorilor și a părții vătămate.

Inculpatul este adus la judecată. Celelalte părți nu se citează.

Participarea procurorului la judecată este obligatorie.

Instanța verifică dacă în cauză sunt întrunite condițiile prevăzute în [art. 466](#).

Când instanța constată că în cauză nu sunt întrunite aceste condiții, judecata se face potrivit procedurii obișnuite.

ART. 473

Judecata în primă instanță

Instanța procedează la judecarea cauzei ascultând pe inculpat, martorii prezenți, precum și persoana

vătămată dacă este de față. Judecata se face pe baza acestor declarații și a lucrărilor din dosar.

Instanța poate dispune, din oficiu sau la cerere, administrarea de probe noi, în care scop ia măsurile corespunzătoare, pe care le aduce la îndeplinire în mod direct sau prin organele de poliție.

Pentru administrarea probelor instanța poate acorda termene care în total nu trebuie să depășească 10 zile.

ART. 474

Măsuri cu privire la starea de libertate

Când instanța se desesizează pentru incompetență sau reține cauza pentru a fi judecată potrivit procedurii obișnuite, ori amână judecarea cauzei potrivit [art. 473](#) alin. ultim, trebuie să dispună asupra stării de libertate a inculpatului.

ART. 475

Hotărârea instanței

Instanța este obligată să se pronunțe asupra cauzei în aceeași zi în care s-au încheiat dezbaterile, sau cel mai târziu în următoarele 2 zile.

Inculpatul aflat în stare de deținere este adus la pronunțare.

Hotărârea trebuie redactată în cel mult 24 de ore.

Când inculpatul a fost pus anterior în libertate, dacă instanța pronunță pedeapsa închisorii, poate dispune arestarea acestuia.

Instanța este obligată a dispune punerea în libertate a inculpatului arestat, în cazurile prevăzute în [art. 350](#) alin. 2 și 3, care se aplică în mod corespunzător.

ART. 476

Acțiunea civilă

Instanța examinează acțiunea civilă numai dacă persoana vătămată este prezentă și se constituie parte civilă, iar pretențiile acesteia pot fi soluționate fără amânarea judecății.

Dacă persoana vătămată este o unitate dintre cele la care se referă [art. 145](#) din Codul penal ori o persoană lipsită de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă, instanța examinează acțiunea civilă chiar în lipsa acestora și chiar dacă nu s-au constituit parte civilă, iar soluționarea acțiunii civile nu duce la amânarea cauzei.

Dacă nu sunt întrunite condițiile alineatelor precedente, instanța rezervă soluționarea acțiunii civile pe calea unei acțiuni separate, care este scutită de taxe de timbru.

ART. 477

Apelul și recursul

Termenul de apel și cel de recurs sunt de 3 zile de la pronunțare.

Dosarul cauzei se înaintează instanței de apel sau, după caz, instanței de recurs în următoarele 24 de ore de la declararea apelului ori a recursului.

Judecarea în apel și în recurs se face de urgență.

ART. 478

Cazul infracțiunilor concurente, indivizibile sau conexe

În caz de concurs de infracțiuni, când procedura prevăzută în prezentul capitol se aplică numai unora dintre infracțiunile concurente, se procedează la disjungere, urmărirea și judecarea infracțiunilor făcându-se separat.

În caz de indivizibilitate sau conexitate, dacă procedura prevăzută în prezentul capitol se aplică numai unora dintre fapte ori unora dintre infractori, iar disjungerea nu este posibilă, urmărirea și judecata se fac potrivit procedurii obișnuite.

ART. 479

Cazuri când nu se aplică procedura specială

Procedura prevăzută în prezentul capitol nu se aplică infracțiunilor săvârșite de minori.

În cazul infracțiunilor pentru care punerea în mișcare a acțiunii penale se face numai la plângerea prealabilă a persoanei vătămate, dacă acestea sunt flagrante și săvârșite în condițiile prevăzute în [art.](#)

[466](#), constatarea săvârșirii lor este obligatorie și se face potrivit [art. 467](#). Procedura de urmărire și judecare prevăzută în acest capitol se aplică numai în cazul infracțiunilor arătate în [art. 279](#) alin. 2 lit. b) și c) și dacă persoana vătămată a introdus în termen de 24 de ore de la săvârșirea infracțiunii flagrante plângerea prealabilă la organul de urmărire penală. În acest scop, persoana vătămată este chemată și întrebată de organul de urmărire penală dacă înțelege să facă plângere în termenul mai sus arătat.

CAP. 2 PROCEDURA ÎN CAUZELE CU INFRACTORI MINORI

[ART. 480](#)

Dispoziții generale

Urmărirea și judecarea infracțiunilor săvârșite de minori, precum și punerea în executare a hotărârilor privitoare la aceștia se fac potrivit procedurii obișnuite, cu completările și derogările din prezentul capitol și din [secțiunea IV¹](#) a cap. I din titlul IV al părții generale.

ART. 481

Persoanele chemate la organul de urmărire

Când învinutul sau inculpatul este un minor ce nu a împlinit 16 ani, la orice ascultare sau confruntare a minorului, dacă organul de urmărire penală consideră necesar, citează pe delegatul autorității tutelare, precum și pe părinți, iar când este cazul, pe tutore, curator sau persoana în îngrijirea ori supravegherea căreia se află minorul.

Citarea persoanelor prevăzute în alineatul precedent este obligatorie la efectuarea prezentării materialului de urmărire penală.

Neprezentarea persoanelor legal citate la efectuarea actelor arătate în alin. 1 și 2 nu împiedică efectuarea acelor acte.

ART. 482

Obligativitatea anchetei sociale

În cauzele cu infractori minori, organul de urmărire penală sau instanța de judecată are obligația să dispună efectuarea anchetei sociale.

Ancheta socială constă în strângerea de date cu privire la purtarea pe care minorul o are în mod obișnuit, la starea fizică și mintală a acestuia, la antecedentele sale, la condițiile în care a fost crescut și în care a trăit, la modul în care părinții, tutorele sau persoana în îngrijirea căreia se află minorul își îndeplinesc îndatoririle față de acesta și în general cu privire la orice elemente care pot servi la luarea unei măsuri sau la aplicarea unei sancțiuni față de minor.

Ancheta socială se efectuează de către persoane desemnate de către autoritatea tutelară a consiliului local în a cărei rază teritorială domiciliază minorul.

[ART. 483](#)

Compunerea instanței

Cauzele în care inculpatul este minor se judecă, potrivit regulilor de competență obișnuite, de către judecători anume desemnați potrivit legii.

Instanța compusă potrivit dispozițiilor alineatului precedent rămâne competentă să judece și face aplicarea dispozițiilor procedurale speciale privitoare la minori, chiar dacă între timp inculpatul a împlinit vârsta de 18 ani.

Inculpatul care a săvârșit infracțiunea în timpul când era minor este judecat potrivit procedurii obișnuite, dacă la data sesizării instanței împlinise vârsta de 18 ani.

[ART. 484](#)

Persoane chemate la judecarea minorilor

Judecarea cauzei privind o infracțiune săvârșită de un minor se face în prezența acestuia, cu excepția cazului când minorul s-a sustras de la judecată.

La judecarea cauzei se citează, în afară de părți, autoritatea tutelară și părinții, iar dacă este cazul, tutorele, curatorul, persoana în îngrijirea ori supravegherea căreia se află minorul și serviciul de reintegrare socială a infractorilor și de supraveghere a executării sancțiunilor neprivative de libertate de pe lângă acea instanță, precum și alte persoane a căror prezență este considerată necesară de către instanță.

Persoanele arătate în alineatul precedent au dreptul și îndatorirea să dea lămuriri, să formuleze cereri și să prezinte propuneri în privința măsurilor ce ar urma să fie luate.

Neprezentarea persoanelor legal citate nu împiedică judecarea cauzei.

ART. 485

Desfășurarea judecății

Ședința în care are loc judecarea infractorului minor se desfășoară separat de celelalte ședințe.

Ședința nu este publică. La desfășurarea judecății pot asista persoanele arătate în articolul precedent, apărătorii părților, precum și alte persoane cu încuviințarea instanței.

Când inculpatul este minor sub 16 ani, instanța după ce îl ascultă poate dispune îndepărtarea lui din ședință, dacă apreciază că cercetarea judecătorească și dezbaterile ar putea avea o influență negativă asupra minorului.

ART. 486

Inculpați minori cu majori

Când în aceeași cauză sunt mai mulți inculpați, dintre care unii minori și alții majori, și nu este posibilă disjungerea, instanța judecă în compunerea prevăzută în [art. 483](#) și după procedura obișnuită, aplicând însă cu privire la inculpații minori dispozițiile cuprinse în acest capitol.

ART. 487

Executarea mustrării

În cazul când s-a luat față de minor măsura educativă a mustrării, aceasta se execută de îndată, în ședința în care s-a pronunțat hotărârea.

Când din orice împrejurări măsura mustrării nu poate fi executată îndată după pronunțare, se fixează un termen pentru când se dispune aducerea minorului, citându-se totodată părinții, ori dacă este cazul, tutorele sau curatorul ori persoana în îngrijirea sau supravegherea căreia se află minorul.

ART. 488

Punerea în executare a libertății supravegheate

Când instanța a luat față de minor măsura libertății supravegheate, această măsură se pune în executare chiar în ședința în care este pronunțată, dacă minorul și persoana sau reprezentantul instituției sau unității speciale căreia i s-a încredințat supravegherea sunt de față.

Când punerea în executare nu se poate face în aceeași ședință, se fixează un termen pentru când se dispune aducerea minorului și chemarea persoanelor prevăzute în alineatul precedent.

ART. 489

Revocarea și înlocuirea libertății supravegheate

Revocarea măsurii libertății supravegheate pentru vreuna din cauzele prevăzute în [art. 108](#) din Codul penal, cu excepția cazului când minorul a săvârșit din nou o infracțiune, precum și înlocuirea libertății supravegheate se dispun de instanța care a pronunțat această măsură.

ART. 490

Internarea minorului

În cazul în care s-a luat față de minor măsura educativă a internării într-un centru de reeducare, instanța poate dispune, prin aceeași hotărâre, punerea în executare de îndată a măsurii luate. Punerea în executare se face prin trimiterea unei copii de pe hotărâre organului de poliție de la locul unde se află minorul.

Organul de poliție ia măsuri pentru internarea minorului.

Copia de pe hotărâre se predă centrului de reeducare în care minorul este internat.

Centrul de reeducare comunică instanței efectuarea internării.

ART. 491

Schimbări privind măsura internării

Liberarea minorului dintr-un centru de reeducare înainte de a deveni major, revocarea liberării înainte de a deveni major, precum și ridicarea sau prelungirea măsurii internării într-un centru de reeducare se dispun din oficiu sau la sesizare de judecătoria sau tribunalul care a judecat în primă instanță pe minor.

Aceeași instanță este competentă să dispună ridicarea, prelungirea sau înlocuirea măsurii internării într-un institut medical-educativ.

ART. 491¹

Amânarea sau întreruperea executării măsurii internării

Executarea măsurii educative a internării într-un centru de reeducare poate fi amânată sau întreruptă în cazurile și în condițiile prevăzute în [art. 453](#) și [455](#).

ART. 492

Revocarea măsurilor luate față de minor

Revocarea sau menținerea măsurilor educative, precum și a măsurii liberării minorului dintr-un centru de reeducare înainte de a deveni major, sau dintr-un institut medical-educativ, când minorul a săvârșit din nou o infracțiune, se dispune de instanța competentă să judece acea infracțiune.

ART. 493

Dispoziții privind apelul și recursul

Dispozițiile [art. 483](#) - 489 se aplică în mod corespunzător și la judecata în instanța de apel și de recurs, în cauzele privitoare la infracțiuni săvârșite de minori.

CAP. 3

PROCEDURA REABILITĂRII JUDECĂTOREȘTI

ART. 494

Instanța competentă

Competență să se pronunțe asupra reabilitării judecătorești este fie instanța care a judecat în primă instanță cauza în care s-a pronunțat condamnarea pentru care se cere reabilitarea, fie instanța corespunzătoare în a cărei circumscripție domiciliază condamnatul.

ART. 495

Cererea de reabilitare

Cererea de reabilitare judecătorească se face de condamnat, iar după moartea acestuia, de soț sau de rudele apropiate. Soțul sau rudele apropiate pot continua procedura de reabilitare pornită anterior decesului.

În cerere trebuie să se menționeze:

- a) adresa condamnatului, iar când cererea este făcută de altă persoană, adresa acesteia;
 - b) condamnarea pentru care se cere reabilitarea și fapta pentru care a fost pronunțată acea condamnare;
 - c) localitățile unde condamnatul a locuit și locurile de muncă pe tot intervalul de timp de la executarea pedepsei și până la introducerea cererii, iar în cazul când executarea pedepsei a fost prescrisă, de la data rămânerii definitive a hotărârii și până la introducerea cererii;
 - d) temeiurile cererii;
 - e) indicații utile pentru identificarea dosarului și orice alte date pentru soluționarea cererii.
- La cerere se anexează actele din care reiese că sunt îndeplinite condițiile reabilitării.

ART. 496

Măsuri premergătoare

Președintele instanței, fixând termenul pentru soluționarea cererii de reabilitare, dispune citarea petiționarului și a persoanelor a căror ascultare o consideră că ar fi necesară, ia măsuri pentru aducerea

dosarului în care se găsește hotărârea de condamnare și cere o copie de pe fișa cu antecedente penale ale condamnatului.

ART. 497

Respingerea cererii pentru lipsa condițiilor de formă

Cererea de reabilitare se respinge pentru neîndeplinirea condițiilor de formă în următoarele cazuri:

a) când a fost introdusă înainte de termenul legal;

b) când lipsește mențiunea prevăzută în [art. 495](#) alin. 2 lit. a) și petiționarul nu s-a prezentat la termenul de înfățișare;

c) când lipsește vreuna din mențiunile prevăzute în [art. 495](#) alin. 2 lit. b) - e) și petiționarul nu a completat cererea la prima înfățișare și nici la termenul ce i s-a acordat în vederea completării.

În cazul prevăzut la lit. a), cererea poate fi repetată după împlinirea termenului legal, iar în cazurile prevăzute la lit. b) și c), oricând.

ART. 498

Soluționarea cererii

La termenul fixat instanța ascultă persoanele citate, concluziile procurorului și verifică dacă sunt îndeplinite condițiile cerute de lege pentru admiterea reabilitării. Când din materialul aflat la dosar nu rezultă date suficiente cu privire la îndeplinirea condițiilor de reabilitare, instanța dispune completarea materialului de către persoana interesată, iar dacă consideră necesar, cere de la organele competente relații cu privire la comportarea celui condamnat.

ART. 499

Situații privind despăgubirile civile

Când condamnatul sau persoana care a făcut cererea de reabilitare dovedește că nu i-a fost cu putință să achite despăgubirile civile și cheltuielile judiciare, instanța, apreciind împrejurările, poate dispune reabilitarea sau poate să acorde, în vederea soluționării cererii, un termen pentru a achita în întregime sau în parte suma datorată. Acest termen nu poate depăși 6 luni.

În caz de obligație solidară, instanța fixează suma ce trebuie achitată, în vederea reabilitării, de condamnat sau de urmașii săi.

Drepturile acordate părții civile prin hotărârea de condamnare nu se modifică prin hotărârea dată asupra reabilitării.

ART. 500

Suspendarea examinării cererii

Dacă înainte de soluționarea cererii de reabilitare a fost pusă în mișcare acțiunea penală pentru o altă infracțiune săvârșită de condamnat, examinarea cererii se suspendă până la soluționarea definitivă a cauzei privitoare la noua învinuire.

ART. 501

Apelul și recursul

Hotărârea prin care instanța rezolvă cererea de reabilitare este supusă apelului, iar hotărârea pronunțată de instanța de apel este supusă recursului.

ART. 502

Mențiuni despre reabilitare

După rămânerea definitivă a hotărârii de reabilitare, instanța dispune să se facă mențiune despre aceasta pe hotărârea prin care s-a pronunțat condamnarea pentru care s-a admis reabilitarea.

ART. 503

Anularea reabilitării

Anularea reabilitării se hotărăște la cererea procurorului, de către instanța prevăzută în [art. 494](#).

Procedura prevăzută pentru soluționarea cererii de reabilitare se aplică în mod corespunzător și pentru soluționarea cererii de anulare.

CAP. 4

REPARAREA PAGUBEI MATERIALE SAU A DAUNEI MORALE ÎN CAZUL CONDAMNĂRII PE NEDREPT SAU AL PRIVĂRII ORI RESTRÂNGERII DE LIBERTATE ÎN MOD NELEGAL

ART. 504

Cazuri care dau dreptul la repararea pagubei

Persoana care a fost condamnată definitiv are dreptul la repararea de către stat a pagubei suferite, dacă în urma rejudecării cauzei s-a pronunțat o hotărâre definitivă de achitare.

Are dreptul la repararea pagubei și persoana care, în cursul procesului penal, a fost privată de libertate ori căreia i s-a restrâns libertatea în mod nelegal.

Privarea sau restrângerea de libertate în mod nelegal trebuie stabilită, după caz, prin ordonanță a procurorului de revocare a măsurii privative sau restrictive de libertate, prin ordonanță a procurorului de scoatere de sub urmărire penală sau de încetare a urmăririi penale pentru cauza prevăzută în [art. 10](#) alin. 1 lit. j) ori prin hotărâre a instanței de revocare a măsurii privative sau restrictive de libertate, prin hotărâre definitivă de achitare sau prin hotărâre definitivă de încetare a procesului penal pentru cauza prevăzută în [art. 10](#) alin. 1 lit. j).

Are drept la repararea pagubei suferite și persoana care a fost privată de libertate după ce a intervenit prescripția, amnistia sau dezincriminarea faptei.

ART. 505

Felul și întinderea reparației

La stabilirea întinderii reparației se ține seama de durata privării de libertate sau a restrângerii de libertate suportate, precum și de consecințele produse asupra persoanei ori asupra familiei celui privat de libertate sau a cărui libertate a fost restrânsă.

Reparația constă în plata unei sume de bani sau, ținându-se seama de condițiile celui îndreptățit la repararea pagubei și de natura daunei produse, în constituirea unei rente viagere ori în obligația ca, pe cheltuiala statului, cel privat de libertate sau a cărui libertate a fost restrânsă să fie încredințat unui institut de asistență socială și medicală.

Persoanelor îndreptățite la repararea pagubei, care înainte de privarea de libertate erau încadrate în muncă, li se calculează, la vechimea în muncă stabilită potrivit legii, și timpul cât au fost private de libertate.

Reparația este, în toate cazurile, suportată de stat, prin Ministerul Finanțelor Publice.

ART. 506

Acțiunea pentru repararea pagubei

Acțiunea pentru repararea pagubei poate fi pornită de persoana îndreptățită, potrivit [art. 504](#), iar după moartea acesteia poate fi continuată sau pornită de către persoanele care se aflau în întreținerea sa.

Acțiunea poate fi introdusă în termen de 18 luni de la data rămânerii definitive, după caz, a hotărârilor instanței de judecată sau a ordonanțelor procurorului, prevăzute în [art. 504](#).

Pentru obținerea reparării pagubei, persoana îndreptățită se poate adresa tribunalului în a cărui circumscripție domiciliază, chemând în judecată civilă statul, care este citat prin Ministerul Finanțelor Publice.

Acțiunea este scutită de taxa judiciară de timbru.

ART. 507

Acțiunea în regres

În cazul în care repararea pagubei a fost acordată potrivit [art. 506](#), statul are acțiune în regres împotriva aceluia care, cu rea-credință sau din gravă neglijență, a provocat situația generatoare de daune.

CAP. 5

PROCEDURA ÎN CAZ DE DISPARIȚIE A ÎNSCRISURILOR JUDICIARE

ART. 508

Constatarea dispariției înscrisului

În cazul dispariției unui dosar judiciar sau a unui înscris care aparține unui astfel de dosar, organul de urmărire penală sau președintele instanței la care se găsea dosarul sau înscrisul întocmește un proces-verbal prin care constată dispariția și arată măsurile care s-au luat pentru găsirea lui.

Pe baza procesului-verbal se procedează potrivit dispozițiilor prevăzute în prezentul capitol.

ART. 509

Obiectul procedurii speciale

Când dosarul sau înscrisul dispărut este reclamat de un interes justificat și nu poate fi refăcut potrivit procedurii obișnuite, procurorul prin ordonanță sau instanța de judecată prin încheiere dispune, după caz, înlocuirea sau reconstituirea dosarului ori înscrisului dispărut.

Încheierea instanței se dă fără citarea părților, afară de cazul când instanța consideră necesară chemarea acestora. Încheierea nu este supusă nici unei căi de atac.

ART. 510

Efectuarea procedurii speciale

Înlocuirea sau reconstituirea se efectuează de organul de urmărire penală ori de instanța de judecată înaintea căreia cauza se găsește pendinte, iar în cauzele definitiv soluționate, de instanța la care dosarul se găsește în conservare.

Când constatarea dispariției s-a făcut de un organ de urmărire penală sau de o instanță de judecată, altele decât cele arătate în alineatul precedent, organul de urmărire penală sau instanța de judecată care a constatat dispariția trimite organului de urmărire penală sau instanței de judecată competente toate materialele necesare efectuării înlocuirii ori reconstituirii înscrisului dispărut.

ART. 511

Înlocuirea înscrisului

Înlocuirea înscrisului dispărut are loc atunci când există copii oficiale de pe acel înscris. Organul de urmărire penală sau instanța de judecată ia măsuri pentru obținerea copieii.

Copia obținută ține locul înscrisului original până la găsirea acestuia.

Persoanei care a predat copia oficială i se eliberează o copie certificată de pe aceasta.

ART. 512

Reconstituirea înscrisului

Când nu există o copie oficială de pe înscrisul dispărut, se procedează la reconstituirea acestuia. Reconstituirea unui dosar se face prin reconstituirea înscrisurilor pe care le conținea.

În vederea reconstituirii pot fi folosite orice mijloace de probă.

Rezultatul reconstituirii se constată, după caz, prin ordonanța organului de urmărire penală confirmată de procuror sau prin hotărârea instanței dată cu citarea părților.

Hotărârea de reconstituire este supusă apelului, iar hotărârea pronunțată de instanța de apel este supusă recursului.

CAP. 6

ASISTENȚA JUDICIARĂ INTERNAȚIONALĂ

Secțiunea I

Dispoziții generale

ART. 513

Condițiile și modalitățile de realizare

Condițiile și modalitățile de realizare a asistenței judiciare internaționale în materie penală sunt cele stabilite prin dispozițiile cuprinse în legea specială și în prezentul capitol, dacă prin convențiile

internaționale nu se prevede altfel.

Secțiunea II *** Abrogată

Comisia rogatorie

ART. 514 *** Abrogat

Comisia rogatorie în străinătate

ART. 515 *** Abrogat

Transmiterea comisiei rogatorii

ART. 516 *** Abrogat

Valabilitatea actului efectuat

ART. 517 *** Abrogat

Comisia rogatorie din străinătate

ART. 518 *** Abrogat

Condițiile de prezentare a materialelor

Secțiunea III

Recunoașterea hotărârilor penale sau a altor acte judiciare străine

ART. 519 *** Abrogat

Cazuri de recunoaștere

ART. 520 *** Abrogat

Condițiile de recunoaștere

ART. 521 *** Abrogat

Recunoașterea pe cale principală

ART. 522

Executarea dispozițiilor civile

Executarea dispozițiilor civile dintr-o hotărâre judecătorească penală străină se face potrivit regulilor prevăzute pentru executarea hotărârilor civile străine.

Secțiunea IV

Rejudecarea în caz de extrădare

ART. 522¹

Rejudecarea celor judecați în lipsă în caz de extrădare

În cazul în care se cere extrădarea unei persoane judecate și condamnate în lipsă, cauza va putea fi rejudecată de către instanța care a judecat în primă instanță, la cererea condamnatului.

Dispozițiile [art. 405](#) - 408 se aplică în mod corespunzător.

Dispoziții finale

ART. 523

Termenii explicați în [Codul penal](#)

Termenii sau expresiile al căror înțeles este anume explicat în [Codul penal](#) au același înțeles și în [Legea](#) de procedură penală.

ART. 524

Prezentul cod intră în vigoare pe data de 1 ianuarie 1969.

NOTĂ:

Potrivit [art. III](#) din Legea nr. 141/1996, prevederile din prezentul cod referitoare la pedeapsa complementară a confiscării averii, cu excepția [art. 406](#) alin. 3 și [art. 461](#) alin. 3, se abrogă.

Potrivit [art. II](#) din Legea nr. 281/2003, următorii termeni din [Codul de procedură penală](#) se înlocuiesc astfel:

- "rază teritorială", cu "circumscripție", ori de câte ori se referă la instanțele judecătorești și la parchetele de pe lângă acestea;

- "organe de cercetare ale poliției", cu "organe de cercetare ale poliției judiciare".

Potrivit [art. II](#) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 109/2003, ori de câte ori în [Codul de procedură penală](#) termenul de "instanță" se referă la percheziția domiciliară sau la dispunerea arestării preventive, acesta se înlocuiește cu termenul de "judecător".
